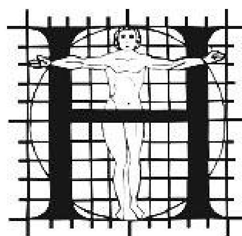
Ca toți marii artiști, MIRCEA CĂRTĂRESCU are aerul unui om obișnuit. Un artist e suficient de boem pe dinăuntru ca să nu mai simtă nevoia unor semne exterioare care să-i sublinieze calitățile, spunea unul dintre scriitorii favoriți ai lui Cărtărescu. A dat tonul în poezia unei întregi generații și a fost al doilea poet căruia i-a reușit în literatura română o epopee. *Levantul.* Ar fi putut rămâne la poezie, dar și-a surprins publicul scriind nuvele, în a căror țesătură rămâi prizonier mult timp după ce ai închis cartea. Ar fi putut rămâne la poezie și nuvele, dar a trecut la roman și așa s-a născut trilogia în formă de fluture *Orbitor* (din care au apărut până acum *Aripa stângă* și *Corpul).* Ar fi putut... dar a scris jurnal, eseu și publicistică de primă mână. A fost tradus în zece limbi. Iar acum, pentru cititorii colecției *Cartea de pe noptieră,* primul volum de povestiri „de buzunar" din cariera scriitorului, cu pagini care au ceva din grația și tăietura exactă a fulgilor de zăpadă.

Cartea de pe noptieră 75

MIRCEA CĂRTĂRESCU

DE CE IUBIM FEMEILE

Colecție îngrijită de

IOANA PÂRVULESCU

Coperta colecției

IOANA DRAGOMIRESCU MARDARE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CĂRTĂRESCU, MIRCEA

De ce iubim femeile / Mircea Cărtărescu - Ed. a 2-a, rev. - București: Humanitas, 2005

ISBN 973-50-0945-5

821.135.1-31

ISBN 973-50-0945-5

I met my old lover

On the street last night

She seemed so glad to see me,

I just smiled.

And we talked some old times

And we drank ourselves some beers,

Still crazy after all these years,

Still crazy after all these years...

PAUL SIMON

Mica negresă

Rog distinsele cititoare ale acestei cărți să nu mă eticheteze chiar de la-nceput ca fiind un tip pedant dacă am să-ncep cu un citat. În adolescență aveam tâmpitul obicei de a vorbi în citate, fapt pentru care aveam o faimă cam tristă în liceul Cantemir. Colegii mei se cărau la școală cu magnetofoane de zece kile, puneau muzică și dansau în ora de franceză... Garsonelul, profesorul nostru țăcănit, le aduna pe fete-n jurul lui și le spunea cum se zice la toate porcăriile în franțuzește... Vreo doi răsfoiau reviste porno suedeze în fundul clasei... Numai eu, care trăiam doar în lumea cărților, mă apucam și trânteam pe tablă vreun citat din Camus sau din T.S. Eliot care se potrivea ca nuca-n perete cu atmosfera de dezmăț din clasa noastră prăfuită și dărăpănată. La vederea lui, tipele care stăteau picior peste picior pe catedră, de li se vedeau pulpele până sus sub poala sumeasă a sarafanului, nici măcar nu se mai osteneau să se strâmbe sau să pufnească disprețuitor. Se obișnuiseră. Acum se uitau prin mine de parcă nici n-aș fi fost, și așa am trecut liceul: un ciudat în uniformă destrămată, care scrie texte de neînțeles pe tablă sau vorbește cu castanii pe marginea gropii de sărituri în lungime. Vorbeam în citate nu din snobism, nici ca să mă dau mare (nu te puteai da mare decât cu muzica rock și cu lista gagicilor pe care le-ai fi avut, restul erau fleacuri), ci pentru că ajungeam să iubesc câte-un autor până la nebunie, să mă identific cu el și să cred că numai vorbele pe care el le-a rostit odată exprimă adevărul fundamental al lumii, pe când tot restul e vorbărie goală.

De-a lungul timpului, am rămas același *jerk* căruia nu-i pasă cu ce se-mbracă, ce mănâncă și ce spune la o bere sau la un colocviu, dar am învățat să fiu mai prudent în două privințe măcar. Prima este povestirea viselor (dar la asta voi reveni cu altă ocazie), iar a doua, citarea din autorii mei preferați. Ambele plictisesc de moarte atât în scris, cât și în orice conversație pe care o porți, și-ți dau un aer de tip nefrecventabil. Cu toate astea, sunt momente în care mi se pare că am să mor în clipa următoare dacă nu povestesc un vis sau nu-i dau drumul citatului. Nici nu-mi imaginez, de pildă, paginile de față fără cuvintele lui Salinger la-nceput – scriitorul pe care chiar îl iubesc și-l admir cel mai mult –, de parcă restul articolului ar consta din câteva mici vagoane de cale ferată, iar citabil ar fi locomotiva. Simt că nu pot vorbi despre stil, despre ce înseamnă o ființă stilată, dacă nu încep exact cum voi începe.

Crezusem inițial că micul fragment face parte din *Pentru Esmé, cu dragoste și abjecție,* dar am avut surpriza să-l găsesc în *Omul care râde.* Iată ce zice Salinger, întrerupând o poveste cu niște copii duși la joacă de un șofer de autobuz care le spunea istorii fără sfârșit, ca-n benzile desenate americane cu Spiderman sau Batman: „Acum, pe loc, nu-mi amintesc decât trei fete care să mă fi impresionat de la prima vedere cu frumusețea lor de nedescris. Una a fost o fată zveltă, în costum negru de baie, care se străduia din greu să înalțe o umbrelă portocalie pe plaja din Jones, prin 1936. Pe cea de-a doua am întâlnit-o prin 1939, la bordul unui vas de croazieră în Marea Caraibilor, azvârlind cu bricheta într-un marsuin. A treia a fost prietena șefului, Mary Hudson."

În loc să-ncep acum să explic de ce aceste *flash*-uri de frumusețe pură sunt atât de minunate literar (pe cât de banale par la prima vedere), părăsesc locomotiva așa cum e și trec la vagoane. Iar primul vagon e cu atât mai ciudat, cu cât se dovedește a fi chiar un vagon adevărat, în sensul propriu al cuvântului. Fiindcă într-un vagon de metrou am întâlnit-o – de fapt, mi s-a dat șansa s-o văd câteva minute – pe cea care mi-a rămas în minte până azi drept cea mai frumoasă femeie din lume. Sigur că poate splendoarea ei se amestecă acum în mintea mea cu irealul caruselului de pe malul oceanului, cu leii de mare îngrămădiți unii peste alții lângă debarcader, cu omul-statuie încremenit pe postamentul său (primul pe care l-am văzut vreodată, și care mi-a dat ideea unui întreg capitol din *Orbitor*), cu nesfârșitele magazine de bijuterii etalându-și lanțurile de aur de-a lungul falezelor, cu automatele în care băgai un bănuț de un cent și-ți era înapoiat turtit în formă de elipsă, cu uriașii arbori sequoia din Red Wood... Cu străzile care urcă și coboară, cu Chinatown și cu palmierii măturând leneș cerul din (mai pot să țin secretul?) San Francisco, oraș construit în jurul micuței negrese din metrou, după chipul și asemănarea minunăției ei.

Locuiam, de fapt, în Berkeley și-n fiecare dimineață părăseam mica mea suburbie, cu KFC-ul și K-Mart-ul subsidiare, ca să iau metroul ce mă ducea, pe sub brațul de ocean, drept în inima Frisco-ului. În 1990 eram încă un puști pletos, în jackă de piele cafenie, ce umbla cu mâinile-n buzunare pe străzi, închipuindu-și că pășește exact pe urmele lui Ferlinghetti și Kerouac. Metroul, faimosul The Bart, e de o deosebită eleganță el însuși. Câtă deosebire față de mizerul metrou new-yorkez, care pare, jegos de uleiuri și funingine, un lugubru peisaj de utopie negativă! Suplu și alb ca laptele, Bart-ul trece pe sub ocean atât de lin, încât parcă tot tavanul lui devine treptat de sticlă și poți vedea prin el lumina verde, tulbure a mării și forfota peștilor argintii. Într-o dimineață, moțăind pe un scaun de plastic în metrou, deodată am văzut-o. Nu eram singurul. De fapt, absolut toată lumea din vagonul puternic luminat o privea.

N-am fantezii cu negrese. Am întâlnit câteva, în diverse ocazii mondene, și mi s-au părut, ca și chinezoaicele sau arăboaicele, femei ca toate femeile. De prisos să spun că n-am avut nici o iubită atât de exotică încât să aibă altă culoare a pielii decât a mea, deși multe au avut altă culoare a minții, a vocii, a zâmbetului. Dar, pur și simplu, fata de care nu mi-am putut dezlipi ochii de-a lungul a două stații întregi de metrou (exact în porțiunea cât vagoanele s-au târât pe fundul oceanului) s-a întâmplat să fie negresă și să aibă aproximativ șaisprezece ani. Şi să poarte un sari de mătase albă cu foarte palide flori

neidentificabile presărate, în ușor relief, deasupra lui (chiar *deasupra,* plutind parcă la un centimetru de materialul lucios). Iar pe cap să poarte, din același material, un mic turban ce-i alungea tâmplele în felul frumuseților egiptene. Şi s-a întâmplat, de asemenea, ca fata să aibă fire de walkman șerpuindu-i afară din urechi și pierzându-se, subțiri și duble, sub pânza sari-ului, detaliu tehnologic într-un contrast atât de necontrastant cu tradiționalul vestmânt, încât te-ntrebai dacă nu cumva toți strămoșii ei africani purtaseră walkmanuri la cingătoare, din noaptea istoriei și până atunci. La glezna unui picior, o brățară de piele cu un citat arab, din Coran, poate.

Fata nu era frumoasă, ci era însăși imaginea sensibilă a frumuseții. Mi-e cu neputință să spun dacă era doar un obiect estetic lipsit cu desăvârșire de psihologie sau dacă, dimpotrivă, era *numai* psihologie, derealizată, proiecție a privirilor fascinate ale celor din jur. Privind-o, înțelegeam de ce se spune câteodată „frumusețe răpitoare": eram cu toții ostaticii ei, așteptând parcă, din clipă-n clipă, să fim, pe rând, sacrificați cu cruzime. Şi totuși timiditatea și inocența erau singurele ei puteri.

N-aș putea spune când apăruse în vagon, dar a ieșit o dată cu mine în piața Kennedy, cu magazine de lux și palmieri, și, mergând dreaptă în sari-ul ce-i înfășură omoplații și fesele, s-a dizolvat în lumina complicată din jur. De multe ori după aceea m-am gândit că dacă, mergând în urma ei, i-aș fi atins învelitoarea de mătase, s-ar fi-ntors spre mine nu pentru că mi-ar fi simțit atingerea, ci pentru că ar fi simțit că se scurge, din corpul ei în degetele mele, o parte din necunoscuta și mistica ei putere interioară...

Acum observ, abia, că atât femeile descrise de Salinger în trei cuvinte expresive (ce formidabil: fata care *aruncă cu bricheta într-un marsuin*!), cât și cea pe care n-am reușit eu s-o descriu într-o pagină întreagă apar în preajma mării. Şi mi se pare că așa trebuie să fie, căci atunci când mă gândesc la stil (care este grație, unduire o dată cu unduirea generală a lumii, plutire în josul curentului fără nici un moment de opoziție, urmând meandrele plinurilor și ale golurilor) aceeași imagine-mi vine mereu în minte: algele prelungi care sunt trase-n sus și-n jos de curenți și se-ndoaie, se subție și se-ngroașă în apa verde, gelatinoasă, de pe fundul mărilor.

Nu poți face nimic ca să ai stil. Pentru că stilul nu îl ai, ci îl ești. E engramat acolo, în ingineria vertebrelor din coloana ta vertebrală, în dinamica fluidelor corpului tău, în spotul de lumină de pe pupila ta catifelată. În înțelepciunea minții tale, care înaintează când universul înaintează și se retrage când universul se retrage.

Pentru D., vingt ans après

Când am cunoscut-o pe D. (pe care într-una din povestirile mele am numit-o Gina), mă credeam un fel de supercampion al visului. Îmi pregăteam fiecare noapte ca pe o gală de box în care-mi puneam în joc centura cu diamante contra tuturor *challenger*-ilor. Îi învinsesem, credeam eu, prin K.O. pe Mandiargues, Jean Paul, Hoffmann, Tieck, Nerval, Novalis, la puncte pe Kafka și prin abandon (în runda a șaisprezecea) pe Dimov. Fiecare carte pe care o citeam pe atunci era o halteră ridicată, fiecare po em era un extensor, orice plimbare – un șir lung de flotări, orice privire (cum priveam pe-atunci un capac de stilou sau o ascuțitoare de pe masă atât de intens și de impersonal încât totul dispărea împrejur, iar lucrurile astea se ridicau în privirea mea întregi, văzute din toate părțile deodată și înțelese în tăria la pipăit și în chimismul suprafețelor lor de metal și de plastic ca și când nu ar fi fost în afara corpului meu, ci ar levita – cum și levitează – în aerul de aur al minții mele) – un exercițiu de concentrare pentru noaptea care urma, un antrenament pentru o nouă partidă de vis.

D. era minunată, și dacă am scris o dată despre ea că dormea cu ochii larg deschiși, lucrul ăsta nu trebuie luat ca o invenție de autor. Chiar așa era. În lunga noastră istorie nu am dormit prea multe nopți împreună, iar când am făcut-o, totul era de fapt deja terminat: atât dragostea mea disperată pentru ea, cât și povestirea despre Gina. Nu vă pot spune cât de trist era să fac dragoste cu propriul meu personaj și nu cu fata pentru care m-aș fi lăsat jupuit de viu altădată. Dar întotdeauna când am înnoptat lângă ea m-am trezit noaptea și am văzut-o cum privea tavanul, fără să clipească, fără să-l vadă, cu ochii lucind slab de la semi-lumina ferestrei.

Am văzut-o prima dată dormind așa la Cochirleni, unde studenții facultății noastre erau în practică agricolă, la cules struguri. Intram zilnic în vie, însoțiți de un satir păgân (dom' Podgo, gol pușcă și hirsut) și de un blajin arhanghel („părintele" Ioan Alexandru), și după vreo șase ore de lălăială ne-ntorceam la dormitoarele noastre. Deja după o săptămână nu mai puteai spune care era dormitorul fetelor și care al băieților. Ne amestecaserăm complet. Într-o după-masă, D. mă trimisese să-i cumpăr nu știu ce – eram pe atunci încă doar prieteni, ceva mai mult decât colegi –, așa că la întoarcere am intrat la fete în dormitor. Haosul de-acolo era de nedescris: una-și făcea unghiile de la picioare, alta-și dădea în chiloți cu *intim spray,* alta se lingea cu un tip (acum băiatul ăsta e mort), iar Mira și Altamira (credeați că nu există în realitate? uite că există și trăiesc și azi împreună) se țineau strâns în brațe sub cearceaful aceluiași pat. D. era întinsă în patul de deasupra. M-am suit pe marginea celui de jos ca s-o văd mai bine: era dreaptă ca o statuie de pe-un sarcofag etrusc și mă privea drept în față. Trebuie să vă mai spun că D. avea cei mai frumoși *ochi galbeni* pe care ți-i poți imagina, cu gene răsucite ca niște mici cârlige. Azi nu-i mai are la fel. De câte ori o mai văd, o recunosc după buze (astea chiar inconfundabile), nu după ochi. I-am spus

câte ceva, iar ea mă privea mai departe, cu aerul că ascultă grav, dar că, din motive confuze, nu poate ajunge la miezul vorbelor mele. Cred că au trecut două minute în care i-am tot dat explicații. Simțeam, obscur, că e ceva în neregulă, dar, ca într-o situație absurdă de vis, nu intuiam *unde* anume e greșeala. În sfârșit, o colegă mi-a aruncat, neatentă: „Las-o, nu vezi că doarme? Așa doarme ea, cu ochii deschiși", în acel moment (pentru că D. mă privea mai departe în ochi cu cel mai natural aer cu putință) am avut sentimentul limpede – nemairepetat vreodată – că visez. Că, poate, toată viața mea de până atunci fusese un vis.

Dar în noaptea următoare, când D. și cu mine am stat până dimineața într-un lan de lucernă, golind o sticlă de votcă și bătătorind lucerna pe o suprafață de necrezut de mare (eu aflând pentru prima dată atunci cât de dulce la mângâiat e părul pubian al unei fete) – a fost un hipervis, iar anii care au urmat – vise unul într-altul, precum casetele chinezești lăcuite. Un sărac și sceptic fiu al clasei proletare cunoscuse o prințesă etc., etc. Ce vreau să scriu aici, fiindcă restul e-n cărți, e ceea ce nu am putut scrie nicăieri în literatura mea pentru că, vorba lui Kafka, „asta nu se poate spune".

N-aș fi iubit-o niciodată pe D. dacă-ar fi fost numai (foarte) frumoasă sau dacă singurele ei mijloace de seducție ar fi fost *palatul* în care mi se părea că locuiește – când am fost prima dată în casa ei tapetată cu icoane pe sticlă am crezut, literalmente, că am trecut prin zeci de camere – și fascinantele ei țoale și cosmeticale. N-aș fi iubit-o nici doar pentru că o dată, pe când o conduceam acasă, ca de obicei, într-un decembrie înzăpezit, s-a oprit cu mine într-o piățetă triunghiulară, luminată doar de un bec chior, și-a strecurat mânuțele ude în buzunarele paltonului meu și m-a privit în ochi, în întuneric, fără să-mi spună nimic, pe când în lumina becului ningea cu o furie nemaipomenită. Pentru asta o iubesc abia acum. Adevărul este că D. m-a sedus (prin forță și persuasiune, mai mult așa cum un bărbat seduce o femeie) prin puterea ei specială de a visa.

D. nu era prea inteligentă, mulți o credeau de-a dreptul o gâscă și mă compătimeau teatral pentru neajunsurile legăturii noastre. Uneori făcea gafe chiar tâmpite. Nici fidelă nu era deloc. Dimpotrivă, cocheta cu alții până la exasperare și avea grijă să-mi dea mereu, sadic, raportul cu cine se mai vedea. Dar, ca visătoare, era la o categorie mai grea decât mine și mă zdrobea în fiecare confruntare. Niciodată, la nimeni (*including* Nerval, Jean Paul și toți ceilalți mai sus pomeniți), n-am întâlnit vise mai... puternice, mai arhitecturale, mai așezate cu labe grele de leu pe pământ și totuși construite pe nori și pe cer albastru. Când îmi povestea câte un vis, îl vizualizam în atâtea detalii încât mai târziu mi se părea că *eu* l-am visat. De multe ori, după ce o conduceam acasă, ca de obicei, serile, după ultimele seminarii, intram în holul casei ei și ne așezam pe treptele de marmură, într-o penumbră în care abia ne vedeam ochii. Atunci aprindea o țigară și începea să povestească. Ochii îi străluceau, sub genele încârligate, ca în scena din barul pustiu, din *Citizen Kane*. Un vis al ei dura, povestit, cel puțin jumătate de oră, dar mie mi se părea, ca în povestea aceea orientală, că ține vieți în șir, trecute sau viitoare. Când, plecând, închideam după mine ușa grea, de fier forjat, mă întrebam mereu cum aveam să supraviețuiesc până a doua zi, când ne vedeam iar la facultate.

Mai târziu, povestind vise în cărțile mele, am profitat de nenumărate ori, mișelește, de o fisură în legea proprietății intelectuale – absența *copyright*-ului pe vise – ca să-i fur cele mai fermecătoare și mai *articulate* viziuni, cele mai mistice decoruri, cele mai discrete treceri de la real la ireal și *part way back*. Al ei a fost visul cu palatul de marmură invadat de fluturi din „Orbitor" – în general, fluturii, acolo, sunt fluturii *ei* –, de asemenea al ei cel despre imensa incintă-cavou în care Maria rătăcește săptămâni în șir pe dale dulci de calcedonie și malachită. De fapt, am acum impresia că fiecare vis pe care mi l-a povestit în acea epocă îndepărtată în care am fost împreună, și chiar cele pe care le-am visat eu, independent de prezența și voința ei, înmugurea în miezul creierului ei, dezvolta un filament translucid care-mi perfora țeasta și înflorea deodată, la capătul filamentului, desfoindu-se exotic și pluriform în craniul meu. Se formase un cordon ombilical între mințile noastre, ea era mama care mă hrănea cu substanța gelatinoasă a visului, iar eu – care (sau *fiindcă*) iubeam fiecare fibră din amărâtul ei căpșor de studentă și gâsculiță – creșteam din întrolocarea foițelor embrionare, scrise pe ambele fețe cu vise furate.

Şi iată-ne acum: eu, autor, colectând glorie și (mult mai mult) dispreț, nemaiîndrăznind să intru nopțile în nici un fel de ring, pentru nici un fel de rundă onirică. Ea, o necunoscută, un plic folosit și aruncat, în care poate au fost bani sau poate heroină. Amândoi am trecut deja de patruzeci de ani și (ca să citez din clasici) „amorul nostru nemuritor s-a dus dracului"...

O rog pe D. – „Wherever she is" – să accepte acest mic text nu numai ca monedă de schimb pentru cuvintele pe care mi le-a spus nu *foarte* demult, dar și ca pe un tandru omagiu.

Cerceluși

Sunt convins că ai trăit și tu, dragă cititoare, de câteva ori în viață, acea senzație care, ca atâtea altele din aceeași zonă, ar trebui să rămână fără nume, dar care poartă totuși numele urât și tautologic de *déjà vu*. Pentru că atunci când trăiești așa ceva, nu aparenta repetare a unei scene din viața ta te impresionează (în definitiv viața noastră constă dintr-un șir lung de repetiții: câte mii de nasturi încheiem și descheiem într-un an? Câte petreceri practic identice, cu aceiași doi-trei amici și cu bârfirea celor absenți, organizăm? Ar trebui să numim *déjà vu* mai fiecare moment pe care-l trăim), ci răvășirea pe care ți-o

produce, magia intensă pe care, fără să știi de ce, o simți întotdeauna într-o astfel de situație. Stai la televizor, plictisită, într-o după-masă, te uiți absentă la vreo emisiune care nu te interesează și brusc parcă explodezi într-o sferă de lumină intensă: hei, dar clipa asta ai mai trăit-o o dată! Sigur, sigur, exact așa a fost! Dar nu știi *ce anume* a fost ca înainte și nici nu ești în stare să gândești lucid, căci te cuprinde deodată un fel de fericire în care se am estecă o teroare paroxistică și o sfâșietoare nostalgie: „Da, da, așa a fost atunci!”, îți spui mereu și mereu și abia când acest extaz te părăsește, de parc-ai fi fost un dop de plută pe apă, ridicat o clipă pe creasta valului și coborât iarăși în vale, începi să te-ntrebi ce anume din ce ai văzut la televizor ți-a provocat furtuna aceea în memorie. Nu vei găsi răspunsul, oricât l-ai căuta. Poate vei rememora vreo frază sau vreo imagine, dar ele nu-ți mai provoacă, la reamintire, descărcarea aceea orgasmică și tristă. De asemenea, n-ai să fii în stare să-ți aduci aminte în ce moment din trecut ai fost transportată: ai uitat, așa cum se evaporă visul atât de viu la doar câteva secunde de la trezire. Rămâi doar cu senzația că ai trăit ceva infinit de prețios, că pentru o fracțiune de secundă te-ai întors, literalmente, în corpul fetiței care ai fost, sau poate și mai departe, printr-o memorie atavică: în corpul mamei tale, al bunicii tale sau al celtei, roxolanei sau sarmatei care ți-a fost stră-stră-stră-(....)-străbunică în adâncul timpurilor. Cred că ai colecționat și tu senzațiile acestea, sperând că într-o zi le vei găsi sensul ascuns.

În ceea ce mă privește, pe lângă multe alte ciudățenii ale minții mele – mă gândesc uneori ce prețios aș fi ca material de studiu pentru un psiholog, chiar pentru un psihiatru, dar n-am de gând să-mi vând pielea atât de ieftin –, senzațiile de *déjà vu* m-au însoțit constant în viață, din fericire nu atât de des încât să nu le mai dau atenție. Au început în adolescență (când încep de fapt toate) printr-o impresie neașteptată de leșin, de dizolvare în nostalgie pe care-am avut-o într-o zi de toamnă mergând pur și simplu pe stradă către liceu. Mă încrucișasem cu o femeie care trecea în sens invers și care mirosea... a un anume parfum, un parfum dulce și ușor mentolat, mai curând unul de cofetărie decât parfum de damă. Femeia era îmbrăcată într-un taior roz. Îmi aminteam parfumul acela inconfundabil, îmi aminteam și femeia aceea, o știam de fapt foarte bine! Când, rămas cu gura căscată, m-am uitat peste umăr, vederea femeii care se-ndepărtase, dar a cărei dâră de parfum încă ajungea până la mine, mi-a provocat o nouă răbufnire, o nouă sfâșiere. Cred, de fapt, că această senzație fără nume seamănă cel mai bine cu suferința intensă a unei iubiri neîmpărtășite sau pierdute. Cu greu m-am urnit mai departe spre liceu. Mi se făcuse frică: aveam să înnebunesc? Cum mă gândeam la acel parfum, cum îmi revenea în minte, simțeam că se apropie iarăși de mine acel val gata să mă ridice din nou din mine însumi.

În următorii zece ani cred că am mai simțit de șapte-opt ori, în diverse locuri, parfumul care-mi zbura creierii ca un glonț. Nu înțeleg cum am supraviețuit când, student fiind, am urcat în lift cu o doamnă ce purta acel parfum. După ce a coborât, am oprit liftul între etaje, m-am ghemuit pe podea și am rămas așa poate o oră întreagă, inspirând adânc acea aromă roză și încercând să-nțeleg unde, în trecutul meu îndepărtat, fusesem înșfăcat și târât cu o asemenea forță uriașă. Am mai simțit acel parfum în aglomerații, în magazine și troleibuze, mai curând în medii populare decât între oameni înstăriți. Putea să fie cine știe ce apă ieftină de colonie, mă gândeam, din cele ce se vindeau odinioară în sticluțe în formă de automobil... De fiecare dată îmi propuneam să alerg după fata care mirosea atât de monstruos și amețitor, să o-ntorc de umăr și să o-ntreb: „De unde te cunosc?” sau „Cum se numește parfumul tău?” sau „Vrei să te măriți cu mine?”, întrebări care mi se păreau, în exaltarea mea, perfect echivalente. N-am făcut-o niciodată până în ziua când a fost prea târziu. Şi nu pentru că mi-aș fi dorit ca totul să rămână, ca în scrierile lui Mateiu Caragiale, „sub pecetea tainei” – dimpotrivă, amintirea fulgurantă, nespațială, a unui ținut mistic în care acel parfum mă-ntorcea mereu și mereu mă chinuia ca pe Meaulnes al lui Alain-Foumier –, ci pentru că mereu încercam cu disperare să respir cât mai mult în miezul acelei explozii de suferință ultra-fericită, pe lângă care realitatea unei femei oarecare, repede înghițită de mulțime, nu mai conta prea mult. O singură dată am avut sentimentul iluzoriu că stabilesc, în fine, un cap de pod cu ținutul îndepărtat: era primăvară și stăteam pe podețul cu balustradă de beton imitând trunchiuri împletite de copaci din Cișmigiu, privind bărcile care treceau pe dedesubt. Mirosul m-a luat prin surprindere și a făcut iarăși ca totul să explodeze. Înainte să mă-ntorc și să surprind un cârd de fete trecând pe role peste pod, am crezut că, în fine, am avut o imagine! Mi-am re-evocat-o-n memorie și am crezut că voi fi sfâșiat de nostalgie: era o vitrină cu bomboane de ciocolată învelite-n foiță de staniol, foițe roșii sclipitoare, vernil și intens violete, cu modele de steluțe și mici dreptunghiuri, era o femeie în fața vitrinei (purta o haină de culoare roz) și mai era ceva, lucrul cel mai enigmatic, o umbră, o mare umbră căzând peste vitrină. Totul ținea cât o clipire din ochi, totul se-ntindea parcă în cele mai senzitive zone ale memoriei mele. Nu era o imagine, era ceva viu, era o clipă trăită de mine cândva și pătrunsă miraculos în realitate... Oricât m-am străduit, n-am putut găsi în memoria mea o localizare a acelei fulgurante viziuni. Fusese poate, mă gândeam, dintr-un vis...

Câțiva ani după aceea n-am mai avut senzația de *déjà vu*. Nu mă plâng însă: am avut altele, care de care mai fantastice. În acea perioadă am început să am „vizitatori”. Deschideam ochii în miez de noapte și îi vedeam: un bărbat sau o femeie stând pe pat, lângă mine, și privindu-mă cum dorm. Aș putea să-i desenez pe fiecare dintre ei, atât de clar mi-i aduc aminte. Dar ei sunt din altă poveste. Fapt e că la un moment dat, într-o perioadă de mare derută în viața mea, când treceam dezordonat de la o femeie la alta fără să știu ce vreau și cine mai sunt, am cunoscut o... doamnă cu ani buni mai în vârstă ca mine. Îmi plac mult de tot femeile mature, cele ce par mereu atât de grave, de intangibile, atât de încrustate în tiparele propriei vieți și care totuși, când se hotărăsc să se elibereze de ele, devin cele mai dulci și mai senzuale iubite cu putință. O astfel de femeie minunată avea să vină într-o seară de iarnă, pe ninsoare, la mine. O

vreme, stând de vorbă la un pahar de vin și gândindu-ne de fapt numai la ce avea să urmeze, lucrurile au mers ritualizat, îndreptându-se spre finalul lor normal. Urma să trăim o noapte de dragoste ce avea să rămână, mai mult ca sigur, unica. Nici unul dintre noi nu vroia mai mult de la celălalt. Dar în pat mi-am dat seama, cu neliniște, că sub densul parfum franțuzesc cu care se dăduse în acea seară, pielea ei caldă și moale mirosea a... Extrem de slab, e drept, dar inconfundabil. I-am scos mai departe dantelele roz în care intimitatea ei era înfășurată, dar mintea mea deja nu mai era acolo. Corpul acela compact și viu, pentru care în orice altă situație mi-aș fi dat și pielea de pe mine, nu mă mai atrăgea deloc, de parcă n-ar mai fi fost din aceeași specie cu mine. Era un lucru străin, încă foarte frumos, dar străin. Nu mi se mai întâmplase să rămân total inert lângă o femeie și totuși nu simțeam nici jenă, nici vinovăție. Am adormit unul lângă altul, inocenți ca Tristan și Isolda, și în visul pe care l-am avut spre dimineață am pășit, în fine, pe tărâmul îndepărtat.

Mama era gigantică pe lângă mine. Aveam poate trei ani, poate nici atât. Tramvaiul cu care mergeam spre locuința mătușii se clătina pe șine. Spinarea vatmanului, în cămașă asudată, părea o pânză umflată de corabie. Am coborât la Rond, pe macadamul din jurul statuii. Statuia din centrul pieței înconjurate de clădiri bizare, pline de gorgone și de atlași de ipsos, era de-a dreptul colosală și-și lăsa umbra ca de gnomon peste vitrina cofetăriei. Ne-am îndreptat către ușa ei cu clopoțel. În vitrină erau bomboane de ciocolată înfășurate în poleieli colorate. Mama a intrat „doar pentru o clipă", lăsându-mă s-o aștept afară. Norii se sfâșiau de creștetul încoifat al statuii. Tramvaiul nostru trecuse și piața era goală, doar șina sclipea de-a lungul ei. Între fațadele străine liniștea se lăsase desăvârșită. Şi mama nu mai ieșea din cofetărie. Mă pierdusem de ea, aveam să rămân mereu acolo, în piața cu statuie uriașă. Am început să țip din răsputeri, ghemuit pe vine, când ușa s-a deschis și am zărit o mânecă roz și am știut că e mama. Un val de iubire, cum n-aveam să mai simt vreodată, m-a copleșit. Mama, cârlionții ei castanii, fața ei subțire, gâtul ei, brațele ei! M-am încleștat de șoldurile ei râzând printre lacrimi, când am simțit aroma. Parfumul dulce, ușor mentolat, pe care n-aveam să-l mai uit niciodată. În mâna mamei era o pungă de hârtie cu margini zimțate. „Uite ce ți-am cumpărat!" În pungă erau bomboane roze, discoidale, foarte ușoare, din zahăr expandat. „Le zice cerceluși", mai zise mama. Ele miroseau așa, ele umpleau piața de parfum, încât statuia abia se mai zărea ca prin ceață.

Şi acolo, în vis, mintea mi-a explodat din nou și-am început să plâng de fericire sau de nefericire până când prietena mea m-a trezit, mirată, și mi-a șters lacrimile.

Despre intimitate

Am trăit o vreme, în altă viață parcă, la Amsterdam, într-o mansardă a uneia dintre casele flamande din Watergraafsmeer. În restul apartamentului, clădit pe trei nivele, locuiau proprietara, o poloneză, și fiica ei rubicondă. Făceau baie împreună în fiecare seară, țipând și stropindu-se cu apă, noaptea poloneza bea țeapăn, de una singură, plângându-și soțul pierdut... În odaia mea cu tavan oblic aveam doar un pat, un scaun și o masă. Mai aveam un CD Player și câteva discuri, pe care le-am tot ascultat în primele zile până le-am învățat pe de rost. Afară ploua cum n-am mai văzut niciodată, într-un fel de crepuscul gălbui, și-așa avea s-o țină câteva luni în șir. Înnebuneam de singurătate. La facultate predam câtorva studenți noțiuni elementare de limbă română. Când ieșeam, serile, mă plimbam ore-n șir prin oraș, cu o umbrelă picurătoare deasupra capului. Mergeam de-a lungul canalelor semicirculare, treceam peste poduri arcuite, mă-nfundam prin ulițe strâmte cu mici magazine suspecte... Cum eram pletos ca naiba și cu geacă de piele, mereu eram agățat de cei care vindeau marijuana, mai ales negri și asiatici, care-mi vârau sub nas punguțe legate cu elastic. De urât, intram în cârciumi întunecate și, lângă godinul încins, cu aburi ieșindu-mi din haine, beam câte un jeneever de unul singur, pe când alături câte-un cuplu de lesbiene se săruta langurос, ostentativ.

Nimeream de multe ori în cartierul roșu și umblam, anonim în marea de bărbați ce se holbau la vitrine, pe lângă barurile și erotic-show-urile care-și aruncau luminile reclamelor peste valurile sumbre ale canalelor pline de case plutitoare. Femei în combinezoane roșii, cu fabuloase peruci ultramarine, mă apucau uneori de mână și-ncercau să mă convingă să intru într-una din sălile unde puteai bea privind orgia *live* de pe scenă. Fiecare clădire era un bordel. În sutele de vitrine stăteau f emei în costume de sex, doar dantele și jartiere fluorescente, femei tinere și femei bătrâne, suple sau cu burțile revărsate, dulci ca niște păpuși sau dure și bărbătoase, de toate rasele, culorile și chiar... sexele, căci câte una dintre ele era, de fapt (trebuia însă să ai ochi buni ca să-ți dai seama), un băiat fardat și epilat ca pe scenele elisabetane, zâmbindu-ți tandru și chemându-te cu degetul. Trecând pe lângă vitrinele acelea baroce și exuberante, mă gândeam cât de mult semănau ele cu închipuirile mele din adolescență, când, înfășurat în cearceafuri ude de transpirație și feromoni, îmi imaginam femei goale, femei obscene, femei nerușinate, fără chip, fără personalitate și fără voință proprie, pure animale sexuale ce-mi ofereau de-a valma fesele, pulpele, cefele lor parfumate. Acum eram singur la Amsterdam, de parcă aș fi rătăcit singur prin imaginarul meu adolescentin, prin paradisul infernal al erotismului meu, și nu aveam decât să intru în oricare din acele încăperi ca să-mi realizez viziunile. Erau toate pentru mine, aș fi putut ușor acumula o experiență sexuală imposibilă în alte părți. Cum câștigam aproape un salariu olandez mediu, mi-aș fi permis fără probleme o fată pe săptămână, o fată la trei zile, o fată oricând aș fi vrut. O priveam pe câte una în ochi, o vedeam deodată proiectându-se înspre mine, înflorind ca și când și-ar fi văzut deodată iubitul, mă gândeam cum ar fi fost o noapte în brațele ei. Şi... treceam mai departe, până ieșeam din zona aceea carnavalescă și reintram în orașul protestant, sever, plin de cupolele bisericilor îndepărtate. Ajungeam de fiecare dată

acasă, în cămăruța mea, mulțumit că sunt singur și nu în brațele unui obiect sexual. În toată lunga mea ședere în Amsterdam, nu m-am gândit niciodată serios să am de-a face cu o prostituată.

Nu vreau să par ipocrit. Sunt un bărbat ca oricare altul. Nivelul de hormoni androgeni din sângele meu este de zece ori mai ridicat decât în sângele unei femei. Creierul meu este scăldat în hormoni sexuali. Simt de multe ori din plin neliniștea erotică pură, mă excită de multe ori o necunoscută dintr-un autobuz, mă rătăcesc adesea în labirintul fanteziilor violente și-ntunecate, populate tocmai de asemenea obiecte sexuale, total aservite voinței mele. Pornografia nu mă dezgustă întotdeauna – îmi asum ca bărbat zecile de mii de site-uri de pe internet și sutele de reviste pe care nici o femeie nu le-ar cumpăra – și sunt momente când am o nevoie imperioasă de imagini orgiastice. Cu toate acestea, am regretat de câte ori am făcut dragoste cu o femeie străină și indiferentă, și pentru nimic în lume n-aș face dragoste cu o prostituată. Nu pentru că riscurile sunt mari și nici pentru că fidelitatea nu mi-o permite.

Cred, pur și simplu, că sexul însoțit de intimitate este mai bun decât cel fără intimitate. Intenționat nu vorbesc despre dragoste, deși până la urmă despre asta e vorba. Dragostea ca sentiment este uneori un inhibitor al sexualității, iar fidelitatea devine greu de suportat în pat. Sexul implică o profundă îngustare a conștiinței, o coborâre adânc sub convențiile sociale și etice, o eliberare de tabu-uri, de dezgust, o căutare a plăcerii în interzis și perversiune. Dragostea, cu puternica ei componentă culturală, tinde și ea să fie înlăturată în cele mai intense momente ale actului sexual, ca parte a carapacei cerebrale ce ne acoperă nuditatea. În multe cupluri fantezia depersonalizării partenerilor, a uitării legăturii dintre ei, intensifică plăcerea erotică. Cu toate acestea, ceva din această legătură psihică dintr-un cuplu adevărat, numită dragoste, ceva esențial și despre care se vorbește prea puțin, supraviețuiește și celei mai devastatoare dezgoliri simbolice. Este, ca să zic așa, iubirea intensă dintre două corpuri. Chiar și când mințile și personalitățile sunt dizolvate în plăcerea irepresibilă a sexualității, intimitatea rămâne și dă actului acestuia violent și animalic ceva copilăros, înduioșător, ceva pe care ți-l amintești, după ce ai uitat plăcerea, ca pe adevărata bucurie a acelor ore. Cum nu dau doi bani pe fanteziile puse-n practică (pentru că, concretizate, ele își pierd tocmai idealitatea: pot fantaza despre un sex party, de pildă, dar unul real trebuie că e dezamăgitor printr-o mulțime de amănunte concrete), la fel un act sexual în care corpurile nu se cunosc mi se pare ratat de la bun început.

Corpul meu e profund atașat de corpul femeii mele. Am de fapt două corpuri, și de fapt întreaga mea viață e dublă. Chiar dacă aș fi decerebrat, ca un animal de experiențe, corpul meu ar fi încă îndrăgostit de corpul femeii mele. Nevoia mea de intimitate cu ființa cu care trăiesc merge mult mai departe decât viața sexuală. Unii sunt speriați de viața de cuplu tocmai din cauza perspectivei de a-l vedea pe celălalt în cele mai sordide situații. Dar dragostea mea se hrănește tocmai din asta. Îmi place să merg la cumpărături împreună cu ea, să beau cafeaua împreună cu ea, să o privesc în cadă, să pălăvrăgim despre OZN-uri. Îmi place s-o privesc cum mănâncă și cum pune hainele la uscat. Când facem dragoste, intimitatea noastră e lucrul cel mai prețios, și plăcerea noastră depinde cu totul de ea. De fapt, fac dragoste două corpuri care se cunosc infinit de mult și care nu se mai satură, totuși, re-descoperindu-se. Ştiu ce va face în fiecare clipă, și totuși sunt mereu surprins. Cu cât îi știu mai bine pielea și tendoanele și cutele și gesturile și cuvintele, cu atât mai intensă și mai disperată mi-e curiozitatea. Intimitatea mea cu celălalt corp al meu este permanentă, când dorm știu și în vis că e lângă mine, dar în orele de dragoste fizică ea devine totală. Atunci nu mai disting privirea de atingere, tandrețea de violență, fericirea de suferință. Numai pe ea o vreau pentru că numai pe ea o cunosc. Îi privesc, între coapse, „fluturele cu aripi lipite somnoros” și știu că e, cu adevărat, cel mai frumos lucru pe care l-aș putea vedea și atinge vreodată.

Intimitatea noastră, în casa noastră, în patul nostru, nu ne atenuează, ci ne protejează bucuria erotică. Prin ea, totul devine erotic, și totul, oricât de frust și de îndrăzneț, e ferit de vulgaritate. Numai într-un astfel de spațiu protejat corpul tău, ca și mintea ta, se poate deschide cu totul explorării celuilalt. Prin aceasta, sexul nu seamănă cu nimic mai mult decât cu visul. Când visăm, tonusul muscular e abolit și întregul corp ne este paralizat, lăsând astfel mintea liberă pentru halucinare. Când facem dragoste, dimpotrivă, mintea ne e abolită, iar corpul se scufundă în voluptate. Un ultim amănunt vine să întărească acest ciudat și fascinant paralelism: când visăm, indiferent de conținutul visului, sexul nostru este întotdeauna erect...

Îmi amintesc un banc idiot din copilărie, care definea femeia drept „ceva de care te ții când faci dragoste”. Fără intimitate reală, atât femeia cât și bărbatul sunt literalmente asta: un fel de mânere la care performezi un număr de gimnastică. Poate fi uneori distractiv (mai ales pentru bărbat), ca legănatul pe un balansoar, dar, din punctul meu de vedere, e un mod primitiv, puștesc, nesatisfăcător de a face sex. De fapt, ajungi cu adevărat la maturitate sexuală doar atunci când începi să trăiești un ciudat solipsism în doi care te face să spui: în tot universul nu există decât două ființe care fac cu adevărat dragoste: eu și iubita mea.

Nabokov la Brașov

Acum vreo câteva zile umblam grăbit, cu mâinile-n buzunarele canadienei, printr-un peisaj industrial, trist de-ți venea să plângi, pe undeva pe la Timpuri Noi. Era foarte frig, deși soare, abia se ridicase bruma dimineții de noiembrie. Mă gândeam la tot felul de aiureli literare, când m-am auzit strigat: „Hei, Mircea! Ce faci, dragule?” Un BMW masiv, argintiu, oprise la câțiva pași în fața mea, pe marginea șoselei, și o insă

total necunoscută, cu ochelari negri suiți pe frunte, îmi zâmbea prin fereastra laterală. M-am îndreptat spre mașină și tipa a coborât. „Mă mai știi? Știi cine sunt?” Cu cât o priveam mai mult îmi era tot mai străină. „Nu cred”, i-am spus zâmbind la rândul meu. Era înțolită foarte bine, chiar epatant pe fondul blocurilor nenorocite de peste drum, al fabricii de ciment și al chioșcurilor strâmbe din stația de tramvai. „Sunt Adriana, sora Irinei, ai venit o dată pe la noi, la Cluj!” OK, n-o văzusem decât o dată, cu foarte mulți ani în urmă, așa că era doar normal să nu mi-o mai amintesc. Am mimat bucuria recunoașterii și am schimbat câteva vorbe banale. „Ai mai fost prin Finlanda?” am întrebat-o ca să fie sigură că știu cu cine discut. „Da, merg mereu, lucrăm cu o firmă de-acolo. Dar spune-mi, ce-ai mai făcut tu? Cum îți merge? Tot aud că ai mai scos câte ceva, dar știi... cu atâta muncă, stau mai prost cu cititul în ultimul timp... Irina cumpără însă toate cărțile tale, în amintirea vremurilor vechi, înțelegi...” Am ezitat o vreme s-o întreb, dar până la urmă am simțit că e inevitabil. „Ce face Irina?” La care femeia total, total necunoscută din fața mea s-a deschis într-un fel de jubilare naivă: se vedea că sora ei era mândria familiei. „Ei, e foarte bine, e de câțiva ani stabilită la Bruxelles, soțul ei e cineva foarte mare, membru în Parlamentul european...” „...fiindcă așa se scrie istoria”, mi-a trecut brusc prin minte. Încă vreo două vorbe, „să ținem legătura” (care legătură?), „mi-a părut bine că ne-am revăzut”, și bărbatul de la volanul mașinii s-a întins să-i deschidă portiera. Apoi spațiul s-a-nchis în jurul mașinii dispărute cum ai închide o revistă de modă cu obiecte fotografiate impecabil. Au rămas blocurile ude și jegoase, găurile din asfalt, oamenii prost îmbrăcați și arătând bolnavi de la intersecție.

Am uitat spre ce notariat sau judecătorie mă-ndreptam, ce intabulare aveam de făcut, și-am rătăcit vreo jumătate de oră la-ntâmplare prin locurile acelea de utopie neagră. Irina la Parlam entul european? Mare doamnă la Bruxelles? Soția unui înalt funcționar? Dar eu ezitasem să o-ntreb pe soră-sa despre ea din compasiune, ca să n-o pun într-o situație penibilă. Mi-o imaginasem pe Irina, în toți acești ani, decăzută, poate alcoolică, hăituită de un trecut irepresibil. Boschetară poate, asemenea celor care put îngrozitor prin tramvaie... Apoi mi-am dat seama că așa trebuia să fie, că viața, care-mi pusese cu câțiva ani în urmă în mâini un fel de povestire de-a gata, îmi oferea acum și finalul firesc, poate chiar obligatoriu, pentru ea. Nu sunt nici un scriitor „realist”, nici unul „de subiecte”, și de aceea am ezitat întotdeauna să povestesc cele trei-patru lucruri cu adevărat interesante la care am fost martor vreodată. Azi găsesc, iată, puțină liniște (vai, nu interioară, ci liniște pur și simplu, singurătate pur și simplu, în cel mai concret sens – ușa-nchisă la birou, cel mic dormind în pătuțul lui, în altă cameră, cea mare făcând ceva prin sufragerie...) ca să mă gândesc la Irina, „prima mea femeie” și o derizorie enigmă. O jalnică enigmă a unor jalnice vremuri.

Eram student la Litere, grafoman, sărit de pe fix, poet până-n vârful dinților (în închipuirea mea) și totuși șters, mărunt, mort de slab, încât singura parte din umanitate care mă interesa, fetele, se uita prin mine ca prin sticlă. Trăiam o singurătate înfiorătoare. Nici măcar când, mergând pe la cenacluri, căpătasem o mică notorietate literară, nu reușisem să atrag atenția vreuneia dintre colege. Nu puteam să-nțeleg. Amicii mei cei mai grotești, cei mai bătuți în cap se lăudau cu erotismul lor debordant, pe la „ceaiuri” își povesteau cu detalii câte se întâmplaseră pe „futelnița” lor, cum își numeau sofaua din cămăruțele de mansardă sau de subsoluri pe unde erau aciuați. Iar eu aveam 23 de ani și pe futelnița mea nu venise încă nici o femeie... Așa că în primăvara lui '79, când am plecat la Cluj, la Colocviul Eminescu, am crezut o clipă că l-am apucat, în fine, pe Dumnezeu de picior. Am întâlnit acolo o însă care mi-a dat niște semne vagi de simpatie. Era cu vreo patru ani mai mare ca mine, deja absolventă, repartizată profesoară într-un orășel ardelean. Făcuse engleză și română. Era urâțică, șleampătă, când mergea părea că se-mpleticește la fiecare pas. Tot ce purta pe ea părea aruncat cu furca. De la-nceput ne-am simțit bine-mpreună: doi nebuni, doi închipuiți. Eu vorbeam numai în citate din autorii mei preferați, ea doar ironic și parabolic, încât uneori, în lungile și savantele noastre discuții de pe străzile Clujului, ne dădeam seama că fiecare vorbea de fapt despre cu totul altceva decât credea celălalt. La un moment dat, s-a oprit lângă un felinar și m-a-ntrebat: „Nu crezi că tot Clujul ăsta e doar un joc al minții? Un vis din care va trebui o dată să ne trezim?” Până și eu mi-am dat seama de livrescul idiot al frazei și i-am răspuns sarcastic: „Nu crezi că Borges a zis ceva asemănător despre Buenos-Aires?” „Nu, nu, eu chiar cred în asta. Chiar cred că nimic nu contează, că totul e visul nostru sau visul altcuiva despre noi...” N-o puteam scoate din extravaganțele ei. La colocviu am citit o lucrare din care nimeni n-a înțeles nimic. Am discutat-o apoi cu Irina, singuri într-un compartiment de tren, bând votcă din cupele a două jumătăți de coji de portocală. Am fost foarte surprins: ea înțelesese. Am fost surprins și că m-a lăsat apoi s-o sărut, că m-a lăsat și mai departe... Dar nu foarte departe.

Acasă, am început să primesc scrisori de la ea, cam o dată la două săptămâni. Scrisori pur intelectuale, fără efuziuni. Ce mai citea, ce mai traducea... Îi plăceau mult Nabokov și D.H. Lawrence, citea în engleză postmodernii americani, făcuse o pasiune pentru Robert Coover. Avea fără-ndoială talent critic, observațiile ei nu erau la-ndemâna oricui. Abia spre sfârșitul scrisorilor insinua în ele un fel de tandrețe foarte curată. Le termina, invariabil, cu „Good night, sweet prince!” Dar eu mă-ndrăgostisem între timp de o colegă din București, și povestea cu Irina își cam pierdea contururile. Ghinion, însă. Și colega cu pricina era fată mare și-așa avea de gând să rămână cel puțin câțiva ani mai departe. Ne smotoceam înnebuniți prin holuri de case vechi, dar agenda mea rămânea imaculată în continuare și, Dumnezeule, împlineam 24 de ani! Am început să scriu poeme de dragoste foarte erotizate, ca un fel de compensare. Slabă compensare. M-aș fi culcat, în ciuda dragostei mele absolut reale pentru colega cu pricina, cu oricine, chiar și cu o babă! Mai ales că „babă” era pentru mine orice femeie trecută de 30 de ani. Așa că speranțele mele au renăscut când am reîntâlnit-o pe Irina, anul următor, tot la Cluj, de data asta la un

festival de poezie din cadrul Cântării României. Am văzut-o de departe, într-un grup de inși care așteptau la intrarea legendarei Arizona (o bombă ordinară, de fapt). Mi-a ieșit, mai împleticită ca oricând, în întâmpinare. Avea acum părul scurt, căzându-i în șuvițe tocite de-a lungul obrajilor. De câte ori o vedeam după o vreme mă frapa cât era de urâtă: buze subțiri și uscate, nasul prea cârn, fața pergamentoasă... Dar ochii arătau totuși o inteligență vie, ca și altceva, un fel de nebunie romantică, de nepăsare față de tot ce era în jur. Când m-a invitat la ea acasă, am simțit deodată opera hormonilor prin zonele inghinale: gata, adio copilărie, „this time nothing can go wrong!" Dar n-a fost așa. Căci acasă la Irina era și Adriana, sora ei, proaspăt întoarsă din Finlanda, și toată nenorocita de seară am petrecut-o uitându-ne pe ultra-voluminoase albume de fotografii cu amurguri finlandeze, brazi finlandezi, reni finlandezi, Sibelius și Berzelius și dracelius și lacelius... Ore-n șir așteptând să plece Adriana și să-nceapă distracția, până când în cele din urmă am plecat eu, umilit și furios, și-așa a mai trecut un an. Singura mea consolare, dar și aceea foarte slabă, era că într-o carte pe care-o citeam, pe-atunci, „Geniul și zeița", Aldous Huxley povestea că el fusese băiat mare până la 26 de ani! Iată că se putea și mai rău. Dar eu, îmi jurasem, n-aveam să ajung până acolo. Mai bine moartea decât dezonoarea...

Astăzi însă mă gândesc că mai bine aș mai fi copilărit puțin. Fiindcă nenorocita după-amiază în care „am devenit bărbat" e și-acum una dintre cele mai penibile și mai sordide amintiri ale mele. Irina îmi dăduse un telefon că era-n București, chiar stabilită în București (cum așa? și școala ei din Ardeal? luase negație? și chiar dacă luase, ce-avea să facă în București?), și că vrea să ne vedem într-o chestiune foarte importantă pentru ea. Am mers cu metroul de mi-a venit rău, până pe la Apărătorii Patriei. Am găsit blocul, am urcat pe scări în putoarea ghenelor revărsate, am intrat într-o garsonieră care duhnea intens a tocană și am pupat-o pe Irina, care avea același miros pe obraji și în păr. Purta un capot cu floricele. N-am vrut să mănânc, trebuia să-mi rezolv problema. Cu un fel de aer prost jucat de femeie fatală pe față, a pus un prosop pe pat și s-a-ntins cu fundul pe el. M-am lungit și eu lângă ea. Surpriza cea mare, atent premeditată, era că n-avea chiloți pe dedesubt... După ceva cazně eram bărbat, dar în locul fericirii și ușurării pe care mi le închipuisem nu simțeam decât o scârbă intensă de la mirosul de tocană, ciudă că terminasem din prima clipă și mai ales dezgust pentru tot ce ținea de acea după-amiază, pentru femeia dizgrațioasă și duhnitoare de lângă mine, pentru garsoniera cu pereții strâmbi, până și pentru cerul de amurg transpirând prin perdeaua de la geam. Nu mă puteam gândi decât să plec mai repede de-acolo și să n-o mai văd niciodată pe Irina. Ea dispăruse la veceu pentru chestii intime și s-a-ntors, mare, țâțoasă, cu mult păr pubian (îmi imaginasem femeile cu totul altfel), cu șolduri musculoase, în aerul cenușiu al camerei. Şi-a pus halatul și și-a aprins o țigară.

Aici tonul povestirii mele ar trebui să se schimbe dintr-un fel de scherzo patetic („pathetic", mai bine zis) în ceva grav sau lugubru, ceva foarte încruntat. Dar după-amiaza aceea n-a cunoscut vreo schimbare bruscă. Doar se-nsera, doar penumbra devenea mai deasă. Dacă lipsea ceva ca totul să fie perfect coerent, ca într-un film (m-am gândit mai târziu), era chiar ce mi-a spus ea atunci, încă în picioare, cu țigara aprinsă între degete: „Mircea, aș vrea să mă ajuți într-o... chestiune. Nu știu ce să fac." „Adică?" Eram încă dizolvat de silă. Îmi întorceam pantalonii pe dos după ce mi-i scosesem aiurea, și-mi extrăgeam șosetele din cracii lor. „Uite, îți spun direct." Dar în loc să-mi spună imediat ce-avea de zis, a lăsat țigara în echilibru pe pervaz și s-a apucat să improvizeze o scrumieră de hârtie dintr-o foaie de caiet, scrisă cu creionul. Când a fost gata, a scrumat în ea până când incandescența pură din vârful țigării s-a degajat complet din învelișul ei de cenușă: „Mi s-a propus să intru în Securitate..."

Mintea mea e lentă și mai mereu dusă aiurea, așa că ratez de obicei clipa. Cele mai grave momente din viață le-am trăit de parcă-aș fi trăit bucăți mici din viața altcuiva. Era același lucru acum. Lucrurile nu-mi ajungeau, deocamdată, până-n adâncul minții. „Şi tu ce-ai zis?", am întrebat indiferent, de parcă mi s-ar fi povestit un vis. Irina m-a privit pentru prima dată în ochi, cu cu fel de sfidare speriată: „Am zis da." După care a-nceput un lung bla, bla, bla, recitat ca pe un rol exersat în oglindă: decât să rămână toată viața o amărâtă de profesoară în provincie mai bine merge într-un loc unde calitățile ei vor fi apreciate... oamenii tineri și inteligenți vor schimba lucrurile dinăuntru... ar putea călători în străinătate... ar avea acces la biblioteci... ar profita de poziția ei ca să facă mult bine...

Nici n-o mai ascultam. Mă trezeam cu încetul. Ciudat că, gândindu-mă la Securitate, îmi veneau în minte lucruri dintre cele mai disparate și mai prostești: o lungă coadă la bere, de sute de persoane, la Bucur Obor, unde un ins foarte nervos a-nceput să vocifereze când niște țigani s-au băgat în față. „E securist, îl cunosc eu", a zis atunci, cu un fel de respect, un bătrânel. „Ăsta are putere, o să facă ordine". La mine-n bloc stăteau mulți securiști, mă jucasem în copilărie cu copiii lor. Îmi aminteam și bancuri cu „mai împrăștiați-vă, băieți!", și sfaturile mamei să nu vorbesc „ce nu trebuie", fiindcă securiștii mișunau peste tot. Ce erau securiștii și Securitatea? Şi de ce-mi fusese mie dat, ca într-un banc prost, să devin bărbat cu o securistă, fie ea și în devenire? Am lăsat-o să vorbească, să-ncerce mai departe să mă (și mai cu seamă să se) convingă că făcuse bine, iar ea a continuat pledoaria aceea în gol chiar și mult după ce și-a dat seama că n-o mai ascultam. Abia-i mai vedeam fața. Prin pereții subțiri ca hârtia ai blocului se auzea tot: apa trasă la closet, voci de la televizor, muzică... După ce a tăcut, și-a aprins din nou o țigară și a fumat-o în tăcere până la capăt. Apoi s-a lungit „voluptuos" lângă mine, m-a pupat „dulce", m-a mângâiat obscen – fără ghilimele de data asta – și-a vrut s-o luăm de la capăt. Atunci i-am dat mâna la o parte și i-am spus, ca un automat, fără să simt nimic din „dramatismul" momentului, că e o idioată, că o să-și ruineze viața și poate și pe-a altora, că nu vreau s-o mai cunosc dacă face pasul ăsta. În definitiv, dacă acceptase deja propunerea, ce mai voia de la mine? „Dar n-am avut cu cine să vorbesc, Mircea, cu cine să mă sfătuiesc.

Aici nu cunosc pe nimeni, n-am pe nimeni mai apropiat... *Trebuia* să spun cuiva în care să pot avea-ncredere...” Am plecat când deja era noapte și-am mers pe jos până acasă prin bălți, noroaie și pietriș, privit cu suspiciune de milițienii vigilenți. Abia acasă, în patul meu, mi-am dat seama de nebunia acelei seri. „Tâmpita”, mi-am zis, dar, ciudat, *eu* mă simțeam de fapt ca un idiot, ca un om care tocmai făcuse o mare prostie... Am adormit cu capul greu de la tutunul de care eram impregnat, hotărât să uit totul.

Lucrurile au mers apoi mai bine cu agenda mea sexuală. Până la 26 de ani, vârsta fatidică a lui Huxley, mai scrisesem în ea, cu litere de foc, patru nume. Liniștit în privința asta, am început să scriu poezie mai filozofică. La câteva luni după „seara bărbăției mele” am primit, noaptea târziu, un telefon disperat de la Irina. Plângea și striga în receptor. Băuse? N-o știam băutoare. Încercam să leg într-o poveste coerentă vorbele ei mai mult decât confuze. Era cazată, în regim conspirativ, la căminele M.A.I.-ului, pe Eforiei. Stătea cu două colege care „sunt niște curve, mă bat și mă păruie tot timpul, Mircea!” Era spălată pe creier, Mircea, trebuia să facă lucruri îngrozitoare, Mircea, nu mai putea, Mircea! Plângea în hohote, urât ca un copil căruia-i curg mucii. Abia scăpase în seara aceea și se repezise la primul telefon public. Trebuia să fugă oriunde, trebuia să se ascundă! „Vino la mine”, i-am strigat în receptor, dar a agățat brusc. Am așteptat-o apoi degeaba toată seara.

În anii următori lucrurile luaseră o întorsătură proastă. Începuseră frigul și mizeria. Securitatea, mai curând subiect de bancuri pentru oameni până atunci, devenea un fel de mit înspăimântător. Frica se întindea cu forța de neoprit a unei psihoze. Mă gândeam pe-atunci tot mai des la Irina. Ce-o face, nenorocita? O avea vreuna din dementele lor misiuni? O fi ajuns chiar un instrument al teroarei? Ea, cea care nu credea în realitate, ea, cea îndrăgostită de Nabokov? De la un timp, după o lungă pauză, am început iarăși să primesc telefoane de la ea. Mereu noaptea târziu și mereu ca să-mi ceară să-i împrumut bani. O voce tot mai spartă, tot mai nebunească. De cele mai multe ori era, probabil, beată. Nu-i puteam împrumuta, căci eram sărac ca degetul, dar o-ntrebam mereu ce mai e cu ea. „Nu pot să-ți spun nimic”, îmi zicea și-nchidea. Cum toți bărbații, în nopțile de insomnie, trec în revistă, meticulos, lista mai lungă sau mai scurtă a femeilor pe care le-au avut, amintindu-și halucinant ce-au făcut cu fiecare, n-aveam cum s-o uit pe cea care, cum-necum, fusese totuși numărul unu și-așa avea să rămână, indiferent de cât avea să se mai lungească lista. În ciuda alegerii ei grotești, sau poate mai ales de aceea, simțeam multă duioșie și compasiune pentru ea. M-aș fi-ntâlnit cu Irina oricând ca s-o pot ajuta, în ciuda tuturor riscurilor. Ştiam că mie nu avea să-mi facă rău. Dar de prin '86 încolo au încetat și telefoanele. Irina s-a dat la fund și am crezut că va fi pentru totdeauna.

Aveam s-o revăd însă în împrejurări pe care pe-atunci nici nu mi le-aș fi putut imagina. La câteva săptămâni după revoluție, stăteam cu amicii Nedelciu și Hanibal în cămăruța de la etajul doi al Uniunii Scriitorilor, unde îmi aveam „biroul” de funcționar. Răspundeam de casele de creație, dar cum slujba mea a durat doar câteva luni, de toamna până primăvara, am șomat pur și simplu în tot acel timp. Ba am reușit să dau și foc biroului, uitând într-o seară soba aprinsă. Așa că acum geamul ușii era spart, soba înnegrită și vreo două șipci din parchet carbonizate. Trăncăneam despre noul nostru ziar, *Contrapunct,* când am auzit bocănituri pe scara îngustă și abruptă de lemn. Nu mi-a venit să cred când am văzut apărând, cu zăpadă topită în păr, plină de zăpadă și pe cojocul alb de piele, o femeie în care cu mare greutate am recunoscut-o pe Irina. Fața ei lată de ardeleancă era fardată excesiv. Părul îl purta și mai scurt, cu un fel de breton caraghios peste ochii năclăiți de rimel. Cum soba noastră duduia din nou din toate puterile, zăpada de pe ea, un puf până-atunci, s-a schimbat instantaneu în șuvițe șiroitoare de apă. Femeia arăta acum ca o pisică udă și, în minutele cât a stat cu noi, a fost nervoasă tot ca o pisică. Vorbea în doi peri, aproape schizofrenic. Amicii mei o priveau hlizindu-se unul la altul. Am ieșit cu ea, căci „nu pot vorbi aici cu tine”. Am luat-o pe Nuferilor în jos și-am mers împreună până la Ateneu. Ningea des și mărunt. Acolo, în parcul din fața Ateneului, cu statuia lui Eminescu acoperită de zăpadă, am stat de vorbă. Totul în jur era strălucitor de alb. Mi-a spus că i-e frică, e disperată. Că se simte urmărită („Am fost implicată la Brașov, în '87...”) Că nu poate vorbi cu nimeni decât în spații deschise. Apela la vechea noastră prietenie ca să-i caut o slujbă, un locușor unde să fie uitată. „Lucrezi acum la Uniune. N-aș putea fi și eu acolo ceva pe undeva? Pot face traduceri simultane, secretariat, corectură, fac orice, absolut orice...” Am început atunci s-o moralizez prostește: „Vezi, Irina? Ţi-am spus de la-nceput că ai făcut o tâmpenie? Uită-te-acum la tine. Ce s-a ales din talentul tău, din tot ce ai fi vrut odată să faci?” Mă așteptam să lase bărbia în piept și să plângă, spășită, dar deodată mi-a aruncat o privire ironică și trufașă, de parc-ar fi spus: „Ştii ce, las-o baltă cu rahaturile astea...” Era ca și când sub disperarea ei circumstanțială încă ar fi subzistat o mare putere întunecată. Imediat, însă, a revenit la tonul plângăreț de mai-nainte: „Ce spui, îmi pui o pilă? Pot să sper ceva?” I-am explicat că sunt un amărât de funcționar, angajat de două luni acolo, că n-am nici o legătură cu nimeni din conducere. Era purul adevăr. N-a zis nimic. Am mai făcut câțiva pași și ne-am luat la revedere. M-am întors în cămăruța supraîncălzită. „Cine era tipa?” m-a-ntrebat Mircea. „O tipă...”

Am plecat și de la Uniune și m-am dus la *Caiete critice*. M-am certat cu cei de-acolo și am intrat asistent la Litere. Timp de unsprezece ani, în care viața mea s-a aglomerat și s-a complicat, am mai avut prea puține momente în care să-mi pot aminti de Irina. Totuși, m-am gândit la ea în timpul lungilor nopți din Piața Universității, când, o dată cu alte zeci de mii de oameni ce priveau spre balconul de la Geologie, am scandat și eu până la răgușeală „Securiștii-n mină, să ne dea lumină!”, și mi-am amintit de ea în timpul fiecăreia dintre mineriade. Între proiectele mele nebuloase, gândul să scriu ceva despre ea mi-a fost permanent în minte. Nabokov implicat la Brașov, mă gândeam. Nabokov la Brașov. Robert Coover arzând documente la Berevoiești. D.H. Lawrence demonizându-i pe intelectuali. Şi teribila, monstruoasa,

copleșitoarea Securitate urându-mi în fiecare seară: „Good night, sweet prince...”

Ciudat, în puținele dăți când o revăd în memorie, Irina nu-mi apare nici în casa ei plină de poze cu peisaje din Finlanda, nici în jegoasa garsonieră de la Apărătorii Patriei, nici în lumina de iarnă de la Ateneu, ci așa cum am văzut-o prima dată, pe când rătăceam amândoi pe străzile Clujului, aiurând pe teme literare și metafizice. O văd călcând strâmb în pantofii cu toc și arătând de parcă silueta ei ar fi fost ștearsă cu guma la întâmplare. Chiar în momentul când scriu rândurile astea o aud limpede cum spunea, pe când treceam amândoi pe lângă fațadele colorate și porțile urbei ardelene: „Nu crezi că tot orașul ăsta e un joc al minții? Ştii, pentru mine nimic nu contează, nimic nu există cu adevărat...”

Seara care cade

Cu mulți ani în urmă am trăit o seară ciudată. Viața mea nu e bogată în evenimente, iar pe cele câteva mai expresive pe care mi le amintesc le-am stors la maximum în cărțile mele. Totuși, sunt câteva despre care, din diferite motive, n-am putut scrie, căci doar teoretic „totul e de vânzare” când ești scriitor. În realitate, mii de scrupule și rețineri te fac să omiți câte-un fapt în aparență neînsemnat, dar care (și dovada sunt tocmai scrupulele tale) poate fi un tunel către straturile vulnerabile ale sinelui tău. Noi nu suntem interfața socială pe care o numim „persoana noastră”: cineva dindărătul ei, o ființă incomparabil mai vastă, ne controlează, modelează, cenzurează de multe ori gândurile și acțiunile.

În după-amiaza acelei zile pariziene văzusem, la Centrul Pompidou, o mare expoziție André Breton, pretext, de fapt, pentru o desfășurare de imagerie suprarealistă cum rareori poți vedea într-un singur loc. Mă însoțiseră prietenii la care locuiam, un cuplu tânăr, mixt în mai multe sensuri, căci reunea două rase, două religii și două arte, dar mai ales două fizionomii extrem de contrastante. Ei îi priveam fața reflectată în sticla vreunui Delvaux și părea chiar de acolo, înconjurată natural de femei goale și blonde așteptând (pe cine?) într-o gară pustie. Era aidoma lor, cu excepția părului tăiat violent la ceafă. Şi, firește, a hainelor, între care faimoasa cămașă bărbătească, neagră, în care o văzusem de cele mai multe ori în săptămâna cât stătusem cu ei. Cum își găsise românca asta sibiancă algerianul cu care locuia, habar n-am. Legătura mea fusese, firește, ea, prin intermediul unei prietene comune, tot muziciană. El era un berber mândru de originea lui, marcată prin tichia de catifea cu ape vișinii și cu fund de atlaz albastru de care cred că nu se despărțea niciodată. Altfel, era, ca și ea, haios, nepăsător, cam leneș... Imposibil de spus din ce trăia. Căci mă-ndoiesc că din actorie, cum (nici măcar nu) pretindea: nu cred că Othello – singurul rol în care-l vedeam cât de cât – se juca destul de des în acele zile la Paris... Din toată expoziția mi-a rămas în minte doar o singură pictură. Cred că sunt țicnit: uneori iubesc câte un tablou atât de tare, încât literalmente îmi vine să dau spargere la muzeu și să plec cu el. Era „Le soir qui tombe” al lui Magritte: o fereastră spartă, cioburi lungi așezate sub ea în picioare și soarele de amurg răsfrânt în ele sub unghiuri diferite...

Am ieșit apoi în orașul plin de animație (era în sezon, când Parisul pute a pipi și a languste), am răscolit vreo două *Tati*-uri, am cinat destul de devreme la restaurantul „Le Levant” (era surpriza prietenilor mei, căci tocmai îmi apăruse „Levantul”), unde mi-au și făcut o poză sub marea lui firmă galbenă și, după o rătăcire fericită prin labirintul metroului, am ajuns acasă, unde pe fereastră seara căzuse de mult...

M-am întrebat întotdeauna dacă mi-am înșelat soția în acea noapte. Habar n-am nici acum. Dar acum îmi pasă mult mai puțin decât atunci, a doua zi, în avionul care mă ducea spre București, sau când, în aeroport, mi-am strâns soția în brațe. Sau, mai ales, în noaptea care a urmat și în care, făcând dragoste cu ea, am rememorat totul și era cât pe-aci să încep să plâng. Era să-i spun tot ce (nu) se-ntâmplase, dar mi-am amintit deodată – deși nu era același lucru – povestirea lui Cortázar în care un cuplu (un bărbat și-o femeie care se iubesc) pune în practică o veche fantezie: merg la mare și, deliberat, se culcă fiecare, în aceeași noapte, cu câte un necunoscut. Nici a doua zi, nici mai târziu nu mai fac vreo aluzie la acea noapte, dar n-o uită de fapt niciodată și legătura lor se ruinează...

Aleseseră ultima mea seară cu ei, vorbiseră poate mult între ei despre asta. Poate puseseră totul la cale în nopțile precedente, pe întuneric, mângâindu-se și fantazând. Sau poate o făceau frecvent, poate foarte mulți făceau asta acolo frecvent. Am băut în seara aceea de i ulie foarte multă *grappa,* încât nu mi-am dat seama că nu aprinseseră, cum făceau de obicei, lampa care cobora foarte jos deasupra mesei. Şi nu m-am gândit la ceva neobișnuit nici când, mult după ce abia ne mai vedeam fețele, ne-am luat paharele și am trecut în dormitor, cameră pe care o văzusem până atunci doar prin ușa întredeschisă: un colț de pat cu cearșafuri vărgate, albastru și galben, în dezordine. Dar discutam mai departe despre Resnais și Brassens și Bernard Buffet, și doar când ea (o clipă am fost tentat să-i folosesc numele adevărat), încă vorbind despre nu știu ce coregraf, și-a desfăcut bluza larg, lăsându-și areolele sânilor la vedere, mi-am dat seama ce se-ntâmpla. Algerianul s-a-ntors râzând către mine și m-a-ntrebat dacă nu vreau s-o iubim amândoi pe femeia lui. Probabil că a socotit răspunsul de la sine-nțeles, căci n-a mai avut răbdare să-l aștepte. I-a scos bluza cu totul și a culcat-o pe pat, întinzându-se lângă ea și strecurându-i o mână sub fusta scurtă. Amețită cum n-o văzusem niciodată până atunci, fata blondă s-a desprins de gura iubitului ei doar cât să mă privească-n ochi și să-mi spună pe românește: „Hai... nu fi prost...”

Stăteam pe un mic fotoliu de piele, lângă pat, cu paharul în mână – l-am pus apoi pe podea – și nu-mi venea să cred că mi se-ntâmplă-n realitate (a Parisului, e drept, totuși nu în vis sau în imaginație) să fiu în

acea poveste, să văd cum acel ins rămâne întunecat și gol, cum ea rămâne, ca în reviste, doar în ciorapi de plasă neagră, și mai ales nu puteam crede că ar fi fost de-ajuns să vreau, ca să particip la noaptea tulburătoare, minunată, de sex care se pregătea. Ce trebuia să fac? Nu puteam gândi prea departe la consecințe, fiindcă-ncepusem să tremur de excitație. Cred că totul ar fi fost tranșat dacă mi-aș fi desfăcut fie și un singur nasture de la cămașă, dac-aș fi făcut cel mai mic gest de acceptare. N-a trebuit însă să decid eu. A decis în locul meu tocmai acea ființă vastă din spatele personalității mele despre care vorbeam, aceeași care, în visele erotice pe care le aveam de un an, de când mă căsătorisem, mă împiedicase să-mi înșel (da, chiar și acolo!) soția. Când o prindeam în brațe pe fabuloasa, calda, doritoarea femeie din vis, înfășurată în lungul ei păr arămiu, și-o contemplam în toată intimitatea ei, gata să facem împreună gesturile pasionate ale dragostei, se-ntâmpla întotdeauna ceva: se deschidea ușa și intra o mulțime de oameni, îmi cădea capul de pe umeri sau, pur și simplu, uitându-mă mai bine între picioarele ei, observam deodată că e netedă ca o păpușă sau, mai rău, că e bărbat! Cât timp mi-am iubit soția, literalmente n-am putut-o înșela – adesea spre disperarea mea – nici în vis...

N-am putut să particip. Dar am stat acolo, în lumina de ambră a lămpii acoperite de un maiou de mătase, ore-n șir, privind cu aviditate tot ce se-ntâmpla în acel pat, neștiind cui să-i mulțumesc pentru darul straniu, întunecat, care-mi era făcut. Am văzut-o căutând înadins pozițiile cele mai submisive, am văzut-o privindu-mă sfidător în ochi, îngenuncheată, în timpul celei mai dulci dintre torturi, am văzut-o rugându-mă să vin mai aproape de gura ei cu buzele tumefiate de dorință. Am văzut urmele de degete care înfloreau purpurii pe pielea ei aurie. Am văzut un bob de sudoare scurgându-se în cavitatea înghiocată a buricului ei. I-am auzit cuvintele românești, aspre și obscene, strigate când n-a mai putut să nu strige. Am văzut-o zăcând pe-o parte, încă pătrunsă, dar cufundată-n așternut ca o pată de apă ce se evaporă-ncet pe asfaltul încins... Am văzut-o, în fine, ridicându-se greoaie și mergând la baie, cu o mână între pulpele umede...

Când s-a-ntors, nu mai eram acolo.

A doua zi dimineață i-am găsit la masă, bând cafeaua, la fel ca-n celelalte șase dimineți din mica mea vacanță pariziană. Același ziar – cu foarte multe secțiuni aruncate pe jos –, același *croissant,* aceeași lume grăbită văzută de la fereastră. Oare făceau și ei efortul de-a fi normali, sau, pur și simplu, nu le păsa? De ea m-am despărțit frățește, pupându-ne pe obraji în pragul ușii (dar gândindu-mă că pe foarte puține femei din viața mea aveam să ajung să le cunosc vreodată mai intim), iar el m-a dus cu Fiat-ul lui roz-Barbie până la Orly. Acolo ne-am strâns mâinile și ne-am bătut pe umeri. Bla bla bla. Când mai vin pe la Paris, să trag tot la ei. Au revoir. Au revoir.

Așa sunt lucrurile de felu-ăsta, îmi spun mereu. Se-ntâmplă sau nu se-ntâmplă. Şi asta nu depinde de tine, ci... Dumnezeu știe, de împrejurări... să zicem... N-am să știu niciodată cum ar fi fost acea noapte dacă aș fi băut mai mult, dacă mi-aș fi iubit mai puțin soția și, cine știe, dacă n-aș fi fost, cu câteva ore-n urmă, atât de paralizat de magia pânzei lui Magritte în care soarele cade, din ciob în ciob, rănindu-se în tăișurile lor...

Cu urechile pe spate

Povestea care urmează este adânc îngropată în timp. Aveam pe-atunci douăzeci și șase de ani și credeam sincer că nu făcusem, deocamdată, nici un lucru rău în viață. Mult mai trist e că am rămas convins de stupiditatea asta încă vreo zece ani după aceea, dovadă de cât de greu m-am maturizat, cu câtă trudă am început să mai pricep, cât de cât, ce se-ntâmplă în jurul meu și cu mine. Azi, când încă zece ani au trecut, știu că viața mea a fost, de fapt, un lung șir de cruzimi, nepăsări, neînțelegeri, răutăți de dragul răutății și prostii de dragul prostiei, cum sunt, poate, viețile celor mai mulți dintre noi. Azi știu că a fi matur, a fi om întreg, nu înseamnă altceva decât a înțelege că ești rău, fundamental și dincolo de orice altceva. De câțiva ani încoace nu pot dormi nopțile și nu mă pot concentra la treburile mele ziua pentru că îmi răbufnesc continuu în memorie imagini vii din trecut, cele mai penibile, mai rușinoase, mai dureroase experiențe ale mele. Unele sunt de-a dreptul insuportabile, mă surprind strângând ochii și făcând gesturi de îndepărtare cu mâna ca să scap de ele, ca să nu-mi văd sufletul făcut țăndări. Nu, n-am omorât pe nimeni, n-am violat și n-am tâlhărit, n-am băgat pe nimeni la pușcărie, dar asta nu înseamnă că n-am provocat altora, de atâtea ori ființe dragi, enorm de multă suferință. N-am să-mi iert niciodată răceala și nesimțirea pe care le-am arătat mamei mele întreaga copilărie și adolescență, lacrimile ei când, de ziua mea, îmi cumpăra vreo bluză sau o cămașă după gusturile ei, iar eu, în loc de mulțumiri, îi spuneam că nu-mi plac și n-am să le port niciodată. Nu pot uita cu cât sadism am ironizat-o pe sora mea cât am fost copii, cu cât despotism m-am purtat cu animalele din casă. Asta ca să rămân în zona faptelor oarecum mărturisibile public, căci altele nu mi le pot mărturisi nici mie măcar.

Am avut o dată o pisicuță neobișnuit de delicată (amintirea ei mă chinuie poate cel mai tare), o văd și acum în fața ochilor: pieptișor alb, spatele tărcat cu un gri evanescent, fața atentă și gravă. O adunasem de pe stradă când avea doar câteva săptămâni. Crescuse la noi în casă. Dacă ușa de la intrare era deschisă, nu îndrăznea să facă nici un pas afară. Avea vreo cinci luni când, dacă-mi aduc bine aminte, mi-a ros un colț de carte sau așa ceva, lucru care m-a scos din minți de furie. Am luat-o și, doar în papuci, am ieșit cu ea pe palier. Am chemat liftul. Când am intrat cu ea în lift, pisicuța a țipat sfâșietor, ca un copil înspăimântat. Dar asta nu mi-a schimbat hotărârea. Am mers cu ea în spatele blocului și i-am dat drumul

pe jos. A rămas lipită de picioarele mele. Am bătut de mai multe ori din picioare ca s-o alung și abia atunci, mieunând disperat, s-a vârât sub o Dacie. M-am întors acasă tulburat, dar împietrit mai departe. Ştiam cât se poate de bine că ea, o pisicuță de apartament, n-avea nici o șansă să supraviețuiască afară și că, de fapt, era ca și cum aș fi omorât-o cu mâna mea. Dar ochii minții mele nu erau, pe atunci, deschiși încă. Acum știu că doar o astfel de faptă e prea de ajuns ca să murdărească viața unui om. Pisica asta, pe care am căutat-o apoi cu săptămânile, dar pe care n-am mai găsit-o niciodată, e azi un cui însângerat bătut de-a dreptul în creierul meu. Şi dac-ar fi numai ea!

La douăzeci și șase de ani, deci, eram profesor la o școală generală din capătul Colentinei. Mergeam zilnic acolo cu tramvaiul 21. Coboram într-un peisaj dezolant; un castel de apă singuratic, șinele de tramvai întorcând la capăt, o fabrică de țevi sudate. Treceam pe lângă o Automecanica și-abia atunci ajungeam la clădirea dărăpănată, vopsită galben murdar, a școlii. În interior eram la fel de pustiit. Pierdusem marea mea dragoste din facultate și sufeream încă din greu. Serile erau o tortură. Imediat cum cerul se colora în roz-sângeriu, simțeam cum se apropie de mine valuri de disperare și suferință. Era ceva fizic, o durere localizabilă, în centrul pieptului. Nu mai puteam respira, muream de nefericire. Așa-mi trecea pe-atunci viața: dimineața școala, copiii gălăgioși, seara singurătatea și suferința aceea atroce din mijlocul pieptului.

Atunci am cunoscut-o pe Rodica. Ieșisem la o grădină după terminarea unui cenaclu, și mă așezasem din întâmplare lângă ea. Nu era o fată atrăgătoare, dar în singurătatea mea asta n-avea nici o importanță. În primul rând, era foarte tânără, abia în câteva zile avea să-mplinească optsprezece ani. Terminase liceul și era deja în vacanță. La-nfățișare semăna cu un ursuleț de pluș: blondă, cu ochi aproape fără gene, cu trup voinic și scund. Avea și o ciudățenie de vorbire. La două-trei vorbe spunea, imposi bil de-nțeles de ce și cu ce legătură, „cu urechile pe spate”... Fraza asta apărea presărată peste tot, imprevizibil. Era, probabil, vreo expresie la modă printre liceeni, un fel de subliniere argotică a cine știe cărei situații. Chiar atunci, la terasa puternic luminată, începusem să-i vorbesc despre poezie, despre lecturile mele recente din Ezra Pound, îi și citam câteva versuri (cele cu apariția unor chipuri într-o stație de metrou), la care ea, privind direct în halba de bere, îmi răspunsese: „Da... Cu urechile pe spate!” Dar ne împrietenisem și, când am plecat, pe la două noaptea, am dus-o până-n stația de troleibuz, i-am luat mâna grăsuță și umedă și i-am propus să ne mai vedem.

Ne-am văzut apoi toată luna următoare. Am fost împreună la petrecerea de ziua ei, unde m-am trezit singurul „băiat” (de fapt, împlinisem între timp 27 de ani) între vreo patru-cinci fete, prietenele Rodicăi, infantile și urâțele cu toatele. Cu aceeași ocazie i-am cunoscut mama, neobișnuit de în vârstă. În rest, ne plimbam pe străzi însorite, la nesfârșit, îi ascultam sporovăiala despre aceleași fete din fosta ei clasă... După vreo două săptămâni deja mă plictisisem de ea, nu de o astfel de legătură aveam nevoie, dar alternativa era camera mea goală și serile de suferință atroce. Așa că am continuat. Pe terasa blocului meu din Ştefan cel Mare, de unde se vedea tot Bucureștiul, am luat-o-n brațe și am sărutat-o pe fața ei rotundă și transpirată, apoi pe buzele de copil. „Cu urechile pe spate!”, mi-a spus când s-a desprins din brațele mele. În altă zi, pe o vreme însorită și splendidă, s-a stârnit din senin o ploaie cu stropi uriași, care ne-a făcut ciuciulete în câteva secunde. Am fugit ca să ne-adăpostim sub arcada liceului Zoia Kosmodemianskaia. Din rochița umedă a Rodicăi ieșeau aburi și prin transparența ei se vedeau, înduioșători, chiloți tetra cu elasticul înnodat într-o parte. Mă luase după mijloc și-și lipise burtica moale de mine. Avea părul ud ca ieșită de sub duș.

A doua zi mi-a adus o fotografie a ei, alb-negru, „singura pe care o am”. O arăta pe ea, greu de recunoscut, pentru că nu avea, acolo, mai mult de doisprezece ani. Ţinea în brațe un mare păsăroi de pluș cu o înfățișare de cioclu. Rodica se uita în jos, neatentă. Era, acolo, încă și mai plinuță și părea și mai lipsită de apărare. Am și acum poza asta: dacă există un centru de tristețe al lumii, probabil că el e, azi, în sertarul de sus al bibliotecii mele, așa cum Aleful strălucea în pivnița personajului lui Borges.

Prin iulie am plecat într-o tabără de tineri scriitori, undeva, în Banat. Am dat, acolo, peste o poetă nimfomană cu care am avut o poveste de toată jena. M-am înfundat până la gât în mizeria sexului, a băuturii și-a geloziei. Tipa asta a stat cu mine într-o căsuță de bârne, dar în același timp s-a dat oricui i-a spus „vino”, adică întregii componente masculine a taberei, zile și nopți în șir. M-am întors din tabără mai mult mort decât viu. Abia reintrat în torpoarea orașului cu asfaltul topit, am primit un telefon vesel și fericit de la Rodica. Abia aștepta să ne revedem. Şi ne-am și revăzut a doua zi, prin Cișmigiul năpădit de frunziș gras, cu iarba proaspăt cosită. Ne plimbam de mână, când – nu mă-ntrebați de ce – am început să-i povestesc toată aventura mea din tabără, în detaliu, de parcă i-aș fi povestit-o vreunui amic la o halbă de bere. A ascultat absolut tot, albă ca varul la față, mergând automat cu mâna în mâna mea. I-am mai spus că n-are rost să mai umblăm împreună, că s-a terminat totul. Ne-am așezat pe o bancă, privind amândoi în fața noastră. Deodată s-a sculat și a plecat.

Am reluat legătura după vreo două săptămâni. Am făcut-o din plictiseală. I-am telefonat insistent și a durat mult până s-o fac să se vadă iar cu mine, dar curând era fericită din nou. Trecuse peste toate. După o partidă de tenis, am dus-o în camera mea și am făcut dragoste. Pentru ea a fost prima dată. Totul a fost neplăcut și penibil. Nu mai aveam nici o urmă de afecțiune pentru ea. După câteva zile mi-a spus că se simte rău și că a fost la medic. Se pare că era ceva în neregulă cu mineralele din corpul ei. M-am temut să nu fi rămas gravidă și i-am spus-o. S-a uitat la mine cu o expresie nouă, pe care n-am putut-o identifica.

Nu era asta. Ușurat și vesel, am simțit că era momentul cel mai bun ca s-o rup din nou, de data asta definitiv, cu ea. I-am spus că nu pot s-o iubesc și că, mai curând sau mai târziu, tot aici o să ajungem. I-am spus că sunt dispus să rămânem prieteni și tot bla-bla-bla-ul care se spune în situațiile astea. Ţin minte că eram în acel moment undeva pe lângă Schitul Măgureanu și că mâncam niște clătite la un mic local. Ea se oprise din mâncat și se uita la furculiță. După ce-am terminat cu discursul meu stângaci și artificios, a tăcut o vreme. Apoi a murmurat ceva ca pentru ea. „Ce-ai spus?”, am întrebat-o, uitându-mă cum se formează lacrimile în ochii ei fără gene. „Cu urechile pe spate...”, a șoptit din nou, strângând din umeri. Sunt ultimele cuvinte pe care le-am auzit vreodată de la Rodica. S-a ridicat gata să dărâme masa și s-a aruncat în autobuzul care tocmai pleca din stație, undeva foarte aproape de noi.

Timp de douăzeci și doi de ani am încercat să mai aflu câte ceva despre ea. Dar n-am trecut de ceea ce știa toată lumea, că era foarte bolnavă și că din acea vară nu a mai putut ieși niciodată din casă. Foarte rar întâlneam, în câte-o revistă culturală, câte un mic articol semnat de ea sau, uneori, câte-o poezie. Le citeam mereu cu sentimentul cu care trebuie să-și fi privit Macbeth mâinile-nsângerate.

Într-una dintre ele e vorba de o femeie bolnavă și tot mai bolnavă. Nimeni nu știe ce are. Dar când, după lungi chinuri, în sfârșit femeia moare și i se face autopsia, se scoate din pântecele ei o perlă grea, cu luciri cenușii, mare cât o bilă de bowling. Cea mai mare și mai grea perlă din lume.

Diavolul de hârtie

Victor și Ingrid împărtășeau un secret, sau cel puțin așa credea Victor. Pentru el, întâmplarea care-l lega atât de strâns și de ciudat de Ingrid se petrecuse parcă în vis sau în altă viață. Uneori spera din tot sufletul ca fata pe care-o iubea să fi uitat de mult totul. Alteori ar fi vrut ca ea să fie tot atât de răvășită de amintire ca și el, pentru ca între ei să existe o legătură, fie și una chinuitoare și de nemărturisit. Mereu, când o conducea pe Ingrid spre casă, seara târziu, după orele de școală, pe când pălăvrăgeau despre orice privind cerul incendiat de amurg, și când îi întâlnea ochii. Victor încerca să afle din expresia lor cât de mult știe, cât își amintește Ingrid și mai ales cât îi pasă. Mergeau pe străzi cu vechi clădiri galbene, cu macadamul neregulat și sonor. Oare și fata îl spiona în același fel, oare și ea se-ntreba dacă el mai știe? Avea și ea, în adâncul minții ei, o cameră secretă, identică în fiecare detaliu cu a lui Victor? O vizita în fiecare noapte, înainte de-a adormi, ca și el? Victor spera cu nebunie și-n același timp se temea cu disperare că-ntr-o astfel de noapte cele două camere, singurele identice din palatele minților lor, aveau să se contopească într-una singură, și că ei se vor reîntâlni acolo și se vor privi din nou ca atunci.

Locuiseră amândoi, atât de demult de parcă fusese în vis sau într-o altă viață, într-o mică vilă din cel mai frumos cartier al orașului. Un grup de copii își făcea mereu de lucru pe scările interioare ale clădirii, în semiîntunericul de cavou al vilei. Atâta câtă era, lumina se reflecta în pereții vopsiți în ulei și li se revărsa difuză pe fețe, ca și pe fețele mai mici, de carton smălțuit, ale păpușilor. Victor și Ingrid erau de-o vârstă, aveau aproape cinci ani în ziua când, întrerupându-se dintr-un joc oarecare, ea îl luase de mână și-l trăsese după ea pe scări în sus, pe scările uriașe. Băiatul urcase foarte rar până la primul etaj, al cărui palier îi părea îndepărtat și înfricoșător. Acolo era pentru el unul dintre capetele cețoase ale lumii. Dar Ingrid îl târa acum, chicotind și gâfâind, și mai sus, către etajul al doilea, de netrăit și de neimaginat, despre care copilul auzise doar legende îngrozitoare. Ingrid avea codițe prinse cu funde din fâșii de satin albastru, destrămat, și o rochiță albă. În picioare avea sandale decupate, crăpate și prăfuite, peste catarama cărora se lăsau șosetele cu model de purceluși. „Haide”, îi spusese, „of, ce greu te lași!”

Ţinut al umbrelor și al nebuniei! Luminatoarele din acoperiș puneau dâre lungi de lumină peste palierul singuratic. Liniștea țiuia în urechi. Ingrid râdea îmbujorată. „Acum o să ne jucăm de-a doctorul, dar nu trebuie să spui nimănui”, îi zise băiatului, care privea imensele uși ale celor care locuiau acolo și contorul de gaze cu cadranul lui de neînțeles. Și fetița-și dăduse jos chiloțeii, se-ntinsese, cu rochia ridicată peste buric, pe-o băncuță de lemn vopsit în verde și el privise interiorul de purpură al trupului ei. Îl silise și pe el să se-ntindă pe bancă, cu *spielhosen*-ii în vine, iar fetița-și pusese palmele peste față și aruncase doar o privire spre viermușul lui catifelat. Apoi coborâseră către lumea locuită și timpul și tăcerea și îndepărtarea acoperiseră totul.

Acum învățau la același liceu și, uneori, mergeau împreună spre casă, pentru că locuiau din nou în același cartier, cu totul altul însă decât cel în care copilăriseră. Aveau șaisprezece ani, ea era puțin mai înaltă decât el și cu mult mai frumoasă. Niciodată nu dăduse vreun semn că ar recunoaște în adolescentul subțire și negricios pe fostul băiețel din vila cea scufundată. Se apropiaseră pentru că împrumutau cărți de poezie de la biblioteca din cartier, ce purta numele unui scriitor uitat. În pauzele dintre ore, pe când colegii lui vorbeau despre muzică și fotbal. Victor stătea pe pragul gropii de sărituri în lungime cu o carte de poeme în mâini și citea până se intra iarăși la ore. Ingrid se așezase într-o zi lângă el și citiseră împreună. Apoi citiseră împreună în parc și de câteva ori și la ea acasă, o casă plină de porțelanuri și de mătuși. Faptul că fata cea mai frumoasă din liceu îi îngăduia unui coleg mai curând șters și firav s-o conducă acasă era pentru toată lumea (dar mai ales pentru Victor) o mare enigmă. Într-o seară, pe când Ingrid îi povestea ultimele bârfe din clasa ei, Victor începu să-mpăturească, cu gândurile aiurea, o foaie de hârtie plină de mâzgăleli pe care-o găsise pe biroul ei. Fata se-ntrerupse ca să-i urmărească degetele ce pliau hârtia pe diagonale, îndoiau colțuri, netezeau suprafețe, cu dexteritatea ritualică a unui șaman sau a unei insecte. „Faci un avion?”, întrebă, dar după alte câteva plieri era deja limpede că foarte

complicata structură de hârtie, cu unghiuri simetrice și multiple era cu totul altceva, ceva aproape viu, ca un făt modelat din foițe embrionare suprapuse. „Ce-i asta?” mai întrebă Ingrid privind pachețelul pe care Victor îl ținea acum de două colțuri ca niște piciorușe. El zâmbi și, umflându-și obrajii, suflă puternic prin orificiul din capătul ascuțit al ciudatului ghemotoc, care se dilată deodată într-o față de drac mâzgălit de cerneală, cu coarne ascuțite și gură batjocoritoare, din care atârna o limbă ca o lamă de brici. Ingrid se aruncase pe spate, în patul pe care era așezată, râzând cu lacrimi, cu tot corpul tresăltând de o veselie nebună. De-atu nci, în fiecare zi băiatul îi făcea câte-un drăcușor de hârtie pe care, în pauze, pe drumul spre casă, în camera ei sau chiar la cinema, unde fuseseră de vreo două ori împreună, i-l umfla brusc, în față, spre amuzamentul ei mereu la fel de mare. Erau drăcușori de toate mărimile, de la unii puchinoși de abia-i vedeai până la diavoli cât un cap de copil, cu coarne obraznice de mărimea unor cuțite de bucătărie. Pe fiecare foaie de hârtie, având grijă ca scrisul să rămână în interior când figura se umfla, Victor caligrafiase frumos „Te iubesc, Ingrid!”

Anul înainta către iarnă, o iarnă adâncă și grea, în care zăpezile nu se mai terminau. La ora cinci se lăsa deja seara, o înserare nostalgică de un albastru intens și delicat. Într-o astfel de seară, pe când pe ferestre ningea năpraznic, Ingrid se-ntrerupse deodată din sporovăială. Tăcură amândoi multă vreme, apoi fata se-ntinse pe pat, își ridică rochia și-i spuse lui Victor: „Vino.” Şi Victor, la fel de-nfricoșat ca atunci, văzu din nou lumina de purpură ce răzbătea printr-o fantă subțire din corpul fetei, de parcă tot interiorul trupului ei ar fi fost de purpură topită. „Ţii minte?” șoptise Ingrid. „Vreau să văd și eu acum”. Zeci de drăcușori de hârtie, transparentizați de lumina scăzută a veiozei, priviră avid, de pe gheridonul pe care erau așezați în ordinea mărimii, trupurile goale ce se-mbrățișau peste cearșafuri.

Victor și Ingrid erau acum prieteni „oficiali”. În pauze se-ntâlneau pe culoar, lângă un calorifer, și se țineau de mână, fără să le pese de ce-aveau să spună colegii. Spre casă, înfruntau vijelia împreună. Căutau piațete ferite de vânt, unde ningea tăcut în lumina câte unui felinar. Se sărutau disperat, sprijiniți de câte-o fațadă de bloc vechi, pătrundeau în holuri întunecoase și, descheindu-și hainele grele, simțeau iarăși cu degetele, ce-naintau tot mai mult pe sub haine, pielea fierbinte după care tânjeau atât, umezeala și dulceața și intimitatea trupurilor adolescentine. Nu mai avură, întreaga iarnă, ocazia să facă dragoste: mătușile (ca și porțelanurile) păreau să se multiplice în casa lui Ingrid de la o săptămână la alta.

În vacanța de iarnă, Ingrid plecă într-o tabără în munți. Primi de la ea o singură scrisoare, trimisă în prima zi de tabără. Fata ieșise deja pe pârtia de schi și descria zăpada spulberată în soare în timpul unei coborâri vijelioase. Avea un instructor colosal, un adevărat campion. Şi colege simpatice. În finalul scrisorii Ingrid îl săruta și abia aștepta ca ei să se revadă. Victor avu o strângere de inimă citind scrisoarea. El nu schiase niciodată. Nu dansase niciodată. Nu avea bani niciodată. Nu-și imagina nici un viitor cu Ingrid. Dar nici fără ea. Rămas pe gânduri, împături mecanic scrisoarea, pe o diagonală, apoi pe alta, și iarăși un pliu, și apoi altul, până când umflă dintr-o singură suflare un drăcușor scris pe toate părțile, ce rânjea la el batjocoritor.

Trecură câteva zile, apoi o săptămână de când fata trebuia să se-ntoarcă din tabără. Victor nu primi nici un telefon. Sună el, în cele din urmă, și-i răspunse o mătușă. Fata era de mult în oraș, iar acum plecase la cinema. Băiatul nu mai suporta de-atunci serile. Cum începea să se-ntunece mergea la fereastră, lipea fruntea de geam și privea amurgul galben de iarnă până îl sufoca nefericirea. Ieșea atunci și rătăcea prin cartiere necunoscute. Ajungea uneori atât de departe, și casele erau atât de stranii – ornamente de ipsos pe ziduri crăpate, gata de prăbușire, geamuri acoperite cu ziare îngălbenite – încât băiatul se simțea în altă viață, sau într-un vis. Într-o seară se regăsi în cartierul copilăriei sale. Recunoscu imediat vila străveche și pătrunse în umbra ei de cavou. Ce glacial era aerul înăuntru! Ce umbră deasă și ce lumină tulbure se reflecta în pereți! Victor urcă încet scara interioară, încolăcită în jurul marelui hol. Dezolarea și spaima de-atunci îl învăluiră. Primul etaj îi păru din nou capătul lumii. Cu o sforțare de care nu s-ar fi simțit în stare urcă totuși mai departe, iar acum stătea pe palierul celui de-al doilea etaj unde totul era neschimbat, neschimbat! Ușile celor ce locuiau acolo îi păreau tot așa de uriașe. Contorul de gaze era la locul lui, la fel și băncuța, pe care Victor se așeză și stătu multă vreme nemișcat. „Ingrid”, spuse într-un târziu, și era ca și cum ar fi fost singurul cuvânt care s-a auzit vreodată pe acel palier, în acea lume.

Şcoala reîncepu și Victor o revăzu pe Ingrid. Era frumoasă și fericită. După cursuri o aștepta în fiecare seară un automobil. Un bărbat tânăr îi deschidea portiera și ea urca și se ghemuia pe banchetă. Şi mașina se dizolva în noapte. Cu Victor se purta prietenos, familiar, ca și când ar fi fost întotdeauna doar colegi, doar buni camarazi. Se-ntâlneau uneori pe culoare, schimbau câteva vorbe... „Ţii minte?”, ar fi vrut s-o întrebe Victor, dar era ca și când fata uitase, din nou, tot ceea ce el n-ar fi uitat niciodată.

Anul glisa pe osiile sale către primăvară. Victor străbătuse în lung și-n lat ținuturile stranii ale nefericirii. Scrisese poeme foarte lungi și înghețase pe străzi pustii. Nu-nțelegea cum ieșise viu din iarnă. Într-o zi, căutând ceva prin adâncul șifonierului părinților săi, găsi un pachețel ciudat. Era o pungă de hârtie uzată în care părinții îi păstraseră toți dințișorii de lapte, dulci la pipăit și lucitori ca sideful. Își amintea cum i se clătinau și cum și-i scosese pe rând, legați cu câte o ațișoară de clanța ușii. Tata trântea ușa, iar dintele rămânea atârnat de sforicică, mânjind-o cu un pic de sânge. Pipăi între degete, visător, osișoarele lustruite. Le atinse cu limba. Erau dulci și călduțe. Fuseseră odată trup din trupul lui.

Deodată primi un telefon de la Ingrid, primul după luni de zile. „Vino la mine. Trebuie să vorbim”, îi spusese, și aproape nimic altceva. Închisese fără să spună la revedere. Victor ieșise aproape-n aceeași

clipă. Afară era o vreme umedă. În tăcuta casă a fetei, mătușile și bibelourile vegheau prin colțuri. Pe gheridonul din camera ei nu mai era nici un drăcușor de hârtie. Dar ea stătea pe pat și-i dispăruse cu totul aerul triumfător și fericit din iarnă. Bărbatul pe care-l iubea o părăsise și Ingrid purta acum, în adâncul de purpură al trupului ei, un pachețel de foițe embrionare pliate complicat. Mai mult nu putu să-i spună. Lacrimile îi șiroiau pe toată fața. „Vino!", îi strigă isteric, descheindu-și bluza cu degete tremurătoare. „Ce-mi pasă de el? Cine e el ca să-mi pese?" Victor se ridică și se-ndreptă către ușă, fără să mai vadă cum Ingrid se prăbușește, cu sânii goi, pe pat, cum mușcă perna umplând-o de salivă, cum se zbate, cum zgârie cu unghiile cearșaful.

Ajuns acasă, băiatul stătu multă vreme la fereastră. Privea calcanul casei de vizavi, coșcovit și bătrân, ce abia se mai ținea în picioare, prins cu scoabe ruginite. O lumină galbenă se-ntindea în toată curtea interioară. „Ingrid", spuse, cu fruntea sprijinită de geam. După o vreme se așeză la masa lui încărcată de cărți. Luă o foaie mare dintr-un bloc de desen și scrise pe spatele ei „Te iubesc, Ingrid". O plie și o-mpături, tot mai mărunt și mai complicat, până ce lucrușorul ascuțit, încă de nerecunoscut, îi umplu palmele amândouă. Suflă din răsputeri în orificiul său, până când capul drăcușorului și coarnele lui ascuțite, și limba ivindu-se batjocoritoare din bot se umflară brusc, și Victor ținea acum în mâini cel mai mare diavol de hârtie pe care-l făcuse vreodată. Deschise trusa de acuarele și, cu o răbdare maniacală, se apucă să-l picteze în stacojiu, să-i facă ochi negri, hipnotici și interiorul gurii de purpură. Coarnele i le vopsi în negru strălucitor. Un strop de lacrimă atinse însă una dintre ele, decolorând-o. Băiatul scoase din sertar punga de hârtie cu mărunții dinți sidefii, propriii lui dinți de copil, și-i lipi, în două șiruri ordonate, pe fălcile diavolului. Rămaseră, privindu-se-n ochi, Victor și diavolul de hârtie, până ce asfințitul își prelungi limbile de flacără în odaie.

Cine sunt eu?

Acum câțiva ani, răscolind prin vrafurile mele de CD-uri, am dat de unul ce cuprindea teste de personalitate sub forma unor jocuelețe amuzante, intuitive, frumos colorate, de ți-era mai mare dragul să le privești. Între atâtea și-atâtea binecunoscute teste proiective, care-ți cereau să desenezi o familie, un om, un copac etc., se afla și cel numit „Who Am I?", ceva mai primitiv ca grafică, dar atrăgător prin structura sa cumva deosebită conceptual. Pe scurt, ți se cerea mai întâi să alegi între șase tipuri de case. Apoi alegeai unul din șase tipuri de garduri. În curte plasai un copac ales din șase copaci și un lac din șase lacuri. Deasupra casei trebuia să plasezi un soare, firește ales din cei șase disponibili, și unul dintre cei șase nori, mai pufoși sau mai întunecați, mai subțiri sau mai groși, după preferință. În fine, *clou*-ul imaginii era un șarpe, ales și el dintre cei șase șerpălăi mai mult sau mai puțin încolăciți, pe care puteai să-l pui oriunde în grădină, lângă casă, în pom sau chiar în lac. Cu aceste elemente m-am apucat eu să fac un peisaj drăguț, armonios, bine proporționat. Casa mea era înaltă, cu frumoase ferestre arcuite în partea de sus, luminată de un soare mare și strălucitor, pe care norișorul firav nu-l împiedica să ardă cu putere. Lacul se afla lângă casă ca o mică piscină cu ape albastru-tremurătoare, iar lângă lac, copacul, cu o bogată și roditoare coroană. Şarpele l-am pitit într-un colț obscur, departe de locuitorii vilei mele. Foarte mândru de isprava mea, am dat un F4 și pe loc mi-a apărut, cu litere albe pe fond negru, sentința: tipul meu de personalitate. Şi-acum mă trece un fior de neplăcere când mi-o amintesc: „You are a conformist", așa începea rechizitoriul, care continua apoi, pe două pagini, în același ton: îmi plac lucrurile banale, simetriile burgheze, n-am pic de romantism, nici vreun talent deosebit. Cariera cea mai potrivită? Contabil. În dragoste aspir spre o situație confortabilă, bani voi avea câți îmi trebuie, dar nici un sfanț mai mult. Lista de injurii continua pe vreo trei pagini în același ton. Aurea mediocritas. Rareori m-am supărat pe cineva sau pe ceva mai mult ca pe jocul ăsta atunci. Era ca și când o femeie frumoasă m-ar fi privit cu dispreț, spunându-mi: „M-ai dezamăgit. De fapt nu ești decât un conformist nenorocit...", și mi-ar fi întors cel mai minunat spate imaginabil, decoltat până la fese. La naiba! am strigat și, ca de obicei când sunt nemulțumit de mine și vreau să-mi vorbesc, m-am dus și m-am privit în oglinda de la baie. Din oglindă mă privea înapoi cel mai conformist bărbat din lume. Păr negru, ochi negri, gura... habar n-am cum (conformistă, probabil), nasul... Dar n-am mai putut să mă privesc prea mult în ochi. Situația era intolerabilă și trebuia rezolvată rapid. M-am repezit la computer și-am deschis iar micul program. „De-acum, între noi doi!", i-am strigat. De data asta am făcut alegerile cele mai țicnite: o casă pe-o rână, un pom numai crăci uscate, un soare pipernicit pus câș într-un colț al bolții și-n schimb ditamai norul prăvălit pe acoperișul casei, dramatic ca-n „La răscruce de vânturi"! Lacul l-am pus, pervers, chiar în ușă, ca locatarii, pășind afară, să nimerească-n el pân-la gât. Cât despre șarpe, am ales de data asta animalul cel mai mare și mai gras, pripășit în lac ca monstrul din Loch Ness. Te apuca jalea și mila pentru nenorociții proprietari ai casei cu pricina. Am dat din nou F4 și (yeaaah!) de data asta am citit cu voluptate: „You are an artist, a wonderful dreamer"! Așa începea textul, și continua ținându-mă numai în elogii. Eram de data asta sortit unei cariere de star, poate un mare actor sau un pictor celebru, aveam să am cele mai senzuale iubiri și cele mai burdușite conturi elvețiene... „Vezi că se poate?", i-am aruncat în treacăt bietului „Who Am I?" și apoi l-am dezinstalat pentru totdeauna. Mintea umană se arătase încă o dată triumfătoare în fața unei simple mașinării...

Ce bine-ar fi ca în viața noastră cotidiană să putem alege, ca în joculețul meu, sori mai mari sau mai mici, lacuri și copaci de diferite forme și culori, șerpi cât de mari sau de inofensivi vrem! Să ne construim eul mereu altfel și întotdeauna fascinant! Din păcate, pe acest tărâm unde am nimerit fără să ni se spună cum și în ce scop, nu ni se dă decât o singură încercare, iar peisajul minții noastre, însorit sau mohorât, ospitalier sau arid, nu ni-l alegem noi singuri. Şi totuși, oricât de prinși suntem în fluxul evenimentelor

exterioare, oricât de aleatoriu ne poartă viața dintr-o parte-ntr-alta, fiecare dintre noi, măcar de câteva ori în viață, se gândește la sine însuși ca la o ființă dragă și-ndepărtată, de care-i e dor și pe care-ar vrea cu nostalgie s-o regăsească.

Cine sunt eu? Care este eul meu cel adevărat? Îmi pun și eu această întrebare cel puțin de la vârsta de paisprezece ani, dintr-o noapte plină de stele în care pe pământ nu lumina decât vârful țigării vărului meu, boemul familiei. Stăteam amândoi la o masă de lemn scoasă în curte, într-un sat bănățean unde venisem în vacanță. Deși cu nouă ani mai mare ca mine, nu mă lua în râs când discutam cu gravitate despre, aproape literalmente, câte-n lună și-n stele: nemurire, Dumnezeu, univers, dragoste... În acea noapte aveam să vorbim până s-a revărsat de ziuă. Eu îi povesteam marea mea descoperire din acel an, anume ideea că nu putem ști niciodată cum vede lumea altcineva: poate că tu vezi albastru un lucru pe care eu îl văd roșu, dar, fiindcă tu numești acea culoare tot roșu, nu voi afla niciodată ce vezi tu cu adevărat... Nu știam atunci că solipsismul ăsta primitiv trece prin mintea a trei sferturi dintre adolescenți. Vărul meu îmi vorbea și el despre cum dăduse de nu știu câte ori la teatru, cum desena și cum scria versuri, cum cânta la chitară câte-o noapte-ntreagă, cum își impunea să facă gesturi absurde, să spună, de exemplu, ceva pe franțuzește vreunei țăranci bătrâne... „Dar de ce faci toate astea?”, l-am întrebat, privind cum vârfurile copacilor nevăzuți mătură stelele la fiecare rafală de vânt. Vârful incandescent se ridica, se aprindea deodată mai tare și vedeam atunci, ca-ntr-o cameră unde se developează fotografii, profilul său de tânăr pletos și cu perciuni mari, cum se purtau în vremea când „Phoenix”-ul scotea primele albume. „Nu știu... poate pentru că mă caut pe mine însumi... Încerc de toate, vreau să mă realizez, nu vreau să trec anonim prin viață...” „Şi te-ai găsit? Pe tine însuți, adică?” l-am întrebat cu naivitate. „Nu cred, încă nu...” Bietul me u văr! Nu știa pe-atunci că avea să devină pentru toată viața un anonim inginer într-un orășel de provincie. În acea noapte, însă, el mi-a deschis, fără să știe, o zonă la care, contopit cum eram cu lucrurile și fețele înconjurătoare, nu meditasem încă. Aveau să mai treacă doi ani până când, într-un alt sat, de la Dunăre, aveam să am deodată revelația că exist, că eul meu în fine s-a născut.

Cei mai mulți dintre noi trăim în lumea exterioară și ne identificăm (o facem de la trei ani) cu imaginea noastră din oglindă. Suntem cei care suntem. Când spunem „eu” ducem arătătorul spre piept: sunt corpul meu, un lucru din lumea largă. De obicei n-avem timp de introspecție și, dacă ne căutăm conștient propria noastră ființă, o facem nu către interior, ci spre suprafața mereu schimbătoare și colorată a vieții, ca un alergător care ar pomi o cursă țâșnind invers din startere. De obicei, nu „ne” gândim, ci „ne” trăim, pentru că stilul de viață actual descurajează viața interioară. Ca urmare, ne folosim de obiecte ca simboluri pentru o presupusă personalitate ascunsă, retrasă din realitate și la care de fapt nici nu ne mai gândim. Am o prietenă obsedată de propria ei personalitate și care totuși se fardează și se-mbracă mereu după schimbătoarele mode din reviste și se culturalizează după la fel de efemerele trend-uri artistice. O vezi azi cu ochii încercănați negru, „punk”, mâine lilină și suavă, în cămăși pastelate de mătase, poimâine femeie de afaceri, la taior și cravată bărbătească. Azi e fascinată de teatru și se vâră între regizori și actori, mâine intră într-un mediu de artiști plastici, lăsând teatrul baltă. Astăzi citește în extaz cine știe ce autor descoperit subit, îl mitizează, îi dă o aură mistică și i se închină ca unui idol, pentru ca mâine altul să îi ia locul, pe când cel dinainte cade în dizgrație. Şi totuși ea numește tot acest șir de trădări de sine, toată această derivă pe valurile entuziasmelor de moment, „personalitatea ei”. Nu mă-ndoiesc că, în felul ei, această femeie se caută și ea pe sine, dar, sistematic și intenționat, se caută unde nu se află, de teamă ca nu cumva, într-un târziu, să se găsească. Pentru cei ca ea pare să fi compus Frank Zappa faimosul cântec „Do you know what you are? You are what you is!” Ești ce este, ce se vede, nici un strop mai mult. Eul nostru nu mai e altceva decât vidul interior indus de viața noastră supraaglomerată, supraocupată, din care nu ne mai alegem cu nimic din ceea ce „cu adevărat contează”.

Şi totuși, orele de singurătate, clipele de nefericire, crizele din viață, visele și reveriile, depresia, situațiile limită, obsesiile, muzica, îndrăgostirea – toate ne spun altceva. Tot ce te scoate din rutina vieții tale „reale” îți arată că, trăind fără reflecție despre tine însuți, te duci de fapt în jos pe un tobogan de senzații, satisfacții, imagini, bârfe, obiecte, minciună și strălucire, tot mai departe de nucleul viu al ființei tale. Ești un simplu consumator care se consumă în primul rând pe el însuși. Şi vei rămâne mereu așa dacă viața nu se hotărăște o dată să te dea cu capul de pragul de sus. În adolescența mea, o dragoste nefericită și apoi experiența mizerabilă a serviciului militar mi-au dezvăluit ce n-aș fi crezut niciodată că zace-n mine: multă ură, frustrare și lașitate, dar și multă putere de a îndura. Nu-mi mai fac de-atunci atâtea iluzii: nu sunt cu adevărat nici bun, nici frumos sufletește, nu pot fi un „model” pentru nimeni, așa cum nici eu nu am modele în viață. Experiențele ulterioare m-au învățat și ele să nu mă păcălesc pe mine însumi. E tare bine să știi ce zace cu adevărat în tine. Am un amic care se consideră infailibil. E uimitor cum își convertește mereu eșecurile în victorii, cum își justifică greșelile, cum le uită sistematic pe cele ce nu se pot justifica. Dacă-l asculți, ai senzația bizară că ai întâlnit singurul om care n-a greșit niciodată. Tot ce-a făcut vreodată a fost perfect, toată lumea-l admiră, numai părerile lui sunt juste în legătură cu toate subiectele posibile. Mecanismele lui de apărare sunt hipertrofiate și mereu în alertă: nimic rău nu trebuie să ajungă la urechile ultra-orgolioase ale sinelui său. Rareori vezi o discrepanță mai mare între cine-și imaginează un om că este și cine este el cu adevărat.

Așadar, cine sunt eu? Cel din testele de personalitate? Dar ele nu fac decât să mă decupeze-n diapozitive subțiri. În momente diferite, după ele, am personalități diferite. Interiorul nostru nu e însă un album de fotografii. Noi nu suntem obiecte, ci procese. Eu sunt, în cele din urmă, căutarea mea de sine. Exist pentru că mă caut pe mine însumi. Nu mă caut ca să mă găsesc: faptul că mă caut pe mine însumi este

semnul că deja m-am găsit.

Petruța

Eram în clasa a patra când IDR-ul a-început să-mi iasă neobișnuit de mare. Deși era o injecție, nu prea ne era frică de ea, pentru că ne-o făceau în antebraț, cu un acușor ridicol de mic, ce ne vâra un strop de lichid sub piele. Am fi preferat, bineînțeles, vaccinul pe zahăr cubic, dar asta era. Ne înșiram în fața ușii cabinetului medical, cu mâneca suflecată și, când ajungeam înăuntru, ne uitam mai întâi cum le face la cei din față, ne băteam joc de fetele și mai ales de băieții fricoși și, când ne venea rândul, întindeam mâna și ne uitam în partea cealaltă. Peste câteva zile veneau să vadă rezultatul. Atunci începea chinul meu.

Prima dată m-a luat prin surprindere. Nici nu mă mai gândisem la micul „vaccin". Cel pe care ți-l făceau în picior era afurisit rău, a doua zi te durea groaznic și nici nu mai puteai să-ndoi piciorul, mai ales că toți colegii încercau să te pocnească peste el când nu erai atent. Pe lângă el, IDR-ul era un fleac. Asistenta medicală a intrat în clasă și ne-a luat la rând, începând din prima bancă. Eu, deși cel mai mărunțel dintre băieți, stăteam în ultima bancă, lângă un repetent de două ori cât mine, Puică Ion, pe care, chipurile, trebuia să-l aduc pe calea cea bună. Puică ăsta era un tembel ce nu s-a văzut. La o lecție de citire cu faimoasa bătrânică ce alunecă iarna pe-o pojghiță de gheață și copiii o ajută să se ridice, Puică citise „...și bă-trâ-nica a-lu-ne-că pe o ploș-niță..." Era dezastru. El a văzut primul IDR-ul meu, la vreo două zile după ce ni-l făcuseră. Cu al lui mi l-am comparat și eu și m-a apucat frica. La el, abia se cunoștea puțină roșeață în jurul înțepăturii. La mine era ditamai pata cât o farfurioară, purpurie pe brațul meu subțire, cu pielea aproape transparentă peste vinele albastre. „Bă tebecistule", mi-a zis Puică, „nu mai stau cu tine în bancă!" Copiii s-au adunat în jurul meu și-au început să scandeze: „Of-ti-co-sul! Of-ti-co-sul!" Cuvântu-ăsta (cu care m-au zgândărit apoi câțiva ani la rând) m-a mirat la început, fiindcă pentru mine ofticos era ăla care se supără la jocurile de cărți sau la fotbal: „Te oftici, bă, te oftici!", striga câte unul;

Oftica e boală grea.

Cutare suferă de ea!...

i se cânta ofticosului. Lumpă, dintre noi, cei de la bloc, era cel mai ofticos. Pe locul doi era Simfonia-n Do Major.

Până să ajungă asistenta medicală la banca mea, copiii din clasă îmi trăgeau cu forța deasupra pupitrului brațul pe care voiam să mi-l ascund: „Tovarășa! Tovarășa! Ia uitați la băiatu' ăsta!" Așa că sora i-a lăsat pe ceilalți baltă și a venit în fundul clasei. Eram acum, ridicat în picioare, în centrul atenției. Îmi amintesc că tremuram din toate încheieturile. Toți colegii râdeau și se strâmbau la mine. Asistenta mi-a luat brațul, mi-a măsurat pata, în cruciș și-n curmeziș, cu o riglă de plastic și a clătinat din cap. A vorbit puțin în șoaptă cu învățătoarea. După aceea ne-a dat pauză.

După o vreme mi-au repetat IDR-ul, numai mie, fără să știe colegii din clasă. Mi-a ieșit la fel. Când am văzut iarăși pata crescând m-am rușinat foarte tare. Nu mă chinuiau numai hărțuielile copiilor, care toată luna schimonosiseră poezii și cântece ca să-mi poată miorlăi în față cuvântul cel de rușine:

Am cravata mea,

Sunt tebecist!

Şi mă mândresc cu ea,

Sunt tebecist!

îmi cântau, vârându-se în mine și suflându-mi în față. Iar după ora de română cu „Preda Buzescu" îmi recitaseră:

Tebecistul scoase o secure mică

Şi lovind pe Preda pavăza îi strică!

Mai mult mă enerva acea pată roșie care se lățea de la o zi la alta fără ca eu s-o pot opri, fără să pot face ceva. Parcă mi-o făcuse cineva cu fierul înroșit pe frunte, așa mă simțeam. Îmi pusesem eu niște comprese, o linsesem câte un sfert de oră, doar-doar o scădea – degeaba! Eram ofticos și mă păștea preventoriul, cum șoptise asistenta prea tare către Tovarășa, iar copiii auziseră și, cu voci de desene animate, cotcodăceau după mine: „Preventoooориu! preventooooriu!"...

În clasa noastră era o fată Petruța, foarte brunețică și-mbrăcată mereu în șorțul de uniformă cel mai decolorat din clasă. Părinții ei nici măcar n-avuseseră bani să-i cumpere o matricolă imprimată cu vopsea galbenă, cum aveam toți: mama ei îi cususe numărul cu ață galbenă pe-o bucată de diftină. În singura poză cu toată clasa pe care ne-au făcut-o într-a patra și care-a costat zece lei fiindcă era colorată, cu toate că nu ieșise bine, și ne-au silit s-o cumpărăm cu toții, Petruța stă pe rândul din mijloc, în banca a doua, lângă Fleșeriu Dan. Eu aproape că nu mă văd, sunt doar un punct negru în fundul clasei. Petruța era foarte veselă, sprintenă ca o vrabie și n-avea nici un iubit, cu toate că în clasa noastră era un dezmăț ce

nu s-a văzut, aproape toți aveau iubiți și iubite, unii, ca Apostol, chiar mai multe. Ajunseseră chiar să joace gajurile pe sărutate, suiți pe câte o bancă, și unii nu se pupau numai așa, în aer, sau pe obraz... Mie-mi plăcea de Lili, dar eram atât de sfios că, doar dacă se uita Lili la mine, o și luam la fugă cât puteam. Iar de când cu IDR-ul nici atât curaj cât înainte nu mai aveam... În fiecare pauză mă duceam la veceul băieților și mă-nchideam într-o cabină ca să-mi privesc pe furiș pata de pe braț. Nu rezistam să nu mă uit dacă nu cumva a mai scăzut, deși la ieșire se găsea mereu vreunul care să-mi strige: „Ce faci, Oftică, ți-ai luat pastila?" În cabina de closet pereții erau plini de desene cu prostii și de poezioare tot cu prostii. Desenele arătau niște fete crăcănate, dar desenate foarte urât, și direct în sus spre păsăricile lor arăta vârful unei săgeți, iar la capătul celălalt al săgeții scria cuvântul foarte urât PIZDA. Şi în poezii era cuvântul ăsta, și altele. Una dintre ele era scrisă cu pixul pe ușă de un băiat mai mare, vreun derbedeu, fiindcă spunea:

Pizda măti-ntre copaci!

Măta are cinci gândaci:

Unul mișcă,

Altul pișcă,

Altu-nvârte la morișcă,

Unul face tăiței

Şi-altu-și bagă pula-n ei!

Într-o zi, când m-am întors în clasă de la veceu, am găsit mulți colegi adunați în jurul unei bănci. În bancă stăteau Petruța și una Iosub, și Petruța le făcea copiilor un oracol, adică le citea niște-ntrebări dintr-un caiet: dacă au vreun iubit, din ce clasă e, dacă e înalt sau scund, blond sau brunet, dacă-nvață bine etc., și pentru fiecare răspuns trăgea câte-o liniuță în caiet. Apoi tăia liniuțele câte trei și ieșeau niște cifre: 323, 132, 231 etc. După ele îți spunea dacă cel la care te gândiseși te iubește sau nu, sau doar îi placi, și mai erau și alte răspunsuri posibile. Toată lumea râdea și se distra, dar mai ales ar fi vrut să știe la cine se gândise fiecare, adică cine le erau iubiții. Petruța tocmai terminase cu ultimul, și mai era timp din recreație (care era de 20 de minute, dar Tovarășa nu apărea înainte de jumătate de oră), așa că picasem tocmai la timp. „Fă-i și lu' Tebecistu'", au început să strige, „că poate iubește și el vreo tebecistă de-a lui!" N-am putut să scap, m-au îmbrâncit peste fetele din bancă și așteptau acum ca Petruța să-nceapă cu întrebările. Dar ea mai întâi n-a vrut, a-nchis repede caietul și-a dat să-l bage în ghiozdan: „Nu mai, gata, vine Tovarășa!" „Fă-i, fato, și lui, că nu vine!" strigă Iosub de lângă ea și-i smulse și caietul, așa că Petruța trebui să-mi facă și mie oracolul.

Nu știu de ce, m-am gândit chiar la ea. Săraca, avea pielea atât de măslinie... Şi părul, nu știu cum, puțin unsuros... Şi acasă nu stătea o clipă, făcea treabă, gătea, îngrijea de doi frați mai mici, știam de la mama, care aflase de la ședința cu părinții. Cu toate astea, își făcea mereu temele, chiar desena bujori și fluturași la colțurile paginii, pentru care Tovarășa îi dădea un punct în plus la notă. Petruța a-nceput să mă-ntrebe. Am dat toate răspunsurile gândindu-mă la ea, dar uitându-mă-n altă parte, ca să nu înțeleagă nimeni la cine mă gândeam.

Şi cum dădeam eu răspunsurile, deodată s-a-ntâmplat ceva. Am observat ceva la Petruța. Cred că doar faptul că nu mai era veselă. Nu știu ce-am simțit, de fapt, dar era ca și cum ceilalți din jur nu mai contau, de parc-aș fi rămas singur cu ea în sala pustie. Şi de parcă ea se prinsese la cine mă gândisem. După ce am dat toate răspunsurile, ea a tras liniuțele și oracolul a ieșit: „Te iubește, dar o ascunde". Toți au început să râdă, dar chiar atunci a intrat Tovarășa, care a-nceput să ne tragă cataloage-n cap, gonindu-ne-n bănci.

Ultima oră din ziua aceea, seara târziu, a fost ora de desen. Ora asta n-o făcea cu noi Tovarășa, ci o studentă în practică, pe care golanii de la noi din clasă, mai ales Strinu și Dubinuc, o chinuiau ca pe hoții de cai. De multe ori a ieșit din clasă plângând în hohote. „Tu ar trebui să te duci undeva într-o peșteră", îi spusese o dată, cu ochii-n lacrimi, lui Strinu, scoasă din minți de guițăturile lui. „Mă duc, dacă mă duceți dumneavoastră-n spate!", rânjise el. Pentru asta directorul îl bătuse zece minute-n șir în fața clasei, de-l umpluse de sânge. Dar tot nu se potolise.

Afară ningea de rupea, vedeam pe geamurile clasei. Se lăsase întunericul. Fulgii păreau acum roz și, dacă te uitai mult la ei, ți se părea că toată clasa zboară în sus, spre cer. Petruța stătea acum cu mine în bancă, pentru că la ora de desen puteam să ne așezăm cu cine vroiam noi, așa că toți colegii și colegele se mutau cu iubitele și iubiții lor. Şi Petruța a venit deodată în banca mea. Am plecat în altă bancă, dar ea a venit iar lângă mine. Mi-era groaznic de frică să nu creadă colegii că o iubesc! Până la urmă am lăsat-o. Ne pictam pe foi de bloc mic de desen peisajele de iarnă cu case acoperite de zăpadă și oameni tot de zăpadă. Aveam deja multe planșe în bloc, vălurite din cauza acuarelei. Pictam tocmai hornul încărcat de nea al casei și fumul care ieșea din el când, iarăși, s-a făcut un fel de liniște-n jurul nostru. M-am uitat speriat la Petruța, dar ea nu mai picta și de fapt nu pictase absolut nimic, foaia ei era albă ca zăpada. Cum nu văzusem până atunci? Privea doar în jos, era de parcă ochii ei ar fi fost numai gene. Şi, când mă așteptam mai puțin, și-a lăsat încet degetele pătate de cerneală ale mâinii stângi peste mâna mea. Am

simțit că-mi bate deodată inima foarte tare, dar nu pentru că palma ei era peste a mea, ci fiindcă ea mi se ridica pe braț, împingându-mi încetișor mâneca hainei și a cămășii de uniformă! Încet-încet, dezvăluită de degetele ei, groaznica mea pată roșie se ivea deja, în văzul tuturor, creștea și se lățea pe măsură ce ea-mi dezvelea brațul tot mai sus, către cot. Şi, nu știu cum naiba, nu puteam să mă mișc, să mi-l trag înapoi! Acum, pe mâna mea moale întinsă pe pupitrul jegos, pata cea roșie se vedea cu totul, rotundă și fierbinte de parcă mi-ar fi făcut-o un fier de călcat. Copiii ceilalți erau acum un fel de mâzgălitură colorată, iar fulgii de zăpadă se opriseră din căderea lor la ferestre și pâlpâiau nemișcați.

Şi Petruța, în liniștea clasei, și-a așezat doar ușor palma pe marea pată, mai ușor decât ar fi fost atingerea unui fulg, și atunci pata mea a pălit cu încetul, contururile i s-au șters și culoarea a dispărut în câteva minute sub piele. Doar înțepătura, ca un punctuleț negru, mi-a mai rămas pe braț, acum la fel de palid și brăzdat de vinișoare ca al oricărui alt copil. Petruța s-a uitat din nou la mine, așa, serios și gata să plângă de parc-ar fi luat o notă proastă, după care a fugit în altă bancă iar eu am rămas năuc, frecându-mi brațul dezgolit. Ningea iar frumos și repede-repede, iar Dubinuc cotcodăcea din nou în fundul clasei.

A doua zi, asistenta medicală a fost foarte mirată. M-au dus la spital, mi-au făcut analizele și nu au mai găsit nici urmă de microbi în sângele meu. Şi părinții mei au trebuit să umble foarte mult, fiindcă-mi făcuseră deja formele să mă trimită în preventoriu, la Voila... Acum trebuiau să mă-nscrie din nou la școală, o complicație-ntreagă. Dar măcar se bucurau și ei că nu au un copil tebecist, fiindcă asta ar fi însemnat încă și mai multă bătaie de cap cu medicamentele, plus că nu ar mai fi dormit nopțile de tusea mea.

De-atunci, IDR-ul nu mi-a mai ieșit niciodată mare, dar colegii mei mi-au zis, totuși, până-ntr-a șaptea, tot Tebecistu' (după care, nu se știe de ce, au început să-mi zică Mamutul sau Trompă). Petruța a mai stat la noi în clasă până la sfârșitul trimestrului, apoi părinții ei s-au mutat în alt cartier și au dus-o la școala de-acolo. Azi e vânzătoare la raionul de ceasuri al magazinului Cocor. Trec uneori pe-acolo, nu prea des, o-ntreb câte ceva... Îmi răspunde profesional, aruncându-mi doar câte-o scurtă privire. După treizeci de ani e normal să nu mă mai recunoască.

„...A lovely little jewish princess...”

Criticii îi împart pe scriitori în fel și chip, după afinități, după generații, după familii de spirite și după curente literare, dar în ceea ce mă privește cred că ei pot fi tot atât de bine clasificați în scriitori care-au avut puține femei și scriitori care-au avut multe femei. Nu intru aici în amănunte, oricât ar fi de semnificative; ce-nseamnă, adică, să ai o femeie, de ce mă refer doar la scriitori bărbați, ce se-ntâmplă cu autorii gay etc. Recunoști imediat scriitorii care-au avut multe femei la viața lor: în paginile acestora personajele feminine sunt un soi de automate cu păr lung (și blond), cu sâni mari și funduri rotunde, care vin când le chemi și dispar după ce acțiunea – dă-i și trage-i! – a ajuns la un bun sfârșit. Erotismul nu e mai important la ei decât masa de prânz sau decât o partidă de tenis.

În schimb, cei ce-au avut puține femei (nu mai vorbesc de cei care n-au avut nici una, sunt și nefericiți dintr-ăștia) au tendința maniacală să descrie pe zeci de pagini fiecare nuanță a zâmbetului lor, să-ntoarcă pe toate fețele fiecare cuvânt al lor, să filozofeze despre feminitate ca arhetip, să dezvolte o mistică-ntreagă în jurul marii zeițe a dragostei și a morții. Întind, adică, de bietele două-trei femei cu care-au avut de-a face, de parc-ar vrea să suplinească astfel, prin calitatea scriiturii, cantitatea deficitară de experiență. Oricât ne-am strădui, prin urmare, nu putem ieși din dilema voicaniană: metafizica la un capăt al spectrului și o parte gingașă a anatomiei feminine la cealaltă.

Vai, mă număr printre cei care sunt mai aproape de metafizică pe acest continuum al feminității. Despre cele câteva femei (dar ce femei!) care mi-au onorat mintea, viața și patul am scris de zeci de ori. Volută a corpului lor și rictus al gurii lor și cârlionț al capriciilor lor n-au rămas neconsemnate în pagini boțite și fierbinți asemenea cearșafurilor unui bărbat singur. M-am plimbat de nenumărate ori prin muzeul înghețat și gol de sub bolta țestei mele privind la nesfârșit cele câteva exponate: femei spectrale, de-o sută de ori mai înalte decât mine, urcate pe socluri criselefantine, cu numele lor scrijelit pe plăci de onix. Le știu cum mă știu pe mine însumi. Ele, care îmbătrânesc obscure prin vreun colț al lumii ce la rândul ei îmbătrânește, și-au lăsat definitiv amprenta în azotatul de argint al paginilor mele, unde trăiesc tinere și minunate, nedeformate de sarcini și de nostalgie.

Acum mă gândesc la Ester, cu care nu m-am culcat niciodată, fapt pentru care revin la mărunta dar atât de intensa întrebare: ce-nseamnă să ai o femeie? Căci nu ai avut cu adevărat zeci de femei cu care ai făcut dragoste, și-n schimb simți că niciodată n-ai posedat mai deplin, mai extatic pe cineva decât pe puștoaica ce ți-a aruncat o privire într-un troleibuz aglomerat, și pe care n-ai mai văzut-o de-atunci niciodată. Mi-am adus aminte de Ester (care în povestirea mea „REM”, scrisă pe când ne plimbam de mână pe cheiul Dâmboviței în fiecare noapte, este cea care, deghizată-n bărbat, a sărutat-o pentru prima oară pe eroina numită acolo Nana, și pe care nici nu mai știu cum o chema în realitate) cu câteva zile-n urmă, pe când umblam la-ntâmplare prin cartierul evreiesc din inima Cracoviei, privind clădirile negustorești, vopsite bleu și cărămiziu, cu firme pline de litere-ntoarse și cu gărdulețe în formă de sfeșnic cu șapte brațe. Grupul nostru de turiști a intrat până la urmă pentru cină la Klezmer Hois, un restaurant „de-al lor” care mi-a adus în minte imediat adevărații Arnoteni ai lui Mateiu Caragiale: o casă de mari

burghezi, pereți tapetați cu poze îngălbenite, bufete baroce cu vitrine pline de vase ciudate, afișe de cabaret... Sala, cu stâlpi centrali ca aceia de care s-a sprijinit odinioară Samson, era impregnată de spirit evreiesc. La ferestre – perdele cu ochiuri mari, făcute de mână, ca și macramé-urile de pe mese. O matroană în rochie cu paiete verzi și move cânta la vioară cântece klezmer, asistată de un contrabas și-un acordeon. Am spălat cu bere mirosind a ghimber amărăciunea acumulată în timpul zilei (veneam direct de la Auschwitz), ascultând acele linii melodice care aduceau când cu sârbele noastre, când cu valsurile vieneze, și-am mâncat apoi pui cu miere și scorțișoară. La o masă foarte lungă, vreo treizeci de femei, cele mai multe cu inconfundabila, dar inefabila figură orientală a evreicei, petreceau pe rupte, mișcând din cap fericite în ritmul muzicii. Eram în Chagall și-n Şalom Alehem. Îmi suna-n cap cântecul lui Zappa, „I need a lovely little Jewish princess”, când, printre femeile de la masa cea lungă, mi s-a părut c-o văd pe Ester. Nu era ea, firește, dar una dintre femei avea aerul ei, tocmai acel inefabil, acea dulceață a trăsăturilor grăsuțe, acele pliuri somnoroase ale ochilor verzi, tocmai acea alteritate pe care-o simți într-o clipă, dar pe care e atât de greu s-o exprimi. Când am ieșit, sub bolta plină de stele – toate cele ce ardeau peste Cracovia erau galbene și aveau șase colțuri –, aveam mintea plină de Ester, de parc-aș fi fost transportat cu douăzeci și... câți? de ani în urmă, în singurul anotimp în care am fost prieteni.

Anotimpul s-a-ntâmplat să fie vara, o vară bucureșteană din care crezi că nu te vei mai trezi niciodată, adâncă și plină de praf, în care nu-ți vine decât să umbli pe străduțe pustii și sonore. Ester era o colegă a surorii mele și stătea chiar pe una dintre aceste străduțe dintr-un cartier cu vile. Apartamentul părinților ei (am fost la ei doar o dată) arăta exact ca sala de la Klezmer Hois. Iar ea, deși mult mai tânără, avea aerul exotic și străin al femeilor de la masa cea lungă. De fapt, născută la noi din părinți născuți și ei la noi, părea totuși o străină care vorbește foarte bine limba noastră. Gesturile ei, atitudinile ei, felul ei mereu surprinzător de-a reacționa, mai vechi decât limbajul, îi contraziceau cuvintele în fiecare moment. Era foarte frumoasă. Din profil părea o ființă subțire, delicată, adunată toată-n priviri. Corpul îi părea elastic și cabrat ca al unui model pe *catwalk*. Dar imediat cum întorcea fața spre tine, în chipul ei se oglindea Sefer-na-Bahir, Cartea Strălucirii: față rotundă, cu ochi verzi și gură moale și senzuală, dar atât de intens senzuală încât trecea în mistic, golindu-se de sexualitate. Ester devenea atunci omonima ei din Biblie, cea către care marele rege asirian întinsese sceptrul de aur, dăruindu-i astfel viața.

Iată scriitorul care-a avut puține femei: gata mereu să mitizeze... De fapt, cu Ester am avut o legătură de câteva luni, în care n-am vorbit despre dragoste și n-am făcut dragoste, deși am ajuns uneori foarte aproape de asta. Dar ne-am plimbat zilnic ore-n șir, am fost la cenacluri unde prezența ei era hipnotică, unde părul ei foarte lung se-nfoia aspru atrăgând toate privirile („băi, norocosule, cine-i gagica?”), am fost și la ștranduri sordide, unde nu se putea intra în apele băloase. Când o conduceam spre casă, noaptea târziu (firește, pe sub stele cu șase colțuri), ne opream pe drum, luminați spectral de vreun bec sau de vitrinele vreunui troleibuz care trecea greoi, și ne sărutam în disperare. Niciodată nu ținusem în brațe un corp atât de frumos, o fată atât de simplă și atât de, totuși, misterioasă. Nu s-a-ntâmplat nimic deosebit în tot acest timp. Părinții ei n-aveau pe mână vreun tatuaj de la Auschwitz, ca să-mi salveze povestirea de monotonie (de fapt, s-o *transforme* într-o povestire). Nimic n-a virat măcar în fantastic: Ester n-avea la gât vreo perlă care să strălucească brusc în penumbră și n-a rostit vreodată, privindu-mă-n ochi, „Hevel havolim, hakol hevel”...

Zilele-ncepuseră să se răcească, și în seara în care Ester mi-a spus că va emigra cu familia ei în Israel mi se făcuse frig dinainte să-i aud cuvintele. Apoi am înghețat. Ne propuseserăm tacit să nu ne-ndrăgostim unul de altul dar probabil că, fără să-mi fi dat seama, eu sau ceva din mine transgresase limitele impuse. Eram într-un parc mizer și pustiu, sprijiniți de o masă de șah din ciment. Am condus-o acasă, ca-ntotdeauna, ne-am sărutat ca-ntotdeauna, nu ne-am spus adio, nici măcar la revedere, apoi nu ne-am mai văzut niciodată. Avionul ei a decolat de pe o pistă acoperită de brumă, în acea toamnă (deja) a lui '86, fără ca privirile mele să-l urmărească pierzându-se pe cerul înnorat. Ea avea să locuiască de-atunci la Haifa, oraș mai potrivit ca nume cu părul și privirea ei. Eu, rămas în București, legat de glie (credeam sincer pe-atunci că n-aveam să pot ieși din țară niciodată), am suferit câinește câteva săptămâni, apoi am uitat. I-am trimis scrisori știind sigur că nu vor ajunge la ea, după cum nici o scrisoare din Haifa nu mi-a parvenit vreodată.

Povestea mea are un epilog petrecut cu zece ani mai târziu. Era în timpul războiului din Golf. Saddam reușise să trimită câteva rachete anemice, care au căzut pe pământ israelian. Ascultam placid știrile la BBC, unde câțiva martori, evrei originari din România, ai evenimentelor luau cuvântul pe rând, când „doamna Ester X. din Haifa” (cu totul alt nume de familie decât cel, și el evreiesc, pe care-l purtase) s-a auzit deodată: vocea ei veche, ezitantă, inconfundabilă. Era de parcă Justine a lui Durrell mi-ar fi vorbit deodată din eter. Am ascultat, tremurând din încheieturi, cele câteva fraze înfricoșate, am umblat prin casă jumătate de oră în sus și-n jos, murmurându-mi de zeci de ori „Hevel havolim, hakol hevel” („Deșertăciunea deșertăciunilor și totul e deșertăciune”), și-apoi peste toate s-a așternut tăcerea.

Întâlnire la Torino

Cum am avut întotdeauna un puternic sentiment de predestinare, nu prea pot crede în întâmplare, mai ales când viața cam depășește măsura în privința coincidențelor. Ne-apucă râsul când, în melodramele de altădată și-n telenovelele de azi, gemeni despărțiți din leagăn se regăsesc după treizeci de ani, mame și fii își descoperă rudenia chiar când sunt gata să se căsătorească unii cu alții etc. Dar viața e o trebușoară

ceva mai complicată decât își închipuie creierele noastre de muscă. Spune și tu, dragă cititoare, cum ar trebui să reacționez eu la ce mi s-a-ntâmplat numai în curs de-o săptămână după scrierea povestirii precedente? Ziceam acolo, între altele, că nu-mi mai aduc aminte cum o chema în realitate pe Nana, personajul meu din nuvela „REM”. Fusese o tipă pe care nici n-o cunoșteam, cu care avusesem o aventură de-o singură noapte – o agățasem la un cenaclu și, spre surpriza mea, ajunsesem în garsoniera ei fără multe fasoane –, dar din asta se desfăcuse ceea ce cred și azi că e textul cel mai bun scris de mine vreodată. N-am mai văzut-o de-atunci deloc, timp de nouăsprezece ani, când, vinerea trecută... Mă uitam blazat la televizor, schimbam canal după canal și deodată Nana, cu nouăsprezece ani mai în vârstă, cu multe kilograme mai planturoasă, cu... – dar nu vreau să fiu și mai rău cu ea – mi-a apărut în fața ochilor. Era în juriul unui caraghios concurs de poezie. Vreți mai mult? A doua zi am deschis un ziar la-ntâmplare și am dat peste o cronică la o carte a ei de poezii (fiindcă ea nu era ingineră sau funcționară, cum o descrisesem eu în REM, ci poetă)! După ce, repet, nouăsprezece ani nu mai dădusem peste numele ei nicăieri... Vreți chiar și mai mult? Atunci trebuie s-o părăsim pe Nana și să vă spun că, după vreo două zile, pe când așteptam în antreu la dentist, răsfoiam revista „Capital”, mai precis acel număr special cu cele cincizeci de femei de succes din România. Și-am început să râd ca prostul, spre mirarea celorlalți mucenici care mai așteptau să fie martirizați: una dintre cele cincizeci de fericite era o veche iubită de-a mea! Nu căutați revista, că n-o s-o ghiciți. Oricum, nu era nici Andreea Marin, nici Mihaela Rădulescu. Dac-aș fi avut mii de iubite aș mai fi zis că e o simplă coincidență, dar așa... Iar dacă vreți mult, mult mai mult decât atât, citiți de-aici încolo, nu înainte însă de-a vă lega centurile de siguranță.

Pentru că, iarăși la doar câteva zile după ce-am aflat ce de bani face azi fosta mea iubită, am plecat la Torino. N-are nici o importanță ce-aveam de făcut acolo. Fapt e că Torino a fost una dintre cele mai neașteptate revelații ale mele. Spre rușinea mea, știam pân-atunci despre acest oraș doar că era undeva în nordul Italiei și că acolo se fabrica autoturismul Fiat. Vă imaginați neîncrederea mea când, chiar pe aeroport, prietenul Marco m-a întâmpinat cu cuvintele: „Știai, bănuiesc, că Torino e un oraș magic.” Și-apoi, după o ezitare: „Unii folosesc chiar un cuvânt mai greu: diabolic...” În mașină, pe când priveam năuc peisajul din jur, ca-ntotdeauna când mă trezesc în altă țară, Marco a continuat: „Se zice că toate orașele dintre două ape sunt locuri propice vrăjitoriei. Torino e unul dintre ele. Tenebrele lui sunt cu atât mai adânci, cu cât aspectul său pare mai rațional. Căci ce poate fi mai senin decât Alpii înzăpeziți pe care se proiectează spectral orașul? Și, mai ales, decât arhitectura lui riguroasă și clasică? În Torino poți merge zile-n șir fără să ieși de sub porticuri: sunt kilometri de galerii tivind fațadele clădirilor pătrate și masive. Dar tocmai colonadele astea ce se pierd în perspective nesfârșite devin după o vreme... neliniștitoare, apăsătoare ca-n Chirico...” Profesorul se-ntoarse spre mine și mă privi-n ochi: „Iar apoi, nu uita că aici, în dom, e adăpostit «La Sindone», giulgiul în care-a fost înfășurat Mântuitorul și care i-a păstrat imaginea. Asta nu-i jucărie. Fiecare oraș în care el a fost păstrat, de la Edessa legendarului rege Abgar și până la Torino, s-a impregnat de forțe misterioase...”

Ajunși în oraș, m-am cazat la o pensiune și-am ieșit pe străzi, intrigat de explicațiile profesorului Marco. Dar orașul părea foarte pașnic. Palate semănând mai mult a primării, statui de duci de Savoia pe cai de bronz, în fine, faimoasele porticuri. Turiști, lume colorată și amestecată. Unde era magia orașului dintre râuri? Seara ne-am reunit cu alți câțiva prieteni, traducătorul meu Bruno, familia Pop din Cluj etc. și am cinat la o trattoria foarte pitorească. Am ieșit apoi sub stele. „O să vedeți acum ceva ce probabil n-ați mai văzut niciodată”, ne spuse Bruno. Înaintam pe străduțe slab luminate când, brusc, dând un colț, ni s-a ivit în față o monstruozitate fără limite. O clădire aproape cât yurnul Eiffel de înaltă. O boltă uriașă peste care (n-o să mă credeți, nimeni n-ar crede) fuseseră cocoțate două temple grecești unul peste altul, deasupra cărora s-a ridicat un turn subțire de o sută de metri înălțime, având în vârf un fel de stea enormă! Dar e imposibil de descris clădirea asta nebunească, trebuie văzută cu ochii. „E faimoasa Mole Antonelliana, opera unui arhitect genial și dement din secolul al XIX-lea. Măreție și grotesc, kitsch curat, dar la o scară la care kitsch-ul devine fantastic, copleșitor. Nu mai există așa ceva în lume”, ni se spuse. După ce ne-am scrântit gâturile privind ciudățenia colosală din miezul orașului, am mai făcut câțiva pași ca să vedem casa în care a locuit Nietzsche în perioada când a scris distrugătoarea sa carte *Ecce Homo.* Ne-am întors istoviți la pensiune. Nietzsche, Antonello, giulgiul lui Isus mi s-au învârtit apoi toată noaptea în minte.

Dimineața am văzut o expoziție a unui futurist, Fortunato Depero (picturi geometrice și pestrițe, șotroane pastelate, păsări), și-apoi am mers la „L'Egizio”, celebrul muzeu de egiptologie, „cel mai mare după cel din Cairo”, cum ne-a fost recomandat. Și-aici am avut întâlnirea cea mai stranie care mi-a fost dată-n această viață. Nu mă suspectați de fabulație sau de livresc. Totul a fost real, real, real.

Am intrat în muzeu doar familia Pop și cu mine. Ce să spun? Nu prea mă-nnebunesc eu după mumii, sarcofage, urne funerare și zei cu cap de pasăre. Aici erau cu sutele, cu miile. Fâșii uriașe de papirus, bucăți putrede de lemn cu hărți ale lumii de dincolo, cranii cu piele zbârcită și neagră lipită de ele, mâini scheletice cu unghii pietrificate. Vitrine cu scarabei cocliți și urne cu ibiși îmbălsămați. O necropolă sinistră răsuflând tăcut în jurul tău. Turiști umblau de colo-colo, minusculi pe sub marile statui de faraoni, grupuri însoțite de ghizi se perindau pe culoarele glaciale.

Unul dintre grupuri era format din copii de școală. Stăteau adunați în preajma unei vitrine și din mijlocul lor se auzea o voce feminină, automată și profesională. Dar, curios, nu se vedea nici o ghidă! Și mai ciudat: copiii ascultau explicațiile cu o neașteptată gravitate. M-am apropiat de ei. La-nceput am crezut că vorbește chiar unul dintre copii, deși vocea era de femeie matură. Dar în cele din urmă am văzut-o și-am

încremenit.

Cum s-o descriu? N-am mai întâlnit niciodată o asemenea ființă, nici în vise, nici în picturi, nici în filme. Stătea-ntre copii, mai scundă decât mulți dintre ei, un corp de fetiță, fără urmă de sâni, înălțat într-un chip ciudat, de parcă-ar fi vrut să-și ia zborul. Mâini subțiri, șovăitoare. Ceva cu totul imposibil în toată construcția acelui corp. Iar fața... în mod sigur nu o față umană. Vag feminină, dar atrasă ca o ciupercă de gravitația lunii. Cum pot descrie acele cearcăne revărsate, acei ochi grei și fără strălucire, acea expresie nici de tristețe, nici de deznădejde, nici de durere, ceva ce n-a mai apărut niciodată pe o față de om... Sau pielea aceea cenușie ca de cauciuc... Pitica nu privea pe nimeni. Cât am stat în spatele copiilor, înnebunit și fascinat, nu s-a uitat niciodată în ochii nimănui. Nici la orice altceva nu privea. Doar vorbea. O italiană rece, de bandă înregistrată. După câteva minute a tăcut brusc și-a ieșit dintre copii. Am privit-o levitând, singură, pe culoar până la următorul exponat. Nici mersul ei nu era cel al speciei noastre. Șchiopăta cu un picior, iar cu celălalt se-mpingea în podea ca să zboare. Nu privea nimic, mergea ghidată parcă de un simț misterios. S-a oprit la fel de brusc în fața altei vitrine și, făcând mișcări fine și de neînțeles cu bărbia și degetele, a așteptat să se apropie din nou copiii. Care nu se-nghionteau, nu râdeau, nu se uitau pe pereți, cum fac de obicei micuții aduși cu japca-n muzee, ci se târau fascinați, ca niște captivi, pe urmele ghidei și o-nconjurau în tăcere.

Nici eu n-am mai văzut nimic din muzeu de-atunci încolo. I-am abandonat pe soții Pop – care ținuseră s ă intre într-o grotă pictată cu nenumărate trupuri de egipteni rânduite geometric – și m-am alipit grupului de copii. Am fost copil în mijlocul lor, privind-o continuu, cu nesaț, pe ghida pitică, dar nu pitică patologic, dintre cele cu nanism hipofizar, ci, cumva, metafizic, de parcă apropierea giulgiului sau a fantasticei Mole Antonelliana ar fi iradiat cândva un fetus într-un pântec nefericit și-ar fi produs știma nemaivăzută ce vorbea acum despre dinastii și bărci funerare. După mai bine de două ore am ieșit din muzeu total amețit, cu piele de găină pe brațe. Terminând cu copiii, ghida levitase iar singură de-a lungul unui culoar, târând un picior, coborând apoi o scară îngustă spre subsol. Am mers să văd unde coborâse: scara era-n spirală și, de la a doua rotire, bezna se făcea realmente de nepătruns...

Am visat-o întreaga noapte. Venea după mine. N-aveam unde scăpa de greutatea ochilor ei saturnini. Eram într-un muzeu vid, doar noi doi, urmărindu-ne printre sarcofage. Mă ajungea, șchiopătând și-nălțând un umăr, mă atingea cu mâinile ei subțiri. Cum ocoleam câte-un pilastru de granit, mă găseam față-n față cu ea, umedă și viscerală. O loveam peste obraz, o sfâșiam cu unghiile. O spintecam cu un cuțit apărut cine știe cum în mâna mea. Cădea și se ridica din nou și venea iar după mine. M-am trezit în miez de noapte, tremurând tot, cuprins de o teroare cum n-am mai simțit niciodată. Am aprins lumina și-am rămas cu ea aprinsă, citind, pân-a albit de ziuă.

Iar a doua zi, după lucrările conferinței, am mers să vizităm Mole Antonelliana, transformată de curând într-un muzeu al cinematografiei. Am pătruns sub fabuloasa cupolă umbrită, înconjurată de o spirală interioară pe care puteai urca vreo cinci etaje, am stat câteva ore în fața colecției de afișe de film, ne-am lungit pe fotolii întinse la orizontală ca să privim filme vechi, de Lumière și Méliès, proiectate pe ecrane uriașe, am străbătut zecile de săli de cinema amenajate în toate stilurile cu putință, de la art-déco la pop-art, de la salonul unei case de toleranță din New Orleansul începutului de secol până la o locuință americană tipică din anii '50. Am urcat în cele din urmă cu un ascensor chiar prin mijlocul cupolei, ascensiune lentă și de o stranietate inexprimabilă, căci puteai privi, prin ușile de cristal ale liftului, arama plină de ornamente sinistre a cupolei tronconice, ce-și schimba tot mai abrupt perspectivele către vârf. Cei de jos și tot mai de jos, lungiți pe fotoliile lor sângerii, în penumbră adâncă, păreau subiecții unui experiment sinistru.

Am ajuns în fine la templele suprapuse, pe o terasă ce le-nconjura din toate părțile. Din partea noastră, Alpii ne-au apărut ca o panoramă albă-strălucitoare. I-am privit cu nesaț. Marco, lângă mine, mi-a spus numele fiecărui vârf mai proeminent și-a fiecărei ape care șerpuia-n zare. L-am lăsat să converseze cu o româncă însoțită de prietena ei chinezoaică, foarte dornice să ne pozeze aflând că suntem scriitori, și am înconjurat terasa ca să ajung la panorama orașului.

Și-acolo m-am trezit, singur pe toată latura dinspre oraș a terasei, în fața ființei din muzeu! Era lipită cu omoplații de balustrada dincolo de care Torino, cu acoperișuri, ziduri și cupole, se-ntindea până la orizont. Pe fondul orașului magic (și poate diabolic) se detașa ca o sibilă, ca o atotștiutoare. Părea de fapt o protuberanță-a orașului trimisă spre mine și care mă ajunsese chiar și aici, la două sute de metri deasupra arcadelor nesfârșite. De data asta mă privea. Desigur mă recunoscuse, din muzeu sau din vis. Iarăși adrenalina mi-a ridicat părul de pe brațe. Totuși, nici prin cap nu mi-a trecut să fug, să mă-ntorc către Alpii liniștitori din partea cealaltă. Am mers până-am ajuns față-n față cu ea. Niciodată n-am avut un mai puternic sentiment de predestinare. Ceva trebuia să se-ntâmple. Acum, acum va fi, îmi spuneam. Și s-a-ntâmplat, căci femeia ce-mi venea pân-la piept și-a-nălțat capul saturnin către mine, s-a uitat în ochii mei și-a șoptit „Mircea”, cu acea intensitate cu care te-auzi uneori chemat pe nume, de foarte aproape, din însuși creierul tău, din centrul lui, când ești foarte obosit, gata de-a adormi. Totul a fost real, real, real. Și contactul ochilor noștri, și expresia neumană a ochilor ei. Am fugit atunci, n-am mai putut altfel, în partea cealaltă a terasei circulare. Nu mai puteam vorbi, Marco și Bruno s-au speriat de moarte. Mai curajos, Bruno a alergat în partea opusă a platformei; „Nimic deosebit”, ne-a spus la întoarcere, „turiști și iar turiști...” Abia am așteptat liftul, în care ne-am înghesuit din nou cu japonezii și suedezii ce priviseră

orașul și Alpii. Nici nu știu cum am ajuns din nou jos, pe mozaicul lustruit din uriașa incintă. Nu știu cum am zburat, în acea după-amiază, cu avionul, cum am luat apoi taxiul de la Otopeni și cum am ajuns acasă.

Sunt năucit și înspăimântat până azi.

Iubim cu un creier de copil

Cea mai minunată femeie din lume este cea care te iubește cu adevărat și pe care-o iubești cu adevărat. Nimic altceva nu contează. Odată, pe vremea liceului, umblam pe bulevard cu un prieten, doi puști zăluzi și frustrați care dădeau note „gagicilor” și vorbeau cu atât mai scabros cu cât erau, de fapt, mai inocenți erotic. Ce fund are una, ce balcoane are alta... Femeile nu erau nimic altceva pentru noi decât niște obiecte de lux, ca automobilele lustruite din vitrinele magazinelor „Volvo” sau „Maseratti”: nu ne imaginam cu adevărat că vom avea și noi una vreodată. Prin dreptul cinematografului Patria am zărit o tipă trăznitoare. Am rămas înlemniți: ce pulpe în ciorapi de plasă neagră, ce fund rotund și ce mijloc subțire, ce țoale pe ea, ce plete de sârmă roșie, răsucită în mii de feluri... Ne-am învârtit în jurul ei ca s-o vedem și din față: cum putea avea așa pereche de țâțe, așa de perfecte cum numai în albumele de artă – care pe-atunci ne țineau loc de *Penthouse* – mai văzuserăm? Pentru cine era o astfel de ființă, cum putea fi o noapte de sex cu ea? Până la urmă ne-am așezat la coadă la bilete, fără s-o scăpăm din ochi și fără să-ncetăm comentariile ca din *Povestea poveștilor.* Când, îl auzim pe unul, un tip destul de jegos care stătea și el la coadă, mâncând semințe, înaintea noastră; „E bună parașuta asta, nu? V-ar place și vouă, ciutanilor... Da' ascultați-mă pe mine, c-am fumat destule ca ea: cât o vedeți de futeșă, să știți că e pe undeva un bărbat sătul de ea până peste cap! Poa'să fie cea mai mișto din lume, poa'să fie și Brijibardo, că tot i-e drag vreunuia de ea ca mie de nevastă-mea...”

Am fost mult mai șocat de remarcile astea decât mi-aș fi imaginat. Cum să te plictisești de frumusețea însăși, de neatins și de neconceput? De cea pentru care ți-ai da și pielea de pe tine? Ce-și putea dori un bărbat mai mult decât să-și poată trece brațul în jurul mijlocului ei, să poată privi minute-n șir în ochii ei, să o întindă încetișor pe pat... Să o scoată din învelișul ei de dantelă mătăsoasă... De-aici încolo imaginația mea se bloca, nu-mi puteam închipui cum e să faci dragoste. De câte ori mă gândeam cum ar fi, vedeam doar un ocean roz care se răsucește asupra ta și te sufocă...

Am cunoscut apoi femei reale, femei imaginare, femei din vis, femei din cărți, femei din reclame, femei din filme, femei din videoclipuri. Femei din revistele porno. Fiecare altfel și fiecare cu altceva de oferit. M-am îndrăgostit de câteva și de fiecare dată a fost la fel: primul semn că aș putea-o iubi a fost mereu că nu m-am putut gândi, văzând-o, „cât de futeșă e”. Chiar dacă era. Bărbații au creierul impregnat de hormoni. Nici cel mai distins intelectual nu e altfel, până și el, la orice vârstă, își imaginează cum ar face-o cu fata plictisită, necunoscută, de lângă el. Dar când cunoști cea mai minunată femeie din lume, care e cea pe care o poți iubi, semnul este, trebuie să fie, că nici pulpele, nici „balcoanele” nu se mai văd, de parcă hormonii sexului și-ai agresivității s-ar retrage din creierul tău tumefiat și l-ar lăsa inocent ca un creier de copil și translucid ca o corniță de melc. Facem sex cu un creier de bărbat, dar iubim cu unul de copil, încrezător, dependent, dornic de a da și a primi afecțiune. Femeile minunate din viața mea, toate cele pe care le-am iubit cu adevărat și care-au răspuns cu dragoste dragostei mele, au fost într-un fel necorporale, au fost bucurie pură, nevroză pură, experiență pură. Senzualitatea, uneori dusă până foarte departe, nu a fost decât un ingredient într-o aventură complexă și epuizantă a minții.

Pentru mine nu există, deci, „cea mai minunată” în sensul de 90-60-90, nici în cel de blondă, brună sau roșcată, înaltă sau minionă, vânzătoare sau poetă. Cea mai minunată este cea cu care am putut avea un copil virtual numit „cuplul nostru”, „dragostea noastră”.

Irish cream

Nu știu dacă ați avut vreodată ocazia să călătoriți într-o mașină cu volanul pe partea dreaptă și care merge pe stânga drumului, în stil britanic, adică. Eu am avut, și pot să vă spun că e una dintre cele mai stranii experiențe pe care le poți avea. Există boli ale creierului – Oliver Sachs le enumeră într-o faimoasă carte – care produc iluzii mergând de la amuzant la terifiant: poți avea senzația că-ți lipsește jumătate din corp, poți ajunge să crezi că ființele cele mai apropiate, soția sau tatăl tău, de exemplu, nu mai sunt ele însele, că au fost înlocuite cu cineva care doar le seamănă și care conspiră-mpotriva ta, sau poți să ai bizara senzație că te vezi pe tine însuți din spate, de la un metru distanță, ca în anumite jocuri pe computer. Cam așa ceva simți și când nu creierul tău, ci lumea înconjurătoare se-ntoarce cu susu-n jos. Mergând invers pe șosele, te simți ca-n vis. Ceva e-n neregulă, neînsemnat la prima vedere, dar care pune-n discuție universul întreg și, în cele din urmă, propria ta situație în el. Ghemuit pe unul dintre locurile din spate ale enormului Rover, nu-mi puteam înăbuși, în acea seară irlandeză, senzația că mergem pe contrasens și că dintr-o clipă-n alta aveam să ne izbim de o altă mașină.

Mintea mea nu era nici ea așa de inocentă cum poate vă imaginați. La un popas într-un pub, abia ieșiți din Belfast, comandasem *Irish coffee.* Habar n-aveam pe-atunci (era în '93) ce e aia. Voisem doar ceva autohton, dacă tot eram prima dată în țara druizilor, a berii Guiness și a lui Joyce. Mi se adusese un mare pahar ca de coniac plin cu cafea fierbinte, și două tablete parfumate de *After eight* pe farfurioară, în pliculețele lor verde-ntunecat. Când m-am ridicat de la masă mi-am dat seama, fără să-mi vină să cred, că

mergeam pe două cărări. Căci în Irlanda *Irish coffee* e mai mult whiskey decât cafea. Așa că, pe măsură ce se-ntuneca și localitățile alunecau pe lângă noi, starea mea de confuzie creștea tot mai mult.

Am trecut granița (pur imaginară) spre Irlanda republicană și ne-am afundat printre colinele ei către Annaghmakerrig. Se lăsase noaptea. Şoferul nu era nici el cu totul „sober” și pălăvrăgea într-o limbă numai a lui. Din zece cuvinte chipurile englezești înțelegeam unul. Noroc că una dintre poetele cu care eram stătea lângă el și, deși nu știa englezește, sau poate tocmai de aceea, păreau să se distreze amândoi de minune. Cealaltă zăcea-n celălalt colț, în spate, lângă mine, și se uita pe geamul opus. Eram un puști pe lângă ele. Nu știu cine gândise o combinație românească atât de bizară. Cele două se urau de moarte, și până atunci, pe aeroport în Otopeni, apoi în cursa Tarom până pe Heathrow, și-n cele din urmă cu Lingus până la Belfast, nu-și vorbiseră nici un moment. Dac-aveau s-o țină tot așa, avea să fie distractiv. Ne-ndreptam spre miezul Irlandei, spre complexul cultural Tyron Guthrie Center de la Annaghmakerrig, unde urma să stăm două săptămâni.

Drumul a fost neașteptat de lung pentru o țară atât de mică. Am ajuns la castel la miezul nopții, după încă un popas în care am băut bere Guiness, înghețată și apoasă, din halbe uriașe. Când șoferul a oprit motorul, după ce-n faruri se ivise un zid orb, foarte înalt, s-a făcut deodată o liniște totală și atât de reconfortantă după huruitul continuu al Roverului, încât ți-era milă s-o risipești. Odată stinse și farurile, am ieșit din mașină sub cel mai fantastic cer înstelat pe care l-am văzut vreodată. De fapt, cred că scriu paginile astea nu pentru povestea amoroasă (și nu prea) care urmează – nu cu una dintre poete sau cu amândouă la un loc, cum poate vă imaginați, nu, ferească sfântul! – ci ca să am bucuria și nebunia să mai descriu o dată acel cer de noiembrie, acel cer irlandez alb de stele. Bolta era piezișă, sprijinită doar pe-o parte de calcanul negru al castelului. În afară de dreptunghiul întunecat al zidului, cerul dădea pe dinafară de stele. Era copleșitor, erau mai multe spoturi de lumină decât întunericul dintre ele, erau presărate difuz, îngrămădite-ntr-un loc, mai rare în altul, concentrate în mari bucăți de lumină sau dizolvate în aerul înghețat. Se făcuse teribil de frig, și totuși nu ne-am grăbit către poarta de la intrare. Am rămas acolo, lângă mașină, privind spre cerul acela luminos și magic, spre cosmosul acela curbat peste lumea cu desăvârșire întunecată. Alunecau acolo sloiuri și ghețari de lumină, se sfărâmau acolo, deasupra noastră.

Am cinat frugal, un *pudding* împărțit la repezeală, tuturor, de o bucătăreasă năucă, și-am fost călăuziți apoi către vastele noastre apartamente. Pentru prima dată nu folosesc ironic fraza asta. Castelul era adânc și-nzorzonat ca Peleșul. Am mers pe culoare nesfârșite, printre oglinzi și candelabre și picturi alegorice. Am urcat scări cu pereții înțesați de rafturi cu cărți vechi și de panoplii războinice. Am trecut prin multe camere uriașe, foarte multe, cu tavanul ridicat la-nălțimea a două etaje. Toate întunecate și înțesate de mobile vechi. Toate înghețate bocnă, căci în castel era mai frig ca afară. Cum aveam să dormim în geru-ăla paisprezece nopți în șir? În fine, după ce poetele cu pricina au fost cazate, cum și meritau, într-un fel de mausolee, am fost abandonat și eu în cavoul meu cu trei camere. Aveam salon, cameră de studiu (cu un mare glob pământesc de majolică într-un colț și o colecție de stampe și ocheane vechi) și dormitor, demn de un rege sau cel puțin un baron, cu pat cu baldachin în mijlocul încăperii. Am zis noapte bună bucătăresei tot mai adormite și am rămas în întuneric deplin. Am orbecăit până la ușa dormitorului și, când am deschis-o, s-a făcut o penumbră albăstrie, căci fereastra era plină de arbori negri și stele. Era o lumină tristă și pură. Mi-am trântit valiza lângă pat și i-am deschis încuietorile. Fără să-mi scot canadiana (doar gândul îmi făcea rău), am scotocit după pijama, dar până la urmă am lăsat-o baltă. Începusem să lăcrimez și să-mi curgă nasul de frig. Mâinile îmi înghețaseră cum nu le mai simțisem de când făcusem armata. Nu, aveam să dorm îmbrăcat, nu se putea altfel.

M-am așezat pe marginea patului, terorizat de ideea unei nopți de frig polar. Dar atunci am simțit, dinspre așternut, un fel de boare călduță, o halucinație, poate. Am pipăit cu palma cuvertura și-am sărit în sus. Era într-adevăr caldă! Mai mult, părea boltită peste un corp masiv, ca și cum cineva ar fi dormit ghemuit în patul meu. Cele mai tâmpite gânduri mi-au trecut prin cap. Greșiseră dormitorul, mă puseseră cu altcineva în cameră, poate. Mi-a fulgerat chiar viziunea unui cadavru cu gâtul tăiat de curând. M-am ridicat de pe pat. Acum tremuram de-a binelea, și nu doar de frig. Ce era de făcut? Nu puteam striga pe nimeni și nici măcar întrerupătoarele nu știam unde sunt. Cine era acolo, în inima Irlandei, în inima castelului, în inima camerei mele și-a patului meu? M-am dus la geam căutând, instinctiv, lumina. Dar amintirile mele din *La răscruce de vânturi...* Fantoma lividă bătând cu pumnii-n ferestre: lasă-mă-năuntru, lasă-mă-năuntru... Geamul s-a aburit brusc de la răsuflarea mea înspăimântată. Înfiorat, m-am hotărât într-o clipă. Am mers spre pat și, cu curajul omului încolțit, am dat brusc de-o parte cuvertura. Am rămas cu gura căscată, privind prostește spectacolul de sub baldachin. Căci în patul meu, adâncindu-se în cearșaful de pe saltea, era o oaie!

Dormea pe-o parte, mare, lânoasă și umflată, cu copitele despicate întinse rigid spre marginea patului. Visam? O luasem razna? Nimerisem pe mâna vreunor farsori suprarealiști? Îmi puseseră ceva în pudding? Mi-am amintit palatul decrepit din *Toamna patriarhului,* prin care umblau găini și unde vacile ajungeau în balconul patriei. „What now?” mi-am șoptit. Trebuia s-o gonesc, s-o dau afară măcar din camera de culcare. Dar cum naiba să fac? Mă-ngrozea momentul când avea să zvâcnească brusc din pat, cu un behăit ca de apocalips în tăcerea aceea deplină. Am apucat-o până la urmă de-o ureche, și urechea mi s-a părut de cârpă. Am tras-o și, în pântecul ei, ceva a gâlgâit leneș. I-am pipăit picioarele îndreptate spre mine. Erau doar un fel de tubușoare de flanel, atârnând inerte. Ha, nu era o oaie adevărată!

Nu era decât un burduf cu apă fierbinte, din cauciuc, în formă de oaie și acoperit cu o lână frumos imitată din melană-ncrețită. Secretul supraviețuirii în nopțile geroase. Mai simplu decât să-ncălzești ditamai hangarele înțesate de mobilă veche. Râzând buimac, mi-am scos pijamaua din valiză, m-am dezbrăcat, vânăt de frig, mi-am pus-o pe mine și, dârdâind, m-am vârât sub pătură, alături de oița mea cea fierbinte. Până să adorm cu ea-n brațe; mi s-au tot perindat sub pleoape drumurile lungi cu mașina, clădirile palide, toate cu câte-un pub la parter, fulgerând pe lângă noi, copacii imateriali, orbiți parcă și ei de faruri o clipă, ca să dispară apoi în noaptea pâlpâitoare.

A doua zi, în zori, oița era caldă încă, dar trebuie deja să v-o scoateți din minte, pentru că nu ea e eroina. Am tot soiul de fantezii erotice, dar nu și din astea. Dacă-aș fi găsit în așternut o femeie de cauciuc în locul oiței năzdrăvane, poate că, mai știi... Dar n-o mai lungesc degeaba. I-am cunoscut în dimineața aceea pe poeții irlandezi care urmau să ne traducă poemele în limba lor, niște băieți care-aveau să se țină timp de două săptămâni doar de pileală și de cântat în cor balade sinistre:

There's a puuuub where we all long to gooooo

Its naaaaame is Heaaaaaaven....

Mai făceau ceva. Pe o ceață s-o tai cu cuțitul și un frig de Bobotează alergau ca demenții, de cel puțin zece ori pe zi, în jurul lacului din apropiere. Își aduseseră și niște gagici, un fel de *groupies* hipiote, pe care le-ntâlneai peste tot, presărate prin odăile și coridoarele castelului. Aveau părul albastru, verde, acaju, foarte scurt și țepos și arătau șleampete. Mai toate roșcate și pistruiate ca niște irlandeze ce erau. Nici pe ele nu le-nțelegeai când vorbeau. Fuck și fucking în sus, fuck și fucking în jos, pronunțat chiar cum se scrie, cam asta era trei sferturi din pălăvrăgeala lor. Noaptea, în liniștea aceea desăvârșită, le auzeai uneori miorlăind de plăcere în adâncul palatului. Pe lângă fauna asta, mai era la castel un personaj, Billy, pe care toți îl băteau pe umăr când treceau pe lângă el, un ins ce tot uda cu furtunul tufele de măceș sălbatic de pe lângă ziduri. Purta o salopetă ruptă și prăpădită, uneori căra și vreascuri de foc, era fără-ndoială grădinarul sau omul bun la toate, îmi spuneam. Abia la sfârșit aveam să aflu că Billy era de fapt directorul centrului Tyron Guthrie care ne găzduia, și un dramaturg de notorietate mondială.

El mi-a spus prima dată povestea cu contesa. A treia sau a patra zi mă nimerisem lângă el la masă și mestecam cu lingura în eternul *pudding.* „You doin'OK?" mă-ntrebase cu gura plină. „Yeah, fine", îi răspunsesem cu engleza mea de Iowa City. Cum mergea cu poemele? Well... mergea greu, fiindcă poetele noastre erau afurisit de orgolioase, niciodată nu erau mulțumite de forma finală a traducerii, deși nu știau o boabă englezește. Pur și simplu nu li se părea lor că sună bine. Ţăcăniții de poeți irlandezi, pe de altă parte, nici nu se oboseau să asculte traducerile mele brute: puneau de la ei ce le trecea prin cap. Erau, de fapt, atât de posaci de la un continuu *hangover,* că numai de poezii nu le ardea. Şederea la Annaghmakerrig fusese o pleașcă pe capul lor, nu prea visaseră ei la așa ceva. Şi profitau din plin. „Have you met the countess yet?" Care contesă? Cum, încă nu-mi spuseseră nenorociții („those buggering bastards") de poeți irlandezi? Castelul din Annaghmakerrig avea o stafie, atestată de zeci de martori și cu patalama în regulă. Nu văzusem diploma la etajul doi, înrămată pe peretele dinspre nord? Nu, n-o văzusem. „Hm... well, it's a long story, I'll try to make it short". Se pare că prin secolul al șaisprezecelea contesa castelană fusese înjunghiată într-una dintre odăi (Care? Secret. Fiecare oaspete trebuia să creadă că tocmai în dormitorul lui). De-atunci, nu-și găsește liniștea. Îi apare din când în când câte unui ins care-nnoptează aici. Din păcate, naționalistă până-n vârful unghiilor („azi i-am spune *right-wing extremist",* rânji Billy), nu se-arată decât irlandezilor pur-sânge... „Oh", am spus, încercând să par dezamăgit. „But. There's still hope". Poți oricând să devii, măcar pentru o noapte, irlandez sadea: e suficient să bei deodată o sticlă-ntreagă de whiskey irlandez! Atunci devine posibil ca fantoma contesei să se arate și unor *foreigners...* „I'll buy you a bottle sometime, *Mirsea"****,*** îmi mai spusese Billy, ridicându-se de la masă. „Fuck the countess", mi-am zis, încercând să-nghit mai departe *puddingul* inodor, incolor și insipid și având grijă să-l pronunț pe „fuck" cum se scrie.

Diminețile traduceam din greu, tot mai aiuristic, după-amiezele stăteam între cele două poete ca să nu se-ncaiere ca pisicile sălbatice (refuzau mai departe cu îndărătnicie să-și vorbească, doar pufneau disprețuitoare, fiecare, când se recitau versurile celeilalte și, din când în când, mă luau de-o parte ca să-mi dezvăluie fiecare compromisurile politice și sexuale ale celeilalte în regimul trecut), iar serile abia așteptam să mă-ntorc la oița mea, care mă aștepta mereu răbdătoare și fierbinte. După zece zile eram deja sătul până peste cap de verdea Irlandă (de fapt numai brumă și ceață în acel noiembrie). Doar nopțile ei înstelate erau mai departe inegalabil, înspăimântător de frumoase. Ai fi vrut să mori sub cerul acela pieziș pe care stelele se risipeau ca o pulbere de heroină pură...

Toți se blegiseră la sfârșit. Volumul de versuri era gata, introdus frumos într-unul din primele laptopuri pe care le văzusem vreodată. Deși gros ca o scândură și cu ecranul alb-negru, mi se părea o minune. Te cruceai de traducerile alea făcute la beție: nu erau mai acătării decât pruncii făcuți la beție. Dac-ai fi tradus înapoi în românește poemele noastre, ar fi ieșit ceva nemaivăzut în literatura română... Dar ce conta? În ultima seară băieții veseli au venit cu chitări electrice și ne-au cântat, acompaniați de mișunătoarele *groupies*, bete de nu mai știau de ele, ce altceva decât

There's a puuuub where we all long to gooooo

Its naaaaame is Heaaaaaaven...

A fost însă genial pe lângă răspunsul nostru, căci ne-au somat să cântăm și noi ceva românesc, ceva specific... După o consultare grăbită cu poetele antagoniste, am constatat că singurul cântec pe care-l știam toți trei era „C-așa beu oamenii buni”, pe care, după multe codeli, l-am lălăit pe trei voci încă mai deosebite decât stilurile noastre poetice. Una dintre poete miorlăia într-un fel de contralto în zimți de ferăstrău, pe când cealaltă, mai bărbată, i-a uimit pe irlandezi cu o voce de cavernă umedă și, cumva, indecentă. Luni, buni, marți, frați – trebuie să le fi sunat al naibii de bizar concetățenilor lui Leopold Bloom... Ne-am făcut apoi toți pulbere, am fraternizat, ne-am pupat și am dansat până mult după miezul nopții. Billy, care s-a ținut de cuvânt cu sticla de whiskey (Jameson), ne-a recitat o grămadă de poezii în *gaelic*: sunau la fel de bizar ca oamenii noștri buni. M-am străduit și eu, într-un colțișor, să devin irlandez get-beget, „măcar pentru o noapte”, dar nu mi-a reușit decât ceva mai mult de jumătate.

Se pare însă că mi-a fost apreciată bunăvoința, pentru că... în acea noapte m-a vizitat contesa! Legenda s-a verificat, pe bune! N-a fost vaporoasă și imaterială, n-a zornăit lanțuri și n-a bătut cu pumnii-n ferestre (let me in, let me in etc.), dar a fost o contesă cum nu s-a mai văzut, totuși. Cam la o oră după ce mă trântisem, de data asta chiar îmbrăcat, în patul meu cu baldachin și oaie fierbinte, m-a trezit scârțâitul greoi al ușii dormitorului. Am văzut-o atunci pe contesă strecurându-se, luminată violent de stele pe-o parte, întunecată și enigmatică pe cealaltă. Am văzut oaia zburând cât colo și bufnind greu lângă pat. Contesa a intrat în pat lângă mine și duhnea a whiskey de te ofilea. Contesa mi-a pus mâna între picioare și mi-a vârât în gură limba cu biluță metalică la jumătatea ei. Am strâns la piept capul contesei și i-am simțit părul împărțit în mii de țepi rigizi, cu fixativul uscat. Am pipăit pe sub bluză sfârcurile contesei și-ntr-unul din ele era un ineluș de alamă. Am scos chiloții contesei și părul ei pubian era aspru și afânat. Am ascultat șoaptele contesei și ele erau dogite, pătimașe: fuck în sus și fuck în jos. Am strâns în palme fesele contesei și ele erau înghețate (s-au încălzit pe parcurs). Am intrat toată noaptea-n contesă, în multe rânduri, în multe feluri și-n multe părți, până când contesa a miorlăit de plăcere în inima patului din inima dormitorului din inima castelului din inima Irlandei, țara druizilor, a berii Guiness și a lui Joyce. Dimineața, contesa se fâțâia-n fundul gol prin pat, căutându-și ciorapii: avea părul verde. Pe o fesă a contesei scria cu un marker gros TAKE, iar pe cealaltă ME. Apoi scrisul a dispărut sub o pânză, inelușul sub alta, biluța a mai sclipit într-un „Bye!” și fantoma s-a evaporat de parcă nici nu fusese...

Dimineața, lângă zidurile de piatră ale castelului, l-am îmbrățișat de despărțire pe Billy, singurul care se trezise în zori ca să-și ia rămas-bun de la noi. A lăsat o clipă foarfeca de tuns gardul viu ca să mă-ntrebe cordial: „Have you finally seen the fucking countess?” Abia-l vedeam prin ceața dimineții. „I belive I did”, i-am răspuns și m-am îndreptat spre Roverul masiv care ne aștepta la poartă. Poetele ce nu-și vorbiseră niciodată erau deja în mașină. Șoferul a mormăit ceva în engleza lui de neînțeles, apoi a-ntors cheia-n contact. Am bătătorit bruma-n arc de cerc și-am intrat pe șosea. Am lăsat în urmă castelul bântuit de la Annaghmakerrig și ne-am repezit iar, ca nelumea, pe contrasens, pe drumurile întortocheate ale Irlandei.

Obiectul care mă inspiră

Când eram un puști și citeam broșurile din colecțiile *Clubul temerarilor* și *Povestiri științifico-fantastice,* înghițeam, mă rog, pe nerăsuflate aiureala principală – despre blestemul faraonilor, gorile uriașe, marțieni cu patru degete la mâini – și-apoi parcurgeam, cam nedumerit, și un fel de *Addenda* de la sfârșit, pagini cu glume și ciudățenii din viața unor savanți, artiști sau scriitori. De obicei, savanții prezentați acolo erau foarte distrați, unul își fierbea ceasul la micul dejun în loc de ou, altul ieșea pe stradă cu pantofi de culori diferite, altul bătea la propria lui ușă și-ntreba dacă el însuși e acasă... Cei mai mulți păreau, de fapt, nebuni de legat. Iar scriitorii erau și ei cu toții un fel de maniaci: unul, ca să poată scrie, se-mbrăca în haine de femeie, altul nu putea nici să moaie pana în călimară dacă nu simțea miros de mere putrede. Altul arunca de la etaj creioane și le auzea zgomotul făcut pe pavaj: asta îl inspira pe el... Unul bea câte douăzeci de cafele pe zi, altul se certa cu el însuși timp de o oră, își smulgea părul din cap și abia apoi se apuca de scris... Mulți trebuiau să aibă câte-un lucrușor anume pe birou, căci numai privindu-l le venea inspirația. Ce nu se găsea printre acele lucrușoare! Cele trei maimuțe: te vede, te aude, te întreabă, o jartieră de ciorap de damă, un ochi de sticlă, un bust al cine știe cărui filozof (nici ăștia nu erau mai breji: aproape toți, aflasem tot de-acolo, muriseră mâncați de păduchi!), un degetar, un iadeș de curcan, un borcan în care plutea un mic fetus cu o istorie complicată, o fundă putredă... Ce adunătură pitorească erau și oamenii ăștia iluștri! Mama avea deci dreptate când îmi spunea că unde e multă minte, e și prostie. Când terminam de citit toată broșura, până și caseta tehnică, mă uitam din nou fascinat la coperta principală din care-mi rânjea vreun chip de corsar și-ncepeam să mă gândesc ce bine-ar fi dac-aș ajunge și eu scriitor (scrisesem deja câteva povestioare). Mă-ntrebam ce ciudățenii aș avea atunci. Poate că peste o sută de ani s-ar scrie și despre mine acolo, la sfârșitul broșurilor din colecție, ca despre Balzac, Alexandre Dumas, Maupassant sau Tolstoi: „Mircea Cărtărescu (1956– ...) nu se așeza niciodată la masa de lucru dacă nu avea în fața ochilor...” ce? Cine știe ce chestie. N-aveam cum să știu de pe-atunci. Scriitorii de obicei înnebuneau brusc, când erau deja oameni mari. Într-o după-masă, neavând ce face, am adunat pe „masa mea de lucru”, unde-mi făceam temele, mai multe obiecte disparate, cam cum se pun pe tăvița copilului la un an, când i se taie moțul. Mă gândeam să-mi aleg unul și să le spun colegilor că acela mă inspiră, că nu pot să scriu fără el. Nu-mi mai aduc bine aminte ce pusesem acolo: în mod sigur un fermoar de la o fustă a mamei, o piesă de lemn vopsită în galben de la jocul de construit „Arco” și parcă o lampă scoasă din soclul ei de la radioul cel vechi, cu ochi magic, de pe șifonier și ștearsă bine de praf... Am luat fiecare lucrușor în palmă, l-am ținut insistent în fața ochilor, l-am întors pe toate fețele, încercând să simt nițică inspirație. Parcă-parcă lampa de la radio îmi spunea ceva. Am dus-o a doua zi la școală, dar,

pe când o arătam colegului de bancă, mi-a confiscat-o profesoara (faimoasa Gionea) și nu mi-a mai dat-o înapoi. Cariera mea de scriitor părea compromisă definitiv.

Ironia sorții face ca azi să întregesc, dacă nu prin talent, măcar prin ciudățenii, șirul lung al autorilor maniaci din almanahuri și broșurele. M-a ajuns și pe mine blestemul faraonilor. Un mic obiect, care sigur nu figura în etalarea mea inițială (pentru că am intrat în posesia lui cinci ani mai târziu, în primăvara lui 1973), mi-a devenit și mie la fel de indispensabil ca maimuțele lui Balzac și creioanele lui Goethe (dacă-mi aduc bine aminte). Se pare că nu se poate altfel. Nu l-aș arăta nimănui niciodată, nu doar de teamă că mi-ar putea fi furat, și-atunci adio *Orbitor III* și tot ce-ar mai putea veni după el, ci pentru că e ceva... intim, imposibil de înstrăinat. În WC-ul femeilor spațiul nu e diferit de cel normal și podeaua are probabil același mozaic alb-negru, totuși mintea ta refuză ideea de a intra acolo, de parcă acolo s-ar găsi un fald al unui alt univers. La fel, obiectul care pe mine mă inspiră și fără imaginea căruia înaintea mea n-am scris niciodată vreun rând, nu este, pur și simplu, făcut pentru alte priviri. N-am povestit niciodată despre el, deși cineva foarte apropiat mie a bănuit, la un moment dat, ceva. Ca și povestea fetusului din borcan, și cea a lucrușorului meu e complicată. Cea mai uluitoare zi de primăvară de care-mi amintesc, din toată viața mea, a fost acea zi de 6 aprilie 1973 la care face aluzie și poemul meu „Căderea”, scris cu trei ani mai târziu: „Șase aprilie și nici un pământ,/ Numai plăci de azur, foi de azur, sonorizând”. Umblasem toată ziua după cai verzi pe pereți (căutam adresa unei colege, care locuia, în realitate, în Colentina, cum aveam să aflu mai târziu), iar acum străbăteam străduța îngustă și prăfuită, mărginită de foarte stranii case galbene, cu marchize de geam colorat, dintre vechea Cale a Moșilor și Lizeanu, sub un fantastic cer de azur și de purpură – căzuse seara. Vântul răscolea praful, mi-l vâra în ochi și-n păr, dar el făcea în mod ciudat parte din nebunia și exaltarea mea hormonală: era prima mea primăvară ca adolescent. M-aș fi topit și eu în turbioanele de praf, m-aș fi filtrat și eu prin frunzele ascuțite ale oleandrilor din curțile înguste. Eram îndrăgostit fără să știu de cine, toată ziua umblasem năuc privind fațadele acelea bătrânești și bălțile în care se reflecta cerul. Casele erau vechi și păreau părăsite, aveau ziare îngălbenite în loc de geamuri. Deodată mi-am dat seama că eram foarte aproape de ceea ce căutam: din fundul unei curți peste care se-ntindeau frânghii de rufe puse la uscat a-naintat spre mine o fetiță de vreo nouă ani, îmbrăcată mizer, împingând un cărucior de copil din imitație de piele albă lăcuită grosolan, care arăta ca un porțelan crăpat, și fără cauciucuri la roțile strâmbe. În cărucior era o păpușă cu cap de carton, de asemenea smălțuit. A venit hotărâtă spre mine (eram în uniformă de liceu, croită dintr-un material de necrezut de prost, care avea genunchi și coate din fabricație) și, de dincolo de gardul de fier forjat, mi-a spus: „închide ochii și întinde palma!” Am închis ochii, extrem de fericit, de parcă aș fi profețit vreodată acea întâlnire, și după o clipă am simțit în palmă greutatea și răceala unui obiect – cel pe care-l privesc și acum, când scriu la computer aceste rânduri – peste care am strâns degetele. „Norocosule!” mi-a mai zis fata, și-a rupt-o la fugă înapoi cu căruciorul, spre fundul curții, dispărând în cine știe ce odăi. Am deschis pumnul. Obiectul din palma mea reflecta, în penumbră, cerul tot mai trandafiriu și mai parfumat al serii. L-am dus acasă și de-atunci a început totul.

În toamna care-a urmat am început să-mi scriu jurnalul, cel la care migălesc și azi, după mai bine de treizeci de ani. Au venit apoi, unele după altele, poeme și povestiri, romane și scrisori de dragoste, împletite toate în dantela paradoxală a jurnalului meu. În tot acest timp, obiectul meu a stat neclintit în fața mea, lăsându-și urma pe multe fețe de masă de mușama și pe lacul multor birouri. L-am luat cu mine în toate călătoriile, l-am așezat în fața mașinii mele de scris în Crown Piaza Hotel din Washington și-n fața computerului meu din Bellagio. Am scris întotdeauna singur în cameră, cu ușile-nchise, nu dintr-o nevoie patologică de singurătate și claustrare, cum am pretins mereu, ci pentru ca micul, dar esențialul secret al inspirației mele să nu fie deconspirat.

Astăzi, când cred că am scris destul, când pentru mine aproape că nu mai contează dacă voi mai adăuga alte cărți la cele deja publicate, m-am gândit că ar fi timpul să dezvălui de bunăvoie *ce anume* este obiectul meu providențial, în eventualitatea că acest lucru ar putea interesa vreun cititor. Vreau să spun o dată lucrurilor pe nume, oricât de greu mi-ar veni (și îmi vine mai greu decât i-a fost lui Raskolnikov să cadă-n genunchi la o răspântie și să strige în agonie: „Oameni buni, am ucis!”). Drag cititor, din câte ți-am spus cred că te-ncearcă deja o anume bănuială. Mă grăbesc să ți-o confirm – sau să ți-o infirm în favoarea unei realități și mai sumbre. Într-adevăr, oricât ar părea de neverosimil, de ireal, poate de pervers (în sensul unei perversiuni mai înalte), obiectul care m-a inspirat întotdeauna, fără de care n-aș fi scris nimic (de parcă nu eu, ci el ar fi avut nevoia irepresibilă să se exprime pe sine prin scrisul meu) și căruia îi datorez, de fapt, tot ce sunt, este un

(continuare în pagina 177)[1]

Două feluri de fericire

Ceea ce pentru corpul fizic este orgasmul este fericirea pentru corpul nostru spiritual. E o senzație scurtă și copleșitoare, este acea iluminare pe care-o caută misticii și poeții. Nu poți fi fericit ani întregi sau zile-ntregi. Nici măcar câteva ore-n șir. Dostoievski o descrie ca pe un preludiu al epilepsiei. Rilke vorbește despre „cumplitul” ei: ea este frumusețea la limita suportabilului, dincolo de care începe durerea. Poate că Goethe a intuit cel mai bine criteriul fericirii: ești cu adevărat fericit când vrei să oprești timpul, să păstrezi acel moment pentru întreaga eternitate. Într-un fel, viața ta a avut sens dacă, în șirul nesfârșit de momente banale, cenușii, triste, rușinoase, ticăloase, mizerabile, plicticoase din care orice viață este

compusă, s-a aprins totuși, de câteva ori sau doar o singură dată, scânteia cutremurătoare a fericirii. „O dată ca zeii-am trăit și mai mult nu-mi doresc”, scrie despre ea Hölderlin. Aceasta e adevărata fericire, pe care cei mai mulți oameni n-o caută și n-o râvnesc, pentru că ea îi poate distruge. A trăi ca zeii, fie doar și pentru o clipă, e un *hybris* care se plătește.

Bineînțeles, nu aceasta e fericirea din *Declarația drepturilor omului.* Dacă aici se spune că oamenii urmăresc fericirea ca fiind bunul suprem al vieții, se are în vedere un cu totul alt sens al cuvântului, mult mai „sociologic”, față de misticul, esteticul și religiosul primei accepții. Fericirea pe care oamenii o caută îndeobște n-are nimic de-a face cu experiențele extatice. Dimpotrivă, e vorba de faimoasa *aurea mediocritas* a antichității, de cultivarea grădinii proprii, de tihna și pacea unei vieți înțelepte, potrivite omului, lipsite de zbucium și de excese. În acest sens filozofii invidiau viața simplă și mulțumită a păstorilor, împlinirea celor ce n-au ambiții mari, ci se mulțumesc cu ceea ce le aduce clipa. Dacă fericirea orgasmică despre care am vorbit la-nceput ar putea fi numită transcendentă, avem în schimb de-a face aici cu o fericire terestră, imanentă. În lumea consumistă și globalizată actuală, pare că nu mai cunoaștem alt sens al fericirii decât acesta din urmă: mediocru, utilitar, lipsit de orice aspirație care depășește standardele materialiste: o casă confortabilă, un loc de muncă bănos, o vacanță în Caraibe (sau măcar la Sinaia...), o familie asigurată financiar. O dragoste călduță (nu te mai ostenești să-ți dai seama măcar dacă-ți iubești sau nu cu adevărat partenerul), o muncă nu prea creativă, obiecte (recomandate la televizor) cu care-ți umpli orice spațiu liber... Oamenii au uitat cu totul că li s-a făcut un dar copleșitor: cel de a exista în minunea lumii, de a fi vii, de a fi conștienți de sine. Ei nu-și mai pun niciodată întrebări ca: de fapt, cine sunt eu? Ce rost am pe lume? Oare mi s-a dat minunea că pot vedea și auzi doar ca să fiu șofer de autobuz sau să fac reclame? Oare n-am să mor fără să fi făcut nimic pe lumea asta?

Condamnarea acestui gen de fericire este totuși în bună parte nedreaptă, după părerea mea, ca întreaga condamnare a modului de viață occidental, căci înseamnă, de fapt, o reacție „elitistă” în fața unei fericiri „populare”. Eu cred că avem nevoie de ambele feluri de fericire, că fiecare-n parte este săracă și extremă în lipsa celeilalte. Cred, de altfel, că sunt foarte rari atât poeții puri și extatici cât și consumiștii complet imbecilizați de bere și televiziune. Suntem cu toții, de fapt, o combinație între cele două cazuri, și idealul uman ar putea să fie, în consecință, o viață împlinită și decentă material străbătută din când în când de fulgurațiile nebunești ale marii și adevăratei fericiri.

Zaraza

Prin 1944, sub cele mai îndârjite bombardamente americane, Bucureștiul petrecea la fel ca în anii nebuni rămași în urmă cu două decenii. Mâncarea era ieftină, hotelurile primitoare iar grădinile de vară, Rașca, Oteteleșanu și Cărăbuș, dar și Bordeiul, încă de pe atunci așezat la marginea Herăstrăului, răspândeau până în mahalalele mărginașe mirosul de patricieni la grătar și sunetul jazz-band-urilor sau al tarafurilor autohtone. Pe Calea Victoriei intrau și ieșeau din umbra enormă a Palatului Telefoanelor atât automobile negre, cu ferestre de cristal, ca de pe vremea prohibiției și a lui Eliot Ness, cât și trăsuri, așa-zisele cupeuri de Hereasca, ce nu mai prididеau să care lumea bogată a orașului la Șosea. Distracțiile erau peste tot la-ndemână. La Operetă cânta încă Leonard, circul Sidoli (fără bătrânul Giovanni Sidoli, care murise cu un deceniu în urmă, dar cu cele două fiice ale lui împământenite aici și măritate cu mari financiari evrei) se lăuda, după ce arsese deja de patru ori, cu un cort nou, azuriu cu dungi albe, și cu douăzeci și patru de cai împodobiți cum nu se mai văzuse până atunci, iar șantanurile atrăgeau o clientelă veselă și petrecăreață, între care distingeai nu rareori ofițeri germani însoțiți de femei de lux, femei fără oase, cum le-a spus cineva, cele mai multe întreținute de unul sau de altul, dar destule și dintre cele care nu se jenau să-și afișeze tariful pe ușa lor din hotelul în care primeau mușteriii. Una dintre acestea era Zaraza, și povestea ei m-a emoționat întotdeauna nu prin ciudățenia ei nemaivăzută, cât prin faptul că e adevărată. Zaraza, mai precis Zarada, este un nume țigănesc tradițional. El înseamnă Minunata. Femeia foarte tânără ce-și făcuse intrarea, în seara fatală când a început totul, în localul Vulpea Roșie de pe Șelari, la brațul unui ins oarecare dintr-un grup vesel, era într-adevăr țigancă, avea fața aspră, buzele ca de bărbat senzual și părul atât de negru și de lucios, încât de bună seamă că fusese dat cu pumni întregi de ulei de nucă. Purta o rochie verde praz, cercei baroc de strassuri și pantofi de asemenea cu strassuri sclipitoare pe catarame.

Grupul tăbărî la o masă rezervată, se ceru șampanie, se făcură glume, se râse nepoliticos de tare. Pe mica scenă de cabaret dansă o femeie grasă cu un șarpe letargic. Urmă un număr cu porumbei dresați. În fine, apăru, abia văzut prin valurile de fum aromat de la havane, Cristian Vasile. Aplauze nebunești îl însoțiră.

Probabil că acest nume, unul dintre cele mai faimoase la vremea lui, nu mai spune prea mult în ziua de azi. Unii-și mai amintesc de cântecele lui, dar mai degrabă ca să râdă de vocea nazalizată care ieșea din patefoanele cu înregistrări extrem de proaste. Pe vremuri, ca să înregistreze un cântec, cântărețul trebuia să-și vâre capul într-un fel de goarnă de alamă, care-i altera complet vocea. La rândul lor, plăcile „Pathé”, chiar și cele de calitate, înregistrate sub sigla „His Master's Voice”, erau de ebonită și, cu vremea, se fisurau, îmbătrâneau, iar acul de fier grosolan le zgâria iremediabil. Cu toate acestea, tangourile lui Cristian Vasile sunt atât de neobișnuite, au o linie sonoră atât de originală și de mișcătoare și cuvinte de un kitsch atât de înduioșător, încât eu, cel puțin, le-am iubit de la prima ascultare. Puțini mai știu că autorul Zarazei, al Ramonei și al neuitatului, deși uitat, Aprinde o țigară a fost Gardel al nostru, atât prin

muzica lui, cât și prin viața romanescă pe care a dus-o.

La Vulpea roșie toată lumea venea pentru Cristian Vasile, așa cum Zavaidoc, altă glorie a momentului, făcea să prospere Îngerașul, faimosul local al Vioricăi Athanasiu. Cei doi mari nu se iubeau. Zavaidoc era cu bandele de la Bariera Vergului, conduse pe-atunci de Borilă. Le plătea ca să-l protejeze. Cristian Vasile își dădea obolul celor din Tei, de la Maica Domnului, frații Grigore. De mai multe ori guriștii se-ntâlniseră, însoțiți de malacii lor, și scoseseră cuțitele. Povestea mea începe însă într-un moment de armistițiu.

În acea seară bărbatul în smoking alb, mult prea șic pentru înfățișarea lui de docher dat cu briantină, începu cu un cântec pe care abia-l compusese. Publicul nu-l știa, așa că-i sorbi vorbele în tăcere. Nu, vocea sa nu era metalică. Era o voce de bărbat întreg, ți-l puteai imagina cântând pe Humphrey Bogart. Doar textul era ușor siropos, dar prin aceasta contrasta fermecător cu vocea prea aspră, gravă și reținută:

Ţi-aduci aminte

Ce dulci cuvinte

Ne trimeteam în scrisori?

Odinioară

Pe dinafară

Le știam uneori.

Scăldate-n lacrimi noi le citeam

Și-apoi le sărutam.

Visul se curmă

Și-n cea din urmă

Eu nu știu ce să-ți mai scriu...

Când mama mă alinta, în copilărie, nu mă impresionau deloc giugiulelile ei, le consideram normale și cuvenite. Nu voi uita însă niciodată cum mi-a spus tata de două sau trei ori „puișor”, căci tata a fost întotdeauna aspru cu mine și uneori de-a dreptul rău. Era la fel cu Cristian Vasile. Era o minune că bruta în smoking putea da atâta duioșie virilă refrenului:

Ce vrei să-ți scriu

Acuma, când ne despărțim?

E prea târziu,

Noi nu ne mai iubim.

Cuvinte dragi de-amor

Le-am tot rostit la timpul lor.

Atât le-am repetat...

Ne-am înșelat...

Cei din public, îmbogățiții și colaboraționiștii orașului, putred de corupți, păreau să fi uitat până și ei Sodoma josnică și monotonă a vieții lor. Unii tăceau, privind sticlos în fața ochilor. Alții duceau paharul alungit de șampanie la gură și beau din el mult mai mult decât de obicei. Femeile, multe dintre ele târfe trecute prin ciur și dârmon, plângeau ca școlărițele. Se surprinse și Zaraza lăcrimând, și nu-și amintea s-o mai fi făcut vreodată. Cântărețul mai zise două cântece vechi și se retrase. Ţiganca stătu jumă tate de ceas ca pe ace și ieși după el. Intră în odaia improvizată a artiștilor, unde dădu peste îmblânzitoarea de șerpi despuiată pe jumătate, gâdilată de dresorul de porumbei și râzând vulgar. Cristian Vasile era la o cârciumă din preajmă. Nu mânca niciodată în localul unde cânta. Îl găsi la cârciumă, stând la o masă, singur, cu un pahar de absint. I se așeză în față. Băură împreună, vorbiră ore-n șir (ce-și spuseseră nu vom ști niciodată), se apucară de mână, ascultară înlănțuiți vioara arsă a unui țigan bătrân și, adânc în noapte, plecară amândoi. În noaptea aceea Zaraza deveni femeia lui, cum avea să rămână încă aproape doi ani de zile, fără vreo trădare și fără măcar un gând la altul. La rândul lui, cântărețul nu mai ieșea nicăieri fără „nebuna lui adorată”, cum o numea mereu. Faimosul cântec care o imortalizează se născu după vreo jumătate de an de trai zi și noapte-mpreună, și are versuri cum nu se mai scriseseră pe malul Dâmboviței:

Când apari, señorita, în parc pe-nserat

Cu, în juru-ți, petale de crin,

Ai în ochi patimi dulci și luciri de păcat

Și ai trupul de șarpe felin.

Gura ta e-un poem de nebune dorinți,

Sânii tăi un tezaur sublim.

Ești un demon din vis care tulburi și minți

Dar ai zâmbetul de heruvim.

A fost cel mai mare succes al lui Cristian Vasile, care l-a întrecut astfel cu mult pe Zavaidoc. *Zaraza* era pe toate buzele, era *Lili Marlen* a Bucureștilor. Se cânta în berării și-n adăposturile antiaeriene și o cântau soldații în tranșee. Iar fermecătoarea țigancă devenise la fel de cunoscută ca și celebrissimul ei amant. Ce-i drept, vocea ei lăsa de dorit un pic când cânta la Grandiflora (căci se apucase și ea de lucrativa meserie):

— Of! Leliță cârciumăreasă,

N-ai o fată mai frumoasă

Să mă servească la masă?

— Ba mai bine servesc eu,

C-ai fost șanticlerul meu.

Doi ani de vis trecură ca-n vis, și de-aici începe partea sumbră și incredibilă, totuși cu totul și cu totul adevărată, a povestirii mele. După cum se știe, artiștii faimoși din acea vreme – dacă nu și cei de azi, și n-ar trebui să ne-ndoim dacă ne gândim la rapperi și la Pavarotti – erau siliți să lucreze mână-n mână cu mardeiașii orașului, care aveau monopolul asupra cabaretelor, cazinourilor și bordelurilor. Un cântăreț vestit nu era pentru ei mai mult decât o prostituată căreia-i luau bună parte din agoniseală. Smulgându-și perii de disperare în fața rivalului său prodigios, Zavaidoc încercă mai întâi să-l învingă cu mijloace nobile. Pierdu nopți întregi la pianul hodorogit din odaia unde locuia, la Gavrilescu, încercând să mai facă vreun cântec de succes. Pradă unei dezolante lipse de inspirație, fură o melodie de la Sinatra și fu prins. Când mai ieșea pe scenă, avea acum parte mai mult de cotcodăceli și fluierături. Atunci apelă la Borilă de la Bariera Vergului. Tâlharul, cu un canin de aur și înțolit cu vestă cadrilată cum nu mai dădea voie nimănui să poarte, îl ascultă și-i explică sfătos că nu-l poate omorî pe Cristian Vasile. „Nu de alta, da-mi place și mie cum îi zice și-ar fi păcat de Dumnezeu.” Şi banditul, făcându-i cu ochiul lui Zavaidoc, care se înnegrise de invidie, începu și el să fredoneze *Zaraza.* Ideea-i veni tocmai pe când murmura, cu ochii pe jumătate închiși de plăcere, cântecul fatal.

A doua zi după Sf. Dumitru, Zaraza ieși, după obicei, pe-nserate, să-i ia tutun iubitului ei de la chioșcul din colț. Peste Calea Victoriei, în dreptul clădirii Casei de economii, se lăsase un amurg greu, unsuros, prin aurul stins al căruia femeia nu-și dădu seama că din invalidul care vindea acolo nu mai rămăsese decât cârja, ținută acum sub braț de un om al lui Borilă deghizat. Cum apăru Zaraza, cu un șal de Indii la gât, matahala lepădă cârja și, sub cerurile ca de păcură în flăcări, o apucă de păr pe femeie. O privi în ochi rânjind, o mușcă sălbatic de buzele învinețite și, parcă din aceeași mișcare, îi reteză beregata cu șișul, de la o ureche la alta. Fugi apoi pe cheiul Dâmboviței, unde i se șterseră urmele.

O găsiră în zori, cu rochia muiată în sânge, și cântărețul, care deja răscolise orașul toată noaptea, după ea, fu imediat anunțat. La comisariat, povestea mai târziu polițistul de gardă din acea zi, Cristian Vasile, interogat ca suspect, avea o lucire de nebunie în ochi. Când îi dădură drumul, se duse țintă în prima cârciumă și bău până nu mai știu de el. Timp de câțiva ani mai apoi li se arăta mușteriilor locul de unde cântărețul mușcase din masă.

Zaraza fu arsă la Crematoriul învierea, care atunci se afla undeva în preajma gropii Tonola. Asistase o mare de oameni în lacrimi, nu și Cristian Vasile. Pe drumul spre crematoriu, mărețul dric de abanos sculptat, tras de cai mascați, vădea prin geamurile de cristal o frumusețe de femeie cu ochii deschiși, căci pleoapele cu gene lungi nu voiseră să coboare cu nici un chip peste ochii negri ca smoala. Cenușa fetei umplu o urnă ce avea ca toarte doi îngeri de fier forjat.

Nu trecură nici două zile și urna a fost furată din firida ei din interiorul crematoriului. Am cercetat colecția de ziare din acea perioadă ca să mă conving de realitatea acestei povești. Am găsit titluri cu litere de-o șchioapă în gazetele vremii anunțând furtul urnei. Ceea ce nu s-a știut însă niciodată, ceea ce am aflat doar eu, printr-o întâmplare, este cine a fost cel care-a comis acest sacrilegiu. Nu vreau să fac din asta cine știe ce enigmă. Firește, după cum bănuiați, hoțul n-a fost altul decât Cristian Vasile, cântărețul, care își învinsese, înnebunit de dragoste și disperare, vechea lui teamă de strigoi. Intrase-n miez de noapte pe o ferestruică a crematoriului, pășise pe dalele umede, se-mpiedicase de căruciorul cu care se împingeau morții în cuptor și, sub sinistra boltă de malachită sculptată, pipăise zeci de urne frumos aliniate ca să dea de cea a dragei, a neuitatei Zaraza. O strânsese la piept și-și apăsase buzele pe argila ei rece. Ajuns acasă, cântărețul așeză urna pe-un gheridon din colțul odăii și, chiar din dimineața următoare, începu sinistrul ritual pe care i-l inspirase fără-ndoială sminteala. Mi-e greu până și să pun pe hârtie cuvintele care descriu faptul de nedescris, dar am s-o fac totuși cât se poate de simplu: în fiecare

seară, timp de patru luni de zile, Cristian Vasile a mâncat câte-o linguriță din cenușa Zarazei. Când ultimele urme de cenușă de pe pereții urnei au fost înghițite, cântărețul și-a turnat terebentină pe gât, dar n-a reușit să moară. N-a făcut decât să-și ardă coardele vocale, terminând cu cântatul pentru totdeauna. A dispărut cu totul și din Bucureștiul real, și din celălalt București, fantomatic și cețos, din memoria oamenilor.

Unchiul meu dinspre mamă, care este actor, făcea un turneu cu trupa lui când l-a întâlnit prin 1959 la Piatra-Neamț. A găsit acolo, pe post de mașinist (trăgea în fiecare seară cortina), un bătrân cu aspect de boschetar, căruia teatrul îi dădea, de milă, o pâine. Cineva i-a spus că era Cristian Vasile și că fusese faimos la vremea lui. I s-a și fredonat refrenul Zarazei. Unchiul meu i-a dat bătrânului o cinzeacă și acesta, gâjâind în șoaptă, i-a povestit cele de mai sus. Le povestea oricui, dar nimeni n-a pus pân-acum povestea pe hârtie. O fac eu, în cele din urmă, deplin conștient de faptul că nu aceste biete pagini vor duce mai departe amintirea lui Cristian Vasile, ci refrenul etern al *Zarazei:*

Vreau să-mi spui, frumoasă Zaraza,

Cine te-a iubit,

Câți au plâns nebuni pentru tine

Și câți au murit.

Vreau să-mi dai gura-ți dulce, Zaraza,

Să mă-mbătezi mereu.

De a ta sărutare, Zaraza,

Vreau să mor și eu...

Cartea magică a tinereții mele

Impudica moarte de Dagmar Rotluft a fost fără-ndoială cartea adolescenței mele, dar, din păcate (pentru mine cel de acum, care pierde o ocazie de-a fi original), și cartea de căpătâi a mai tuturor tinerilor din generația mea. Așa că nu știu ce-aș putea scrie despre ea pentru ca pagina asta să merite, cât de cât, citită. Numele lui Rotluft nu-mi spunea mai nimic pe-atunci, când nu citeam cărțile nici pentru gloria autorului, nici pentru frumusețea stilului – săream peste descrieri cu nepăsarea cu care ochiul de pisică ignoră obiectele imobile – ci pentru aventura pură, cum ai spune *heroină pură.* Într-adevăr, cartea asta nu am citit-o și n-am „devorat-o”, cum se spune, ci mi-am injectat-o parcă-n venă, direct în fluxul de sânge care i-a-nălțat corola în creier. Mai mult decât să descriu banalizatele de-acum, prin abuz cinematografic, viață și transfigurare a Cydoniei, craniul ei alungit și colierul ei din măsele de om, sau viclenia lui Vordenbliss, „săpătorul de canale prin hipotalamus”, sau căutarea briceagului cu șapte lame de aur cu care Orolio scrie numele a șapte reptile pe șapte spinări de fecioară, sau atâtea și-atâtea mii de detalii care fac din această nesfârșită carte – 1140 de pagini în ediția mea cea veche și pierdută – „Tripticul din Gand” al genului *fantasy,* cred că ar fi mai interesant să povestesc, pe scurt, cum am ajuns la ea.

Aveam șaptesprezece ani și nici un prieten. Era vară, mă-ntorceam pe la nouă seara acasă din obișnuitele mele rătăciri pe străzi necunoscute. Soarele arunca o lumină razantă peste cartierul de blocuri, o lumină intens portocalie ce vira spre ambră cu fiecare minut care trecea. Liniștea și singurătatea erau totale, umbrele se scurgeau nesfârșite din fiecare obiect. Dintr-o Pobedă abandonată, încrustată-n asfalt, a ieșit un vagabond, lăsând portiera ruginită să atârne-n urma lui. Când s-a apropiat, l-am recunoscut pe Jean, prietenul meu din copilărie, cel care spunea cele mai bune bancuri cu prostii, băiatul sărac al unui muncitor de la Circ. „Hai să-ți arăt ceva”, mi-a spus, și, în loc să intru în scara E și să urc la etajul cinci, m-am îndreptat, cu Jean, spre blocul vecin, un bloc vechi și îngălbenit, plin de pete de licheni. Ne-am suit pe o scară de incendiu, aproape de tot mâncată de rugină, până la etajul trei. „Aici e”, mi-a spus Jean, și ne-am așezat amândoi, cu picioarele atârnând, pe pervazul unei ferestre acoperite cu obloane din scânduri putrede, buretoase. O singură aripă a oblonului se putea deschide ca să pătrunzi în interior. Jean a rămas pe pervaz, gata să se prăbușească la orice suflare de vânt, iar eu am sărit, prin rama geamului încrustată cu bucăți tăioase de cioburi, în camera scufundată-n penumbră.

Era un dormitor cu mobilă veche: un pat larg, o oglindă, un scaun, un gheridon. Deasupra patului, un raft cu cărți groase, delabrate. Singura ușă, pe peretele opus ferestrei, era bătută-n cuie. Ultimele raze ale soarelui, roșii ca focul, puneau câteva dungi de-a lungul încăperii. „Numai eu știu de camera asta”, a spus Jean. „De-acum știi și tu, dar să nu mai afle nimeni...” Am rămas cel puțin jumătate de oră în acea odaie mirosind întunecat a lemn proaspăt. M-am ghemuit pe patul cu cearșafuri tăiate de vechime. Aici voisem să ajung dintotdeauna. Când am coborât era noapte și Jean plecase. Nu l-am mai văzut niciodată.

Câțiva ani buni, apoi, aproape în toate serile, am urcat prin inelele scării de incendiu în acea cameră tăcută, unde am citit, lungit pe pat și îmbătat de singurătate, toate cărțile de pe raft, ale căror titluri stranii îmi sună și acum în urechi: *Contele de Monte-Cristo, Toate pânzele sus! Mânăstirea din Parma, Omul care râde* (cărți despre care n-am mai auzit niciodată: bibliotecarii pe care i-am întrebat de ele mi-au spus că visez), altele pe care nu le mai țin minte și, în fine, *Impudica moarte.*

Am citit și-am recitit ani în șir *Impudica moarte,* izbucnind constant în plâns la marea scenă a smulgerii pleoapelor, zvârcolindu-mă de excitație la povestea micii surori din ordinul Pedicatelor, urmărind fascinat traseul prin hipotalamusul naratorului, săpat de Vordenbliss ca să ajungă la dorita, inaccesibila Cydonia, prizonieră în glacialul Corn al lui Ammon... Iar la ultima pagină, când Cydonia aruncă tatălui ei la picioare pielea proaspătă și sângerândă a propriei fețe, strigând „Recunoaște-mă!”, am simțit mereu acel tremur violent și irepresibil, senzația aceea de pierdere iminentă a minților pe care cred că toți cititorii cărții lui Rotluft o știu prea bine.

Eram poate la a cincisprezecea lectură când am pierdut ediția mea originală, îngropată sub grămada de moloz a blocului demolat. În acea seară, târziu, după ce buldozerele și-au desăvârșit treaba, am urcat pe grămada de fiare-ndoite, betoane și scânduri, patetic îndreptate spre cerul galben, și-am scurmat în moloz până mi-am umplut degetele de sânge. M-am ales doar cu un fascicul boțit, 34 de pagini din *Mănăstirea din Parma* (oraș ce nu există pe hartă, de altfel: am verificat în cel mai amănunțit atlas pe care l-am găsit) de un anume Stendhal, scriitor necunoscut. Au trecut apoi anii, și acea odaie secretă, în care-am citit fericit mii de ore în adolescență, mi-o mai amintesc doar ca prin vis.

De multe ori am încercat să regăsesc vremurile de-atunci folosind epopeea Cydoniei drept madlenă, dar n-am aflat decât că repetarea trecutului e imposibilă. La relectură, nu l-am mai putut vedea pe Vordenbliss decât cu figura de mafiot blând a lui Ruud Vicq, pe arhiducesa omizilor cu mutra lui Irma de Lindo, pe toți și pe fiecare-n parte ca pandantul lor cinematografic de pe afișele din stațiile de metrou. Încă o carte magică distrusă prin mediatizare, supralicitare, deformare intenționată a faptelor și-a sensurilor. Şi nici edițiile moderne nu mai au nimic din porozitatea și aroma caldă, de rumeguș uscat, a paginilor vechi, de atâtea ori răsfoite. Așa încât *Impudica moarte,* cea adevărată, mai trăiește doar în noi, cei din generația mea, cărora ne-a incendiat, îndurerat, exaltat și înveninat cândva adolescența.

Marele Sincu

Pe la sfârșitul anilor '70 m-am înscris și eu, ca tot studentul snob și cu o imagine de sine exagerată, la cursul special de semiotică pe care-l ținea faimosul Alexandru Sincu. Era fără-ndoială cursul de la Litere cel mai la modă în acei ani în care, ca postmodernismul azi, structuralismul era pe toate buzele, o religie în toată regula, cu profetul ei (Ferdinand de Saussure), cu evangheliștii ei (Piaget, Althusser, Lévy-Strauss și Barthes), cu apostolii ei (cei vreo doisprezece – pentru simetrie – reprezentanți ai Noului Roman francez), chiar și cu crucea ei; axa sintagmatic/paradigmatic... Cine nu știa pe-atunci diferența dintre *signifié* și *signifiant,* cine nu citise *Poetica matematică* sau *Opera aperta,* cine nu era-n stare să deseneze copăceii bogat ramificați ai cine știe cărei gramatici generative era pierdut: îl îneca un ocean de dispreț. Trezit din somn, trebuia să poți recita numele reprezentanților școlii formaliste ruse („Şklovski, cunoaștem!” spuneai cu o figură plictisită, și era de-ajuns ca să intri în club) și să fii în stare să explici de ce o carte a lui Barthes poartă numele enigmatic *S/Z*. Studenții mai slabi de înger făceau eforturi disperate să pătrundă în nucleul inițiaților. O frumoasă roșcată a-nțeles cu greu de ce un amfiteatru-ntreg a izbucnit în hohote când și-a-nceput o prezentare cu cuvintele: „Mă uitam aseară în *Cours*-ul lui Saussure...” Exista, firește, și o opoziție la conceptul (mic-burghez) de structuralism, mai ales din partea celor ce conduceau destinele facultății. Decanul de pe-atunci, de pildă, se ridicase la sfârșitul unui colocviu și rostise cu mânie proletară: „Am ascultat câteva luări de cuvânt în care unii colegi au încercat să acrediteze ideea greșită că structuralismul ar fi revolut. În realitate, nu structuralismul, ci *marxismul* e revolut, tovarăși!” De data aceasta nu s-a mai râs în hohote, ci doar în pumni. De altfel, bietul profesor, personaj central al unui imens folclor studențesc (el e cel care rostea an de an la cursul lui celebra frază „Bolintineanu a debutat cu o fată tânără pe patul morții”), a fost curând înlocuit la decanat de un poetician, dovadă a atotputerniciei modelor culturale.

O.K., o dată sau de două ori pe săptămână ne adunam, deci, vreo zece studenți, crema cremei din facultate, într-o sală mică și nenorocită de pe la etajul patru, cu o tablă dotată cu bucățele de cretă și cu o zdreanță puțind a oțet ca burete, ca să-l întâlnim pe marele Sincu. Extraordinar personaj! Nu știu dacă studenții care nu l-au mai apucat – căci „a fugit” în scurt timp pe meleaguri mai bune – au pierdut prea mult în privința semioticii și poeticii, dar în orice caz au pierdut un spectacol. Micuț, arătând incredibil de tânăr pentru vârsta lui (toți îl luau la-nceput drept student și-l interpelau pe hol: „Dă, bă, o țigare...”) cu un păr numai inele și o față de actor de roluri secundare la Hollywood, dar cu ochi frumoși, feminini, Sincu era un spirit socratic, un geniu oral. N-a scris aproape nimic, ba a mai avut și neplăcerea ca unul dintre foarte puținele lui texte tipărite să apară semnat („aici o îngrozitoare greșeală de tipar...”) Alexandru Lincu... Dar prezența lui era hipnotică și cuvintele lui erau oraculare. La primul curs ținut cu el, după ce a tăcut afundat în gânduri, ca un nou Wittgenstein, mai bine de un sfert de oră, ne-a produs de la-nceput o crampă mentală: „Da, să vorbim despre comunicare. Ce-nseamnă a comunica? Ce-nțeles are fraza: Oltul comunică cu Dunărea?” După care s-a lansat într-o schemă desenată pe tablă, cu foarte multe ramuri și opoziții în care ne-am prins repede urechile. Vorbea în tot acest timp inspirat, ca un actor, plasându-și poantele și efectele cu mare eficacitate... „Genial!”, l-am auzit șoptind lângă mine pe Laurențiu, care privea transportat schema de pe tablă. Rodica, Liviu, Călin și Ariadna păreau că pricep ceva, pe când noi, ăștia, mai cu literatura, Ştefan, Bogdan, Elisabeta și cu mine, primeam revelația fără să cercetăm. Dacă primul curs fusese atât de abscons și de savant, n-aveam nici o îndoială că după un an de zile Eco, Barthes sau Todorov aveau să ni se pară niște bieți diletanți în ale semioticii...

Din păcate, cu prima ședință de inițiere din sălița kafkiană s-a cam terminat tot cursul! Spre uimirea noastră, timp de un an de zile după aceea n-am mai făcut altceva decât să întoarcem pe toate părțile schema de la-nceput, mai ștergând, mai adăugând câte-o rămurică, dar fără să progresăm absolut deloc. Ne băteam pe burtă cu Sincu, eram cei mai buni prieteni, sporovăiam săptămânal câte două ore despre Bahtin și Vinogradov, ca să ne dăm seama în cele din urmă că... Sincu nu putea, de fapt, să predea absolut nimic. Că, în ciuda minții sale foarte bine mobilate, era zăpăceala în persoană, nehotărârea întruchipată, delăsarea desăvârșită. Că el nu era o sursă de cunoaștere, ci una de (sublim-ridicol) divertisment. Nu era un maestru adevărat, dar atingea miraculosul în mimarea calității: de maestru în asemenea măsură încât, ca unor îndrăgostiți, nu ne mai păsa dacă suntem mințiți, atâta vreme cât minciuna era frumoasă.

Şi cu cât entuziasm pornea la treabă de fiecare dată! Se lansa în proiecte ce mereu se dezumflau pe drum, care de care mai fantaste. Merită să povestesc aici, pe scurt – ar merita de fapt cel puțin o *long short story* – marea noastră aventură semiotico-poetico-stilistico-Dumnezeu mai știe cum de la Cozia. Cei de mai sus și alți câțiva, între care mi-i amintesc pe Marina și pe Romulus, am mers cu Sincu, prin anul trei, al meu, de facultate, într-o tabără de lângă faimoasa mănăstire pe lângă care se tot plimbă umbra lui Mircea. Era o tabără de copii între șapte și paisprezece ani, care n-aveau nici o bănuială despre ce-i aștepta. Căci Sincu aranjase ca bieții puști nevinovați să ne servească drept cobai pentru un sofisticat experiment de poetică aplicată. Am fost cazați la grămadă într-un vast dormitor și am mâncat la un loc cu copiii și cu profesorii lor. Totul în acea tabără a fost minunat, în afară de faptul că marele nostru experiment a eșuat lamentabil și fără drept de apel.

Ziua de lucru ne începea foarte devreme, mereu cu priveliștea maestrului Sincu, în kimono albastru cu model de dragoni și crizanteme, făcându-și gimnastica de-nviorare. De fapt, întâmpinând soarele cu un fel de dans lent, semi-yoghin, semi-inventat de el însuși. Ne hlizeam la el ca la o arătare bizară. Era din alt film. Cu toate astea, toți căutam să-i fim cât mai aproape. Avea talentul unor anumite dame din lumea mare de-a aduna oamenii-n jurul lor. O laudă a lui ne făce a fericiți toată ziua. O încruntare ne producea chinuitoare procese de conștiință. Acum, privind în urmă, nu-nțeleg de ce țineam cu toții atât de mult la el. Firește, între noi îl ironizam cât cuprindea, dar mereu cu îngăduința pe care-o merită faptele unui copil mare. Imediat după masa de dimineață, îi convocam pe puști (luându-i de la distracții mai adecvate vârstei lor: suitul în copaci, fotbalul etc.) și începeam să-i chinuim cu sadism, aplicându-le baterii peste baterii de teste, unele mai ciudate ca altele. Toate testele astea le inventase Sincu. Nimeni nu știa la ce folosesc, cum ar trebui interpretate, ce vrem să dovedim cu ele. Unul consta într-o poezie de Ştefan Nenițescu (?!) ale cărei versuri decupate ca un puzzle trebuiau reconstituite de copii. Unele versuri le păreau copiilor destul de suspecte: „Şi una-i roză și miroase", glăsuia unul, și trebuia să recompui toată poezia ca să înțelegi ușurat: se referea de fapt la o scrisorică de amor... Altul, devenit imediat faimos, zicea: „Mamița mare și pisica/ Veghez la timp să aibă lapte". Toți copiii ne-ntrebau cum să mai aibă lapte mama mare, la vârsta ei. Pisica, mai mergea, era mai firesc. Alt test era un fel de labirint care la fiecare intersecție avea mai multe metafore. Copilul trebuia să aleagă una dintre ele și s-o ia pe drumul indicat de ea. Totul ar fi fost în regulă, dacă metaforele nu erau, absolut toate, de tipul: „vântul iubirii", „inima zorilor", „parfumul zăpezii", „roua misterului" etc. Şi pe ele tot Sincu le ticluise. Ne-ntrebam uneori cât de relevant era dacă un copil alegea „vântul iubirii" în loc de „inima zorilor", dar prestigiul maestrului ne-ntuneca până la urmă dreapta judecată... În fine, pierdeam ore-n șir înregistrându-i la microfon pe aceiași copilași martiri care trebuiau să recite, la prima vedere, o poezie, de obicei tot pe cea cu mamița mare și pisica. Dacă se poticneau, trebuiau s-o ia de la-nceput. Mai erau și alte teste, pe care le aplicam răbdători, ore-n șir, asupra copiilor tot mai blazați, mai dornici de o altă joacă, în mijlocul naturii. Serile, venea vremea evaluării. Ne așezam în cerc, cu Sincu în chip de Moromete pe-un scaun ceva mai înalt și, pe rând, spuneam deșteptăciuni premeditate întreaga zi, cerșind măcar o urmă de aprobare din partea maestrului. Mulțumiți, mergeam apoi la birtul din apropiere, mâncam, încercam să tragem țeapă chelnerilor, eram prinși, întorși din drum, bălăcăriți, iar a doua zi o luam de la capăt, cu nerușinare, cu aceiași chelneri, la același birt, de altfel singurul disponibil. Imperial, Sincu ne snoba cumpărându-și, din când în când, câte un strop strălucitor de „Queen Anne". Noaptea, pe drumul de-ntoarcere, zeci de licurici pâlpâiau în întuneric...

După două-trei zile copiii, care la-nceput veniseră de bună voie, atrași de noutate, fugeau de noi ca de ciumă. Când venea ora experimentelor, se golea tabăra. Se ascundeau pe te miri unde, o luau pe câmp... Într-o dimineață, un puștiulică de clasa a cincea, care fusese dibuit și adus de urechi de instructorul lui, s-a smuls cu disperare din mâinile lui Ştefan și, încă strângând în pumn fragmentul cu „Şi una-i roză și miroase" (a trebuit să facem apoi altul), a sărit pe fereastră și dus a fost! Ajunseseră să se ferească de noi chiar și la sala de mese: cum apărea grupul nostru, striga unul: „Şase, studenții!", la care cei mai mulți își luau farfuriile cu budincă și-o roiau în dormitor. Începuserăm și noi să-i urâm, văzând atâta ostilitate. Cum ne era tot mai greu să-i prindem, ne răzbunam pe ei în efigie, inventând feluri de mâncare în care bieții noștri subiecți ar fi fost ingrediente esențiale: „Ce-ați zice să ni se aducă acum o *copiladă* bine fezandată, unsă cu mujdei?" ne ispitea Romulus în cunoscutul lui stil sado-maso. Copilada era, chipurile, ruladă de copil! Nu ne miram. Nu-l știam noi pe Romulus? Într-o seară ieșiserăm lângă mănăstire și stăteam cu toții pe iarbă, sub cerul imens, trandafiriu, ascultând toaca și privind rândunelele ce dădeau roată. Așezat pe-o rână și privind cerul, Romulus avea o înfățișare deosebit de melancolică. „La ce te gândești?" l-am întrebat, cuprins și eu de vraja acelei seri. „Mă-ntreb de câte cartușe ar fi nevoie ca să dai jos toate rândunelele", mi-a răspuns, cu aceeași expresie de melancolie pe chip...

Ne-am întors la București înghesuindu-ne toți într-un compartiment de tren, ducând cu noi vrafuri de teste, chintale de benzi de magnetofon, pe care urma să le interpretăm acasă. Fără-ndoială, poetica și semiotica aveau să facă un mare pas înainte în urma experimentului nostru. Aveam să intrăm în istorie sub numele de „Grupul de la Cozia”, discipolii marelui Sincu. Muream de nerăbdare să-ncepem lucrul pe eșantioane, să definim rezultatele, să încropim teoria. Dar săptămânile treceau, cursul din sălița tip Raskolnikov devenea tot mai încâlcit, noi tot mai infatuați față de colegii de rând, asemenea unora ce, trecuți prin grota din Eleusis, aflaseră mântuirea semiotică, iar imaginea celor petrecute la Cozia se estompa tot mai mult în înaltele noastre spirite. Unde mai erau benzile, puzzle-ul cu mamița mare, labirintul cu „vântul iubirii” și „inima zorilor”? Dar, vorba poetului: „Unde sunt zăpezile de altădată?”. Nimeni n-avea să mai știe vreodată ceva de soarta lor. Întrebat timid, Sincu ne trăgea un zâmbet cuceritor: nu e momentul acum, trebuie să ne mai gândim, să mai aprofundăm... Am putea să le lăsăm moștenire următoarei promoții de studenți, noi tăcuserăm destul, să mai facă și alții...

Bomba de aur

Regret vremurile când tot ce era auriu în picturi se reprezenta prin foițe de aur adevărat. Jumătăți și sferturi de monezi erau bătute-ndelung cu ciocanul până deveneau mari hârtii de aur, ușoare ca pana și aproape străvezii, lipite apoi peste nimburi, stele și sori în peisaje cu chiparoși și castele. În aceleași fabuloase vremi sclipirile din tapiserii se realizau tot cu fire de aur, împletite cu mătasea și cu bumbacul aduse din Colonii. Zulufii fecioarelor erau din șpan de aur și cornul de inorog avea canelura din spire de sidef adevărat...

Pentru povestirea de față mi-ar trebui și mie foarte, foarte mult aur. Mi-ar fi plăcut de pildă ca, în peisajul în care nu se va-ntâmpla din păcate nimic de-a lungul acestor pagini (dar cititoarele mele s-au obișnuit, deja, cred, cu asta), cel puțin trei elemente să fie poleite cu aur adevărat, aur de un miliard de carate, foițe și fire de aur transcendental: crestele valurilor mării, formând o cale de foc de la soarele vuitor și până la țărm, cele șapte litere care formează cuvântul SAMSUNG pe mobilul vecinei mele de plajă și, nu în ultimul rând, părul ei blond și greu, răsucindu-i-se pe umeri în cârcei savanți, cruzi și melodioși ca în studiile de coafuri ale lui Leonardo. Dar pentru descrierea acestui păr, pe care sculptorii din vechime n-ar reuși să-l scoată din daltă, oricât de fină ar fi dentiția ei și oricât de mlădioase le-ar fi încheieturile, mi-am rezervat trei sferturi din paginile acestea față-n față, ca două aripi de fluture virtual sau ca un pictorial al celei mai erotice dintre revistele erotice ale lumii. Entuziast, aproape nebun de exaltare, asemenea lui Socrate cel din Cratylos, simt că, orice aș scrie aici, nu voi face decât să vorbesc despre acest păr de sârme de aur, de fractali de aur, de miliarde de picioare ale unui păianjen de aur, pe care l-aș fi apucat și-nfășurat pe pumn, aspru și gros și fierbinte, o dată, de două ori, de trei ori, de patru ori, de cinci ori, de șase ori pân-aș fi ajuns la ceafa goală, cu câteva firișoare spiralate, ale celei ce zăcea pe plajă lângă mine, despărțiți doar de un metru de nisip de scoici sfărâmate.

Merg la mare de fiecare dată singur și de fiecare dată fac plajă complet gol, înconjurat de trupuri complet goale. Mă apropii de mare cu precauțiile nesfârșite cu care vechii evrei se apropiau de chivot: „Să n-aveți a face cu vreo femeie”, le poruncea atunci Iehova. Zile-ntregi, uneori săptămâni înainte de-a ajunge la mare îmi refuz sexualitatea, și asta-mi dă o ciudată voluptate. Fiindcă-n toate fantasmele mele trăiește marea, care-mi inundă craniul și se revarsă din el ca vinul ce se varsă peste buza unui potir. Iar la mare nu fac dragoste decât o singură dată, de obicei în ultima noapte, cu o femeie pe care-abia o cunosc, mereu alta și de fapt întotdeauna aceeași, pentru că ea pentru mine este doar marea. Este esența acelor zile de nisip și de sare, de statui de bronz lungite pe plajă ca pe un capac nesfârșit de sarcofag etrusc, de efectele de lentilă, violete și irizate, ale soarelui triumfător. E promiscuitatea totală, anonimă și insuportabil de dulce, marea sărată și umedă și senzuală din care toți am ieșit. Până anul acesta, însă, n-am cunoscut cu adevărat nici marea și nici femeia.

Se arăta pe la ora zece și-n scurt timp am învățat, ca toți ceilalți, să-i aștept răsăritul. O precedau coroana și unda de șoc a unei explozii termonucleare. Ne ridicam pe jumătate de pe nisip și, bărbați goi și femei goale, o priveam orbiți, prin ochelari fumurii, ca pe eclipse. Şiroia frumusețe. Mergea pe vârfuri încălțată-n pantofi de cuarț sclipitor, cu tocuri ce se curbau pe alee sub greutatea ei nemaivăzută. Cobora pe nisipul micului golf mărginit de stabilopozi și-și întindea cearșaful foarte aproape de mare. Apoi se despuia, susținută-n picioare de toate privirile de pe plajă, până și ale pescărușilor, căci numai goală putea fi cu adevărat înțeleasă și descrisă. Şi mereu rămânea o vreme doar în chiloți, albă ca laptele și linsă de briza din larg, și-atunci pubisul ei întindea mătasea albastră ce se cuta dedesubt, între labiile îngemănate.

Ar fi fost idealul de frumusețe a, practic, întregii umanități. Ar fi fost vândută și cumpărată, lângă șofran, scorțișoară și oricalc, în porturi îndepărtate. Cu picioarele ei groase, de zeiță ce susține un colț de templu, cu sânii ei uriași pe care și-i împingea-nainte cu mândria cu care matroana romană-și împinsese copiii („Iată bijuteriile mele!”), cu pletele ei de Magdalenă din Magdalenian, cu boiul ei criselefantin ar fi fost mândria haremurilor și călăreața filozofilor lumii. Goală, răspândea atâta lumină, că toate celelalte trupuri din micul golf căpătau culoarea cenușie-a cadavrelor. Sânii ei, observai imediat, erau singurii demni de acest nume: celelalte femei aveau pe piept mamele sau pur și simplu țâțe. Fundul ei, cu zona-ntunecată dintre coapse, își arăta din timp în timp, leneș și premeditat, steluța cafenie și structura cealaltă, franjurată complex, asemenea cărniței ce iese dintre valvele unei scoici de mare. Când se-

ntindea pe spate, smocul de liță de aur, deasupra păsăricii rase grijuliu, arunca o lumină razantă pe pântec, precum capacul stilourilor din copilărie. Iar când se-ntorcea, peste fese, vălurindu-se pe pernița triunghiulară a șalelor, ivea un tatuaj cu dragoni.

Am stat zece zile, zi de zi, în apropierea trupului ei mare și greu, a pielii ei care-n loc de bronz se acoperea tot mai mult cu o atmosferă volatilă de feromoni. În camisola asta de feromoni intra și în mare, mereu numai pân-la genunchi, mereu împingându-și sânii-nainte, pictându-și gurguiele și rotunjimea dulce de sub ele pe azur. Apoi înainta pe dâra de aur, se apleca și ridica-n palme câte-o meduză, știind că toți o privesc, că e miezul miezului mării. Când se-ntindea din nou lângă mine (vai, cu același metru de nisip și scoici sparte-ntre noi), cu lentile moi de apă pe trup și cu părul îmbâcsit de sare, trăgeam aer în piept, și aerul pe care-l smulgeam de pe corpul ei îmi pătrundea-n alveole și-apoi în sânge, iar sângele-mi cobora în arterele sexului, deschizând acolo supape și umplând țesuturi fierbinți. Mă lipeam de nisip, îl mușcam, aș fi mâncat marea ca pe o stridie uriașă, aș fi ros norii și hotelul din zare. Deveneam tot, din cap până-n picioare, un sex erect, cuprins de febră și nebunie.

Ce vârstă să fi avut femeia asta de smântână și aur? I-aș fi dat între cincisprezece și șaptesprezece miliarde de ani. Un punct de pe-un balon dintr-o spumă de universuri pornise să se umfle el însuși, desprins de celelalte și alcătuind, treptat, lumea noastră. Materie luminoasă și materie-ntunecată au concurat la zămislirea galaxiilor: bilioane de puncte de aur dispuse în faguri și-n stringuri. În fiecare, sute de miliarde de stele au produs elementele chimice: pământul binecuvântat al planetelor. Iar pe firimitura pe care trăim, în marea de sticlă sărată s-au ivit bacterii și viermi și bureți și trilobiți și nautili și celacanți. Iar când mările s-au retras, pe plajele lor ude au rămas amfibieni și reptile. Şi în pădurile negre au prins a fojgăi păsări și mamifere. Şi umanoizi stângaci au pășit în savană. Specii și rase au exterminat specii și rase, popoare au distrus popoare, civilizații s-au ridicat și s-au năruit („unde e Xerxes? unde Artaxerxes?”), apocalipse-au venit și-au trecut („Turnuri în prăbușire: Ierusalim Alexandria Viena Londra Roma ireale...”), biblioteci s-au scris și li s-a dat foc și-n cele din urmă o femeie a prins în pântec plod de strigoi de voievoid și-o celulă-ou, divizându-se și crescând, a recapitulat facerea lumii, și embrionul a devenit o fetiță ghemuită în uter, și fetița a ieșit din mingea de mușchi ca dintr-o mare rotundă și-a crescut și-n cele din urmă a moștenit pământul. Căci întreaga lume există pentru a ajunge la o femeie frumoasă.

Bomba de aur au poreclit-o foarte repede cei de pe plajă, bărbații goi și femeile goale ce se-nnegreau lângă mare pe măsură ce ea devenea tot mai albă și mai pietroasă. Femeile însele o mâncau din ochi, cot la cot cu bărbații, începând să le-nțeleagă pe Sapho și pe Bilitis. Ce găsiseră pân-atunci la satirii păroși cu care trăiau? Cum se lăsau rănite, noapte de noapte, de grosolanele lor unelete de-mperechere? Când dragostea, erotismul, pornografia, atingerea sfârcurilor și descleierea buzelor cu degetele și cu limba sau doar cu răsuflarea înfierbântată se legau atât de evident de jocul de curbe, cute și umezeli al corpului feminin? Şi nu al oricărui corp, ci numai al celei ce stătea acum pe cearșaf, cu picioarele-ncrucișate, vorbind la mobil zâmbitoare și jucându-se cu lănțugul de aur ce ardea-n jurul gleznei de uriașă.

Bombă? Mai curând o rachetă trimisă în patul fiecărei ființe care-o vedea măcar și o singură dată pe plajă, sorindu-se goală și visătoare pe încâlceala de stabilopozi, căci nu-mi imaginam, ci *știam* că, în umbra fiecărei camere de hotel, noaptea târziu, fiecare bărbat își speria de moarte femeia, frământând-o și pătrunzând-o nu cu oboseala din cuplurile stabile („scuză-mă, te-am lovit?... nu te zgârii cu barba?...”), ci cu o ferocitate disperată, pe care nici măcar la-nceputul legăturii lor n-o avusese și nici nu o putuse avea, pentru că biata Mădă sau Cătă erau simple femei, iar un bărbat are nevoie de mult mai mult ca să țâșnească asemeni unui vulcan, înecând în lavă arzândă orășelele de marmură de la poale. Are nevoie să călărească peste șalele unei bombe de aur. Nopți în șir, când s-a făcut dragoste, s-a făcut dragoste doar cu femeia cu pubis de aur ce lăsa-n nisip, de câte ori pleca, o adâncitură în formă de violoncel.

În ultima zi a sejurului meu din vara aceasta, după ce dimineața sprijinise iar cerul cu creștetul ei de cariatidă, vorbind la mobilul al cărui ecran învăpăiat îi fulgera pe obraz, femeia profilată pe vânt și pe scoici n-a mai venit după-amiaza la plajă, și-atunci am știut că discul ei se scufundase în mare. Ajungea să privesc în jur ca să știu că plecase: bărbații și femeile zăceau pe nisip carbonizați, fumegând... Prin pielea crăpată le ieșiseră coastele acoperite de sare. Marea însăși se umpluse de alge băloase, mucuri de țigări și hârtii. Am rătăcit pe plajă ore-n șir, lăsând valurile să-mi ude tălpile goale. Seara, am găsit la bar o femeie oarecare și am iubit-o apoi întreaga noapte, udând-o cu lacrimi și cu salivă. Plângând peste mizerul corp de muiere (Mădă sau Cătă), în care intrasem nu ca-ntr-un templu, ci ca-ntr-o cofetărie, am știut că niciodată de-atunci încolo n-aveam să revăd știma de lapte și miere din golful cu stabilopozi, înfășurată-n părul ei de sârme și vrejuri și cârcei și spirale și volute de aur...

De ce iubim femeile

Pentru că au sâni rotunzi, cu gurguie care se ridică prin bluză când le e frig, pentru că au fundul mare și grăsuț, pentru că au fețe cu trăsături dulci ca ale copiilor, pentru că au buze pline, dinți decenți și limbi de care nu ți-e silă. Pentru că nu miros a transpirație sau a tutun prost și nu asudă pe buza superioară. Pentru că le zâmbesc tuturor copiilor mici care trec pe lângă ele. Pentru că merg pe stradă drepte, cu capul sus, cu umerii trași înapoi și nu răspund privirii tale când le fixezi ca un maniac. Pentru că trec cu un curaj neașteptat peste toate servituțile anatomiei lor delicate. Pentru că în pat sunt îndrăznețe și

inventive nu din perversitate, ci ca să-ți arate că te iubesc. Pentru că fac toate treburile sâcâitoare și mărunte din casă fără să se laude cu asta și fără să ceară recunoștință. Pentru că nu citesc reviste porno și nu navighează pe site-uri porno. Pentru că poartă tot soiul de zdrăngănele pe care și le asortează la îmbrăcăminte după reguli complicate și de neînțeles. Pentru că își desenează și-și pictează fețele cu atenția concentrată a unui artist inspirat. Pentru că au obsesia pentru subțirime-a lui Giacometti. Pentru că se trag din fetițe. Pentru că-și ojează unghiile de la picioare. Pentru că joacă șah, whist sau ping-pong fără să le intereseze cine câștigă. Pentru că șofează prudent în mașini lustruite ca niște bomboane, așteptând să le admiri când sunt oprite la stop și treci pe zebră prin fața lor. Pentru că au un fel de-a rezolva probleme care te scoate din minți. Pentru că au un fel de-a gândi care te scoate din minți. Pentru că-ți spun „te iubesc" exact atunci când te iubesc mai puțin, ca un fel de compensație. Pentru că nu se masturbează. Pentru că au din când în când mici suferințe: o durere reumatică, o constipație, o bătătură, și-atunci îți dai seama deodată că femeile sunt oameni, oameni ca și tine. Pentru că scriu fie extrem de delicat, colecționând mici observații și schițând subtile nuanțe psihologice, fie brutal și scatologic ca nu cumva să fie suspectate de literatură feminină. Pentru că sunt extraordinare cititoare, pentru care se scriu trei sferturi din poezia și proza lumii. Pentru că le înnebunește „Angie" al Rolling-ilor. Pentru că le termină Cohen. Pentru că poartă un război total și inexplicabil contra gândacilor de bucătărie. Pentru că până și cea mai dură bussiness woman poartă chiloți cu înduioșătoare floricele și danteluțe. Pentru că e așa de ciudat să-ntinzi la uscat, pe balcon, chiloții femeii tale, niște lucrușoare umede, negre, roșii și albe, parte satinate, parte aspre, mirându-te ce mici suprafețe au de acoperit. Pentru că în filme nu fac duș niciodată înainte de-a face dragoste, dar numai în filme. Pentru că niciodată n-ajungi cu ele la un acord în privința frumuseții altei femei sau a altui bărbat. Pentru că iau viața în serios, pentru că par să creadă cu adevărat în realitate. Pentru că le interesează cu adevărat cine cu cine s-a mai cuplat dintre vedetele de televiziune. Pentru că țin minte numele actrițelor și actorilor din filme, chiar ale celor mai obscuri. Pentru că dacă nu e supus nici unei hormonizări embrionul se dezvoltă întotdeauna într-o femeie. Pentru că nu se gândesc cum să i-o tragă tipului drăguț pe care-l văd în troleibuz. Pentru că beau porcării ca Martini Orange, Gin Tonic sau Vanilia Coke. Pentr u că nu-ți pun mâna pe fund decât în reclame. Pentru că nu le excită ideea de viol decât în mintea bărbaților. Pentru că sunt blonde, brune, roșcate, dulci, futeșe, calde, drăgălașe, pentru că au de fiecare dată orgasm. Pentru că dacă n-au orgasm nu îl mimează. Pentru că momentul cel mai frumos al zilei e cafeaua de dimineață, când timp de o oră ronțăiți biscuiți și puneți ziua la cale. Pentru că sunt femei, pentru că nu sunt bărbați, nici altceva. Pentru că din ele-am ieșit și-n ele ne-ntoarcem, și mintea noastră se rotește ca o planetă greoaie, mereu și mereu, numai în jurul lor.

Notă finală

Dacă v-au plăcut, cât de cât, istorioarele mele mă veți mai răbda, poate, un momentissimo, căci țin morțiș să aduc mulțumiri câtorva dintre cei care, într-un fel sau altul, au contribuit la paginile pe care tocmai le-ați parcurs.

Mulțumesc, deci, tuturor modelelor din realitate ale personajelor mele, foste iubite, foști profesori sau actuali prieteni, și mai ales le cer iertare pentru deformarea sfruntată a faptelor din, practic, fiecare povestire. Sunt riscurile pe care ți le asumi când te încurci cu scriitori...

Mulțumesc, apoi, revistelor care-au găzduit textele mele în prealabil, și mai cu seamă revistei *Elle,* în care mi-au apărut, de-a lungul ultimului an, două treimi din povestiri, cele care formează, cu scolioza aferentă, coloana vertebrală a cărții. Celelalte au fost publicate în *Dilema, România literară, Lettre internaționale* și *Tabu.* Mulțumiri tuturor.

Cu mult drag mulțumesc celor două Ioane care mi-au citit cartea cu creionul în mână și care, spre rușinea mea, mi-au găsit destule abateri de la regulile ortografice, ortoepice, de punctuație și chiar de circulație (în povestea în care se umblă cu volanul pe dreapta)...

Last but not least, mulțumesc editurii *Humanitas* pentru cecul în alb cu care mă creditează în continuare.

Tehnoredactor **DANIELA HUZUM**

Corectori **MARIA MUŞUROIU ELENA STUPARU**

Apărut 2005 BUCUREŞTI - ROMÂNIA

Lucrare executată la UNIVERSUL S.A.

E limpede că și adulții au nevoie de povești. Numai că zânele lor și-au scurtat rochiile, și-au tăiat părul care le ajungea cândva la călcâie și au învățat să fie femei, ceea ce e mult mai complicat și mai periculos decât meseria de zână.

Un mănunchi de istorii cu femei așadar, spuse simplu, captivant, de un povestaș a cărui viață seamănă ca două picături de rouă cu a lui Mircea Cărtărescu. În fiecare poveste e un sâmbure de neobișnuit care stă ascuns în carnea obișnuitului, în „ordinar” o sămânță de extraordinar care dă rod epic.

Un omagiu (adesea în sensul cel mai concret, erotic, al cuvântului) adus femeilor „pentru că sunt femei”.

Întrebările criticului: Cine spunea că scriitorul român a uitat să povestească? Cine spunea că e misogin?

Există cărți de care rămâi cumva îndrăgostit: crezi că le-ai uitat și totuși le duci atât de tare dorul...

Sau cărți cărora le-ai presimțit miracolul, fără să le fi cunoscut vreodată.

Cărți gata să te iubească, adunate pentru tine în colecția CARTEA DE PE NOPTIERĂ.

75

Cartea de pe noptieră

Mircea Cărtărescu

De ce iubim femeile

Humanitas

Mircea Cărtărescu DE CE IUBIM FEMEILE

{1} Cartea are 174 pagini

Table of Contents